

Broj: 03-23.1-35-31/20
Sarajevo, 08.09.2020.godine

BOSNA I HERCEGOVINA
PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVINE
SARAJEVO

PRIMLJENO: 10-09-2020			
Organizaciona jedinica	Klasifikaciona oznaka	Redni broj	Broj priloga
03/B	50-18	1803	20

PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVINE
Zajednička komisija za ekonomske reforme i razvoj
N/r sekretara

Predmet: Dokument *Bosna i Hercegovina Ekonomski trendovi januar/siječanj – mart/ožujak 2020. godine*, dostavlja se

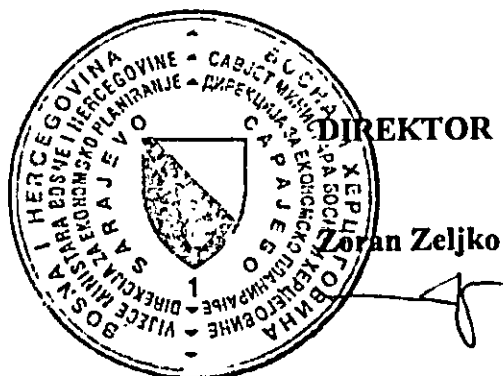
Poštovani,

Direkcija za ekonomsko planiranje Vijeća ministara Bosne i Hercegovine je pripremila dokument pod nazivom *Bosna i Hercegovina Ekonomski trendovi januar/siječanj – mart/ožujak 2020. godine*.

Navedeni materijal dostavljamo radi informisanja.

S poštovanjem,

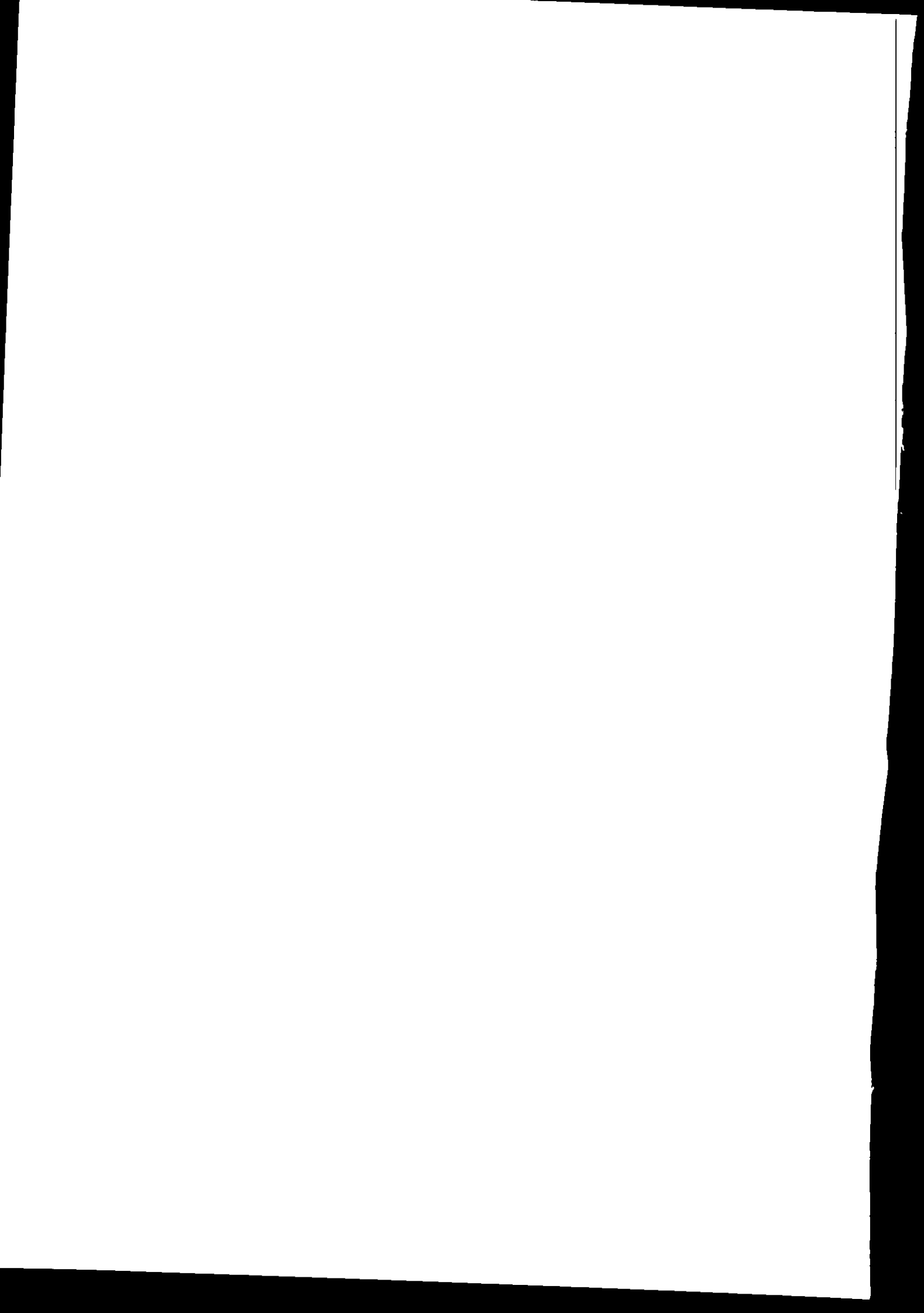
Prilog:
- kao u tekstu

100
100

Bosna i Hercegovina Ekonomski trendovi

januar/siječanj – mart/ožujak 2020. godine

Sadržaj:

I.	REALNI SEKTOR	9
	Ekonomski rast u Bosni i Hercegovini	9
	Industrijska proizvodnja	12
	Prerađivačka industrija	12
	Energetski sektor	14
	Maloprodaja	15
	Građevinarstvo	16
	Transport	17
	Tržište rada	18
	Zaposlenost	18
	Nezaposlenost	19
	Plate	20
	Penzije	21
II.	JAVNE FINANSIJE	22
	Indirektni porezi	22
	Direktni porezi i doprinosi	25
	Javni dug	27
III.	CIJENE, MONETARNI I FINANSIJSKI SEKTOR	32
	Cijene	32
	Monetarni sektor	33
	Bankarski sektor	36
	Tržište kapitala	41
IV.	VANJSKI SEKTOR	45
	Platni bilans	45
	Vanjskotrgovinska robna razmjena	46
	Izvoz roba	47
	Uvoz roba	48
	Vanjskotrgovinski bilans	49
V.	DIREKTNA STRANA ULAGANJA	52
VI.	INDEKS POSLOVNOG POVJERENJA I POVJERENJA POTROŠAČA U BOSNI I HERCEGOVINI	55
	DODATAK	69

PRILOZI:

- Tabela 1: Industrijska proizvodnja u Bosni i Hercegovini
Tabela 2: Industrijska proizvodnja u Federaciji Bosne i Hercegovine
Tabela 3: Industrijska proizvodnja u Republici Srpskoj
Tabela 4: Realni sektor- industrija i usluge
Tabela 5: Realni sektor po entitetima
Tabela 6: Tržište rada
Tabela 7: Pregled emitovanih obveznica Vlade Republike Srpske
Tabela 8: Pregled emitovanih trezorskih zapisa Vlade Republike Srpske
Tabela 9: Rast i struktura monetarnih agregata (kraj perioda)
Tabela 10: Indeks potrošačkih cijena (CPI)
Tabela 11: Rast i sektorska struktura kredita (stanje na kraju razdoblja, u mil. KM)
Tabela 12: Rast i sektorska struktura depozita (stanje na kraju razdoblja, u mil. KM)
Tabela 13: Kamatne stope na kredite stanovništvu u KM s valutnom klauzulom
Tabela 14: Kamatne stope na kredite nefinansijskim preduzećima u KM s valutnom klauzulom

- Tabela 15: Kamatne stope na depozite (u %, na godišnjoj razini)
 Tabela 16: Uvoz i izvoz roba prema HS klasifikaciji za K1 2020. godine
 Tabela 17: Vanjskotrgovinska razmjena u Bosni i Hercegovini po glavnim trgovinskim partnerima za K1 2020. godine
 Tabela 18: Platni bilans Bosne i Hercegovine

SPISAK GRAFIKONA:

Grafikon 1: Pregled strukture ekonomskog rasta u Bosni i Hercegovini u K1 2020. god.	9
Grafikon 2: Kretanje BDP-a po zemljama u K1 2020. godine (g/g).....	11
Grafikon 3: Industrijska proizvodnja u Bosni i Hercegovini po sektorima za K1 2020. godine.....	12
Grafikon 4: Prikaz kretanja proizvodnje u prerađivačkoj industriji po zemljama u K1 2020. god.	13
Grafikon 5: Prikaz kretanja proizvodnje u prerađivačkoj industriji po granama u K1 2020. god.	14
Grafikon 6: Pregled kretanja u sektoru za proizvodnju električne energije u K1 2020. godini	15
Grafikon 7: Ukupna trgovina na malo u Bosni i Hercegovini u K1 (rast g/g u %).....	16
Grafikon 8: Građevinski radovi u Bosni i Hercegovini u K1 (rast g/g u %)	17
Grafikon 9: Promet transporta i skladištenja u Bosni i Hercegovini (rast g/g u %)	17
Grafikon 10: Stope rasta i doprinosi rastu ukupnom broju zaposlenih lica u Bosni Hercegovini	19
Grafikon 11: Prosječna neto plata u Bosni i Hercegovini	20
Grafikon 12: Prosječna penzija u Bosni i Hercegovini	21
Grafikon 13: Rast neto prihoda u % i doprinosi rastu neto prihoda od indirektnih poreza (u p.p.)	23
Grafikon 14: Rast prihoda poreskih uprava u % i doprinosi rastu istih (u p.p.).....	26
Grafikon 15: Stanje javnog duga u milionima KM	28
Grafikon 16: Zaduženost sektora opšte vlade kroz komercijalno zaduživanje (u %)	29
Grafikon 17: Konsolidovani javni prihodi i rashodi, suficit/deficit u % BDP-a	30
Grafikon 18: Udio pojedinih kategorija u ukupnim rashodima u % BDP.....	31
Grafikon 19: Kretanje cijena sirove nafte i indeksa hrane na svjetskom tržištu	32
Grafikon 20: Indeks potrošačkih cijena K1 2020/K1 2019.....	33
Grafikon 21: Ukupna novčana masa - M2, stope rasta III 2020/III 2019	34
Grafikon 22: Rezervni novac – M0, stope rasta III 2020/III 2019	34
Grafikon 23: Prosječan saldo računa obaveznih rezervi kod CBBiH	35
Grafikon 24: Struktura bruto deviznih rezervi na kraju marta 2020. godine.....	36
Grafikon 25: Sektorska struktura kredita	37
Grafikon 26: Kretanje prosječne EKS na kredite u Bosne i Hercegovine	39
Grafikon 27: Sektorska struktura depozita	39
Grafikon 28: Neto štednja po sektorima (u mil. KM stanje na kraju razdoblja)	40
Grafikon 29: Kretanje prosječne EKS na depozite u Bosne i Hercegovina	40
Grafikon 30: Kretanje vrijednosti indeksa u svjetu	41
Grafikon 31: Kretanje vrijednosti indeksa na Bečkoj berzi	42
Grafikon 32: Promet na SASE po mjesecima (u mil. KM).....	43
Grafikon 33: Promet na BLSE po mjesecima (u mil. KM).....	43
Grafikon 34: Kapitalizacija u mlrd. KM i stopa rasta (u %) na SASE i BLSE.....	44
Grafikon 35: Kapitalizacija u regionu u mil. EUR.....	44
Grafikon 36: Kretanje deficita tekućeg računa Bosne i Hercegovine – po godinama u K1.....	45
Grafikon 37: Tekući prilivi i odlivi (iz inostranstva i u inostranstvo) – po godinama u K1.....	46

Grafikon 38: Pregled kretanja bh. vanjskotrgovinske robne razmjene za K1 2020. godine	47
Grafikon 39: Struktura robnog izvoza po glavnim trgovinskim partnerima u K1 2020. godine.....	48
Grafikon 40: Struktura robnog uvoza po glavnim trgovinskim partnerima za K1 2020. godine	49
Grafikon 41: Struktura robnog deficita po glavnim trgovinskim partnerima za K1 2020. godine.....	50
Grafikon 42: Ukupno SDU u svijetu u milijardama USD.....	52
Grafikon 43: Ulaganja u Bosni i Hercegovini po kvartalima u 2017, 2018, 2019. i 2020. god.	53
Grafikon 44: Najznačajnija ulaganja u Bosnu i Hercegovinu po zemljama i godinama.....	53
Grafikon 45: Ulaganja u Bosni i Hercegovini po djelatnostima u prva tri kvartala 2019. godine	54

SPISAK TABELA:

Tabela 1: Naplata i raspodjela prihoda od indirektnih poreza.....	23
Tabela 2: Prihodi od direktnih poreza, doprinosa, taksi, naknada i kazni u prvom tromjesečju	26
Tabela 3: Stanje unutrašnjeg duga prema nosiocima u milionima KM	29
Tabela 4: Finansijski rezultat bankarskog sektora u Bosni i Hercegovini na kraju perioda	37
Tabela 5: Nivo kreditnog rizika i procjena očekivanog kreditnog gubitka u Bosni i Hercegovini	38
Tabela 6: Promjena vrijednosti vodećih berzanskih indeksa u svijetu	41
Tabela 7: Promjena vrijednosti (u % g/g) indeksa na SASE i BLSE.....	42
Tabela 8: Pregled vanjskotrgovinske robne razmjene za K1 2020. godinu po HS klasifikaciji	51
Tabela 9: Strana direktna ulaganja po kvartalima	52

LISTA SKRAĆENICA:

ARS	- Anketa o radnoj snazi	OR	- Obavezne rezerve
BATX	- Bosnian Traded Index	PB	- Platni bilans
BD	- Brčko Distrikt	PDV	- Porez na dodanu vrijednost
BDP	- Bruto domaći proizvod	PIF	- Privatizacijski investicijski fond
BDV	- Bruto dodana vrijednost	PJI	- Program javnih investicija
BHAS	- Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine	SASE	- Sarajevska berza
BIFX	- Indeks bosanskih investicijskih fondova	SASX-10	- Indeks rezultata 10 najboljih kompanija listiranih na Sarajevskoj berzi
BiH	- Bosna i Hercegovina	SB	- Svjetska banka
BLSE	- Banjalučka berza	SEE	- Jugoistočna Evropa
CBBiH	- Centralna banka Bosne i Hercegovine	SIPA	- Državna agencija za istrage i zaštitu
CEFTA	- Srednjoevropski sporazum o slobodnoj trgovini	SMTK	- Standardna međunarodna trgovinska klasifikacija
CPI	- Indeks potrošačkih cijena	SOR	- Srednjoročni okvir rashoda
DOB	- Dokument okvirnog budžeta	SRS	- Srednjoročna razvojna strategija
DSU	- Direktna strana ulaganja	SSP	- Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju
EBRD	- Evropska banka za obnovu i razvoj	SST	- Sporazum o slobodnoj trgovini
EC	- Evropska komisija	SVF	- Statistika vladinih finansija
EKS	- Efektivna kamatna stopa	UIO	- Uprava za indirektno oporezivanje BiH
ERS-10	- Indeks dizajniran za prikaz rezultata 10 kompanija iz sistema Elektroprivrede RS	USAID	- Agencija Sjedinjenih Američkih Država za međunarodni razvoj
EU	- Evropska unija	P1	- Prva polovina godine
FBiH	- Federacija Bosne i Hercegovine	P2	- Druga polovina godine
FIRS	- Indeks investicijskih fondova RS	K1	- Prvi kvartal godine
FISIM	- Usluge finansijskog posredovanja indirektno mjerene	K2	- Drugi kvartal godine
JR UIO	- Jedinствeni račun Uprave za indirektno oporezivanje	K3	- Treći kvartal godine
KM	- Konvertibilna marka (međunarodni standard ISO 4217)	K4	- Četvrti kvartal godine
MMF	- Međunarodni monetarni fond	M0	- Rezervni novac
MVTEO	- Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa	M1	- Transakcijski novac
OMA	- Odjel za makroekonomsku analizu Upravnog odbora Uprave za indirektno oporezivanje	M2	- Novac u širem smislu
		QM	- Kvazi novac
		mil. KM	- Milioni KM
		g/g	- Stopa rasta koja podrazumijeva promjenu u odnosu na isti period prethodne godine
		m/m	- stopa rasta koja podrazumijeva promjenu u odnosu na prethodni mjesec tekuće godine

EKONOMSKI POKAZATELJI U BOSNI I HERCEGOVINI					
godišnji pokazatelji					
	2016.	2017.	2018.	2019. (p)	2020. (p)
Nominalni BDP (u milionima KM)	30.979	32.335	34.023	35.365	34.283*
Nominalna stopa rasta (u %)	4,2%	4,4%	5,2%	3,9%	-3,1%*
Realna stopa rasta (u %)	3,1%	3,2%	3,3%	3,2%	-2,9%*
Stanovništvo (hiljade) – procjena prema popisu iz 2013. godine	3.511	3.504	3.496	3.496	3.496
BDP per capita (u KM)	8.823	9.228	9.732	10.116	9.806*
Broj registrovanih nezaposlenih lica - prosjek (u hiljadama)	521,4	489,4	451,7	411,2	425,6
Prosječna neto plata (u KM)	838	851	879	921	910
Inflacija (indeks potrošačkih cijena)	-1,1%	1,3%	1,4%	0,6%	-0,5%
Konsolidirani budžet Bosne i Hercegovine (u % BDP-a)					
Tekući prihodi	41,1%	43,0%	43,0%	42,9%	-
Tekući rashodi	37,6%	38,0%	38,1%	38,1%	-
Štednja (Bruto operativni bilans)	3,5%	5,0%	4,9%	4,8%	-
Javne investicije (Transakcije u nefinansijskim sredstvima)	2,3%	2,4%	2,7%	2,9%	-
Suficit/Deficit (Neto pozajmljivanje (+)/zaduživanje (-))	1,2%	2,6%	2,2%	1,9%	-
Vanjski javni dug	27,5%	24,3%	24,1%	23,5%	-
Novac i krediti (u % BDP-a)					
Novac u širem smislu (M2)	65,2%	68,4%	71,1%	74,5%	-
Kreditiranje privatnog sektora ⁽¹⁾	51,2%	52,7%	53,0%	54,2%	-
Platni bilans					
Saldo tekućeg računa u milionima KM	-1.409	-1.363	-1.239	-1.236	-1.361*
U % BDP-a	-4,5%	-4,2%	-3,6%	-3,5%	-4,0%
Trgovinski bilans	-4.956	-5.087	-5.010	-5.337	-4.920
Izvoz roba i usluga (u milionima KM)	10.869	12.811	14.087	14.111	13.515*
(stopa rasta u %)	7,0%	17,9%	10,0%	0,2%	-4,2%
Uvoz roba i usluga (u milionima KM)	15.825	17.898	19.097	19.448	18.435*
(stopa rasta u %)	2,9%	13,1%	6,7%	1,8%	-5,2%
Bilans roba i usluga (u % BDP-a)	-16,0%	-15,7%	-14,7%	-15,1%	-14,4%
Bruto devizne rezerve					
U milionima KM	9.531,1	10.556,6	11.623,2	12.597,1	-
U mjesecima uvoza roba i usluga	7,2	7,1	7,3	7,8	-
Servisiranje vanjskog javnog duga					
U milionima KM	735,4	995,3	976,4	821,6	-
U % izvoza roba i usluga	6,8%	7,8%	6,9%	5,8%	-

Izvor: Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine (BHAS): BDP, stanovništvo, zaposlenost, plate i cijene

Izvor: Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine: vanjski javni dug i njegovo servisiranje

Izvor: Centralna banka Bosne i Hercegovine: konsolidovani budžet opšte vlade; platni bilans Bosne i Hercegovine; novac i krediti; devizne rezerve

(1) Pod kreditima privatnog sektora obuhvaćeni su krediti svih sektoria osim sektora vlade i javnih kompanija

* Procjena/pretpostavka DEP-a

(p) Projekcija DEP-a

GLAVNI EKONOMSKI POKAZATELJI U BOSNI I HERCEGOVINI u periodu januar - mart

	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Realni sektor					
Industrijska proizvodnja - rast fizičkog obima ⁽¹⁾	4,5%	2,3%	5,2%	-5,1%	-3,8%
Prerađivačka industrija - rast fizičkog obima ⁽¹⁾	5,6%	2,5%	2,9%	-1,5%	-8,1%
Broj registrovanih nezaposlenih lica - prosjek (u hiljadama)	535,4	507,7	471,6	429,0	402,4
Prosječna neto plata (u KM)	834	846	862	905	945
Inflacija (indeks potrošačkih cijena)	-1,3%	1,1%	0,8%	1,0%	0,4%
Javne finansije					
Rast neto prihoda od indirektnih poreza (g/g)	41,1%	43,0%	43,0%	42,9%	-
Vanjski javni dug - promjena stanja duga (%)	37,6%	38,0%	38,1%	38,1%	-
Novac i krediti (stopa rasta g/g)					
Novac u širem smislu (M2)	8,5%	9,3%	8,9%	9,0%	8,8%
Kreditiranje privatnog sektora ⁽²⁾	3,8%	4,8%	7,4%	5,3%	3,3%
Platni bilans					
Saldo tekućeg računa (u milionima KM)	-345,7	-273,3	-406,0	-462,9	-395,5
Porast deficita tekućeg računa (u %)	35,3%	-20,9%	48,6%	14,0%	-14,6%
Bilans roba i usluga					
Izvoz roba i usluga (u milionima KM)	2.273,6	2.702,3	3.064,7	3.097,4	2.939,4
(stopa rasta u %)	1,8%	18,9%	13,4%	1,1%	-5,1%
Uvoz roba i usluga (u milionima KM)	3.395,3	3.855,0	4.316,5	4.482,5	4.236,4
(stopa rasta u %)	-0,7%	13,5%	12,0%	3,8%	-5,5%
Bruto devizne rezerve					
U milionima KM	10,2%	7,5%	17,8%	5,4%	8,6%
U mjesecima uvoza roba i usluga	6,7	6,8	7,1	7,1	7,8

(1) Pokazatelji rasta industrijske proizvodnje za period 2016-2020. godine su zvanični podaci BHAS-a koje DEP koristi u izradi svojih analiza na temelju potpisanog protokola o međusobnoj razmjeni podataka.

(2) Pod kreditima privatnog sektora obuhvaćeni su krediti svih sektori osim sektora vlade i javnih kompanija.

* Izvor: Procjena DEP-a

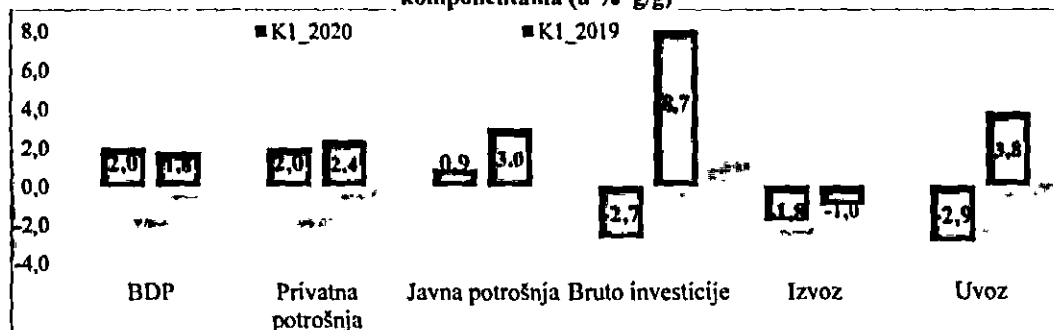
I REALNI SEKTOR

Ekonomski rast u Bosni i Hercegovini

- *Neočekivan porast ekonomske aktivnosti u K1 2020. godine unatoč izbijanju pandemije Covid-19*
- *Pogoršanje eksternih dinamika i pad vanjskotrgovinske razmjene već vidljivi u Bosni i Hercegovini*
- *Djelimično pogodena i domaća tražnja, međutim pravi efekti tek slijede.*

Prema prvim preliminarnim podacima Agencije za statistiku Bosne i Hercegovine (dalje u tekstu BHAS) procjenjuje se da je Bosna i Hercegovina u K1 2020. godine ostvarila ekonomski rast od 2,0% u odnosu na isti period prethodne godine.¹ Ova stopa rasta djeluje prilično iznenađujuće ako se uzme u obzir trend usporavanja ekonomske aktivnosti iz prošle godine, kao i izbijanje globalne pandemije virusa Covid 19 koja je zvanično proglašena 11. marta 2020. godine. Osim toga, većina kratkoročnih indikatora kao što su industrijska proizvodnja, vanjskotrgovinska robna razmjena, građevinska i kreditna aktivnost, kao i podaci iz javnih finansija ukazivali su na slabljenje ekonomske aktivnosti u prvom kvartalu 2020. godine. Unatoč tome podaci BHAS-a ukazuju da je stopa rasta ekonomske aktivnosti bila nešto viša u odnosu na isti period prethodne godine. Međutim vrijedi također istaći da su restriktivne mjere koje se tiču ograničavanja socijalnih kontakata u Bosni i Hercegovini uvedene krajem marta mjeseca, tako da će potpuni utjecaj Covida-19 na ekonomski rast biti puno vidljiviji u kvartalima koji slijede. Što se tiče navedenog rasta BDP-a od 2% u K1 2020. godine vrijedi istaći da je isti ostvaren ponajviše zahvaljujući rastu domaće tražnje. Tako je tokom posmatranog perioda došlo do rasta privatne i u manjoj mjeri javne potrošnje, dok su bruto investicije smanjene u odnosu na isti period prethodne godine. S druge strane, negativni trendovi u okviru vanjskog sektora koji su se manifestovali smanjenjem izvoza i uvoza nastavljeni su i u K1 2020. godine. Pregled strukture ekonomskog rasta u Bosni i Hercegovini u K1 2020. godine po komponentama prikazan je na grafikonu ispod.

Grafikon 1: Pregled strukture ekonomskog rasta u Bosni i Hercegovini u K1 2020. god. po komponentama (u % g/g)

Izvor: BHAS

¹ Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje, „Bruto domaći proizvod, rashodni pristup tromjesečni podaci“, 30.06.2020. godine.

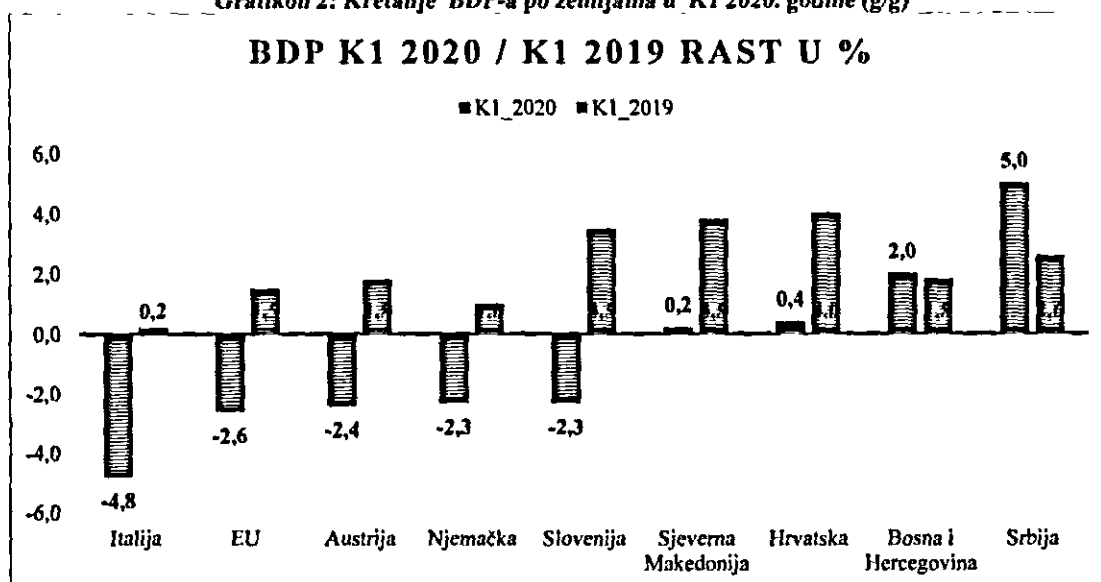
Privatna potrošnja u Bosni i Hercegovini ima najviši nivo zastupljenosti u strukturi BDP-a u iznosu od oko 75% (3/4) i na osnovu dosadašnjih analiza se može zaključiti da je ista skoro u potpunosti determinisala kretanja ekonomskog rasta tokom prethodnih godina. Ako se pak detaljnije posmatra kretanje privatne potrošnje vrijedi istaći da ona u potpunosti zavisi od kretanja raspoloživog dohotka građana. S druge strane, ako se izuzme pad tekućih priliva iz inostranstva od oko 4%, ostali statistički pokazatelji kao što su povećanje broja zaposlenih lica od 2,5% i realni rast plata od oko 4,1% u K1 2020. godine su najvjerovatnije imali pozitivan efekat na raspoloživi dohodak građana i omogućili navedeni rast privatne potrošnje od 2%. Nekoliko kratkoročnih indikatora kao što su povećanje prometa u okviru maloprodaje i uvoza proizvoda široke potrošnje od 4%, kao i povećanje prihoda od PDV-a od oko 5% u odnosu na isti period prethodne godine bi mogli ukazivati na rast privatne potrošnje u Bosni i Hercegovini. Ono što svakako treba imati u vidu da je porast ovih indikatora ostvaren zahvaljujući povećanjima koja su ostvarena u periodu januar-februar, dok su pokazatelji za mart 2020. godine uglavnom bili negativni. Pored privatne potrošnje, raspoloživi podaci BHAS-a za K1 2020. godine ukazuju i na porast javne potrošnje od 0,9% u odnosu na isti period prethodne godine. Međutim vrijedi istaći da je ova stopa rasta znatno skromnija u odnosu na K1 prethodne godine kada je stopa rasta javne potrošnje iznosila 3%. Ono što svakako treba imati u vidu jeste da će novonastale okolnosti usljed izbijanja pandemije virusa Covid-19 zahtjevati pojačani angažman javnih institucija u okviru aktivnosti na prevenciji javnog zdravlja građana kao i suzbijanju negativnih ekonomskih posljedica krize koja tek slijedi.

Investicije koje su i prije izbijanja globalne pandemije u strukturi bosanskohercegovačke ekonomije imale skromnu zastupljenost od ispod 20% dodatno su ugrožene novonastalim okolnostima. Naime, trenutni pokazatelji BHAS-a ukazuju na to da je već u K1 2020. godine došlo do smanjenja bruto investicija od 2,7% u odnosu na isti period prethodne godine. Ovo potvrđuju i određeni kratkoročni indikatori kao što su usporavanje kreditnih plasmana nefinansijskim preduzećima (rast od 1,6%), pad izvršenih građevinskih radova od oko 3% i pad uvoza kapitalnih proizvoda od skoro 9%. Već sada je vrlo izvjesno da će investicije u Bosni i Hercegovini do kraja godine biti veoma negativno pogođene izbijanjem pandemije virusa Covid-19 usljed sveprisutne neizvjesnosti, smanjenih izvora finansiranja, očekivano slabijeg priliva DSU, kao i pada kako domaće tako i izvozne tražnje.

S druge strane, negativne posljedice globalne pandemije dosta su vidljivije u okviru vanjskog sektora odnosno vanjskotrgovinske razmjene sa svijetom. Naime, ako se ima u vidu da vanjsko okruženje odnosno ekonomska kretanja u glavnim trgovinskim partnerima predstavljaju ključnu strukturalnu odrednicu ekonomskih kretanja u Bosni i Hercegovini ova dešavanja nimalo ne iznenađuju. Tako je prema podacima EUROSTAT-a u zemljama EU27 u K1 2020. registrirana negativna stopa ekonomskog rasta od 2,6% u odnosu na K1 prethodne godine.² Posmatrano po zemljama vidljivo je da su negativni efekti pandemije u K1 dosta vidljiviji u zemljama kao što su (Italija, Njemačka, Austrija i Slovenija), u odnosu na zemlje regiona gdje će stvarne posljedice biti dosta vidljivije u makroekonomskim pokazateljima za K2 2020. godine. Pregled kretanja ekonomskog rasta u zemljama EU u K1 2020. godine, kao i pojedinim zemljama regiona koje istovremeno predstavljaju glavne trgovinske partnere Bosne i Hercegovine prikazan je na grafikonu ispod.

² EUROSTAT, News Release, „Preliminary flash estimate for the first quarter 2020“, 74/2020 – 30 April 2020.

Grafikon 2: Kretanje BDP-a po zemljama u K1 2020. godine (g/g)

Izvor: EUROSTAT i BHAS

Navedeni pad ekonomske aktivnosti predstavlja najznačajnije smanjenje BDP-a u zemljama EU još od izbijanja globalne finansijske krize iz 2009. godine i posljedica je izbijanja globalne pandemije virusa Covid-19. Posljedice po svjetsku privredu bi mogle biti i daleko negativnije što potvrđuju i preliminarne projekcije IMF-a prema kojima se u 2020. godini projicira globalni ekonomski pad od 3%, dok očekivani pad BDP-a u zemljama EU27 iznosi oko 7,5%.³ Pad ekonomske aktivnosti u svijetu imat će izrazito nepovoljan utjecaj na ekonomska kretanja u Bosni i Hercegovini obzirom da ista u velikoj mjeri ovise o kretanjima u međunarodnom ekonomskom okruženju a naročito u zemljama EU. Tako se u 2020. godini u Bosni i Hercegovini očekuje slabljenje proizvodnje, potrošnje, investicija i vanjskotrgovinske razmjene što bi u konačnici moglo dovesti do značajne ekonomske kontrakcije, odnosno pada BDP-a. Kada je u pitanju vanjskotrgovinska razmjena sa svijetom, tokom prvog kvartala 2020. godine u Bosni i Hercegovini je došlo do značajnog usporavanja iste kroz istovremeni pad izvoza od oko 2% i uvoza u nešto većoj mjeri od oko 3%. Ovi pokazatelji nisu iznenađujući obzirom da ilustriraju istovremeni pad agregatne ponude i agregatne tražnje što je ključno obilježje negativnih ekonomskih implikacija Covid-19. Međutim, potrebno je također imati u vidu da je negativni utjecaj Covid-a 19 u prikazanim pokazateljima bio ograničenog intenziteta, te da će potpuni utjecaj biti vidljiv u okviru podataka za K2 2020. godine. Dodatnu otežavajuću okolnost za Bosnu i Hercegovinu pored pada izvoza roba sigurno će predstavljati i naročito negativan efekat na izvoz usluga koje čine 1/4 ukupnog izvoza.⁴

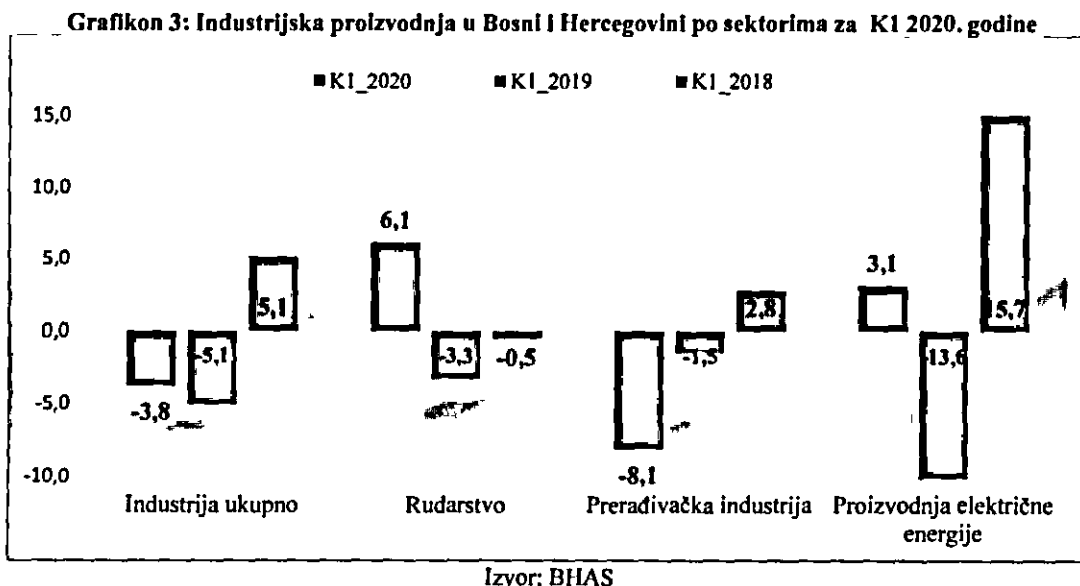
³ IMF, World Economic Outlook, April 2020: The Great Lockdown

⁴ U svrhu analize ekonomskog rasta korišteni su podaci ukupnog izvoza i uvoza iz publikacije statistika nacionalnih računa BHAS-a. S druge strane, detaljnija analiza vanjskotrgovinske robne razmjene u Bosni i Hercegovini u prvom kvartalu 2020. godine prikazana u poglavlju o vanjskom sektoru.

Industrijska proizvodnja

- Pad fizičkog obima industrijske proizvodnje koji je dodatno intenziviran u K1 2020
- Naročito pogođene izvozno orijentirane grane prerađivačke industrije
- Povećanje proizvodnje u okviru električne energije i rudarstva djelimično ublažili značajniji pad industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini

Statistički podaci BHAS-a o kretanju fizičkog obima industrijske proizvodnje u 2020. godini ukazuju na nastavak negativnog trenda iz prethodne godine koji je dodatno intenziviran usljed širenja globalne pandemije virusa Covid-19. Naime, prema preliminarnim podacima BHAS-a za K1 2020. godine Bosna i Hercegovina je zabilježila pad fizičkog obima industrijske proizvodnje od 3,8% u odnosu na isti period prethodne godine, dok je pad u martu u odnosu na isti mjesec prethodne godine iznosio skoro 10%⁵. Ako se kretanje fizičkog obima industrijske proizvodnje posmatra po sektorima vidljivo je da je pad proizvodnje posljedica smanjenja proizvodnje u okviru prerađivačke industrije od 8,1% u odnosu na K1 2019. godine, dok je pad u martu mjesecu iznosio čak 16,1%. Grafički prikaz kretanja fizičkog obima industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini u prvom kvartalu 2020. godine po sektorima prikazan je na grafikonu ispod.

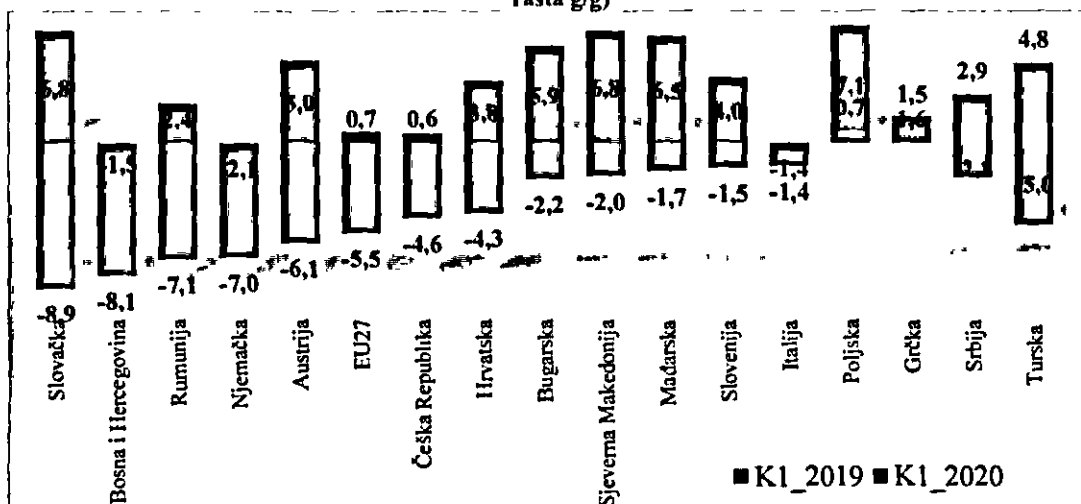
Prerađivačka industrija

Imajući u vidu strukturu proizvodnje u okviru prerađivačke industrije u Bosni i Hercegovini koja ima visok stepen izvozne orijentacije i izrazito negativna privredna kretanja u vanjskom okruženju usljed Covid-a 19, pad proizvodnje u prerađivačkoj industriji za K1 2020. godine od

⁵Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje, „Indeks obima industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini za mart 2019. godine-prethodni podaci“, 20.04.2020. godine.

8,1% ne iznenađuje. Međutim, također vrijedi istaći da su negativni trendovi u okviru prerađivačke industrije u Bosni i Hercegovini prisutni još od prošle godine, a pojavom globalne pandemije su samo dodatno intenzivirani. Komparativni prikaz kretanja proizvodnje u okviru prerađivačke industrije u K1 2020. godine u poređenju sa istim periodom prethodne godine po zemljama prikazan je na grafikonu ispod.

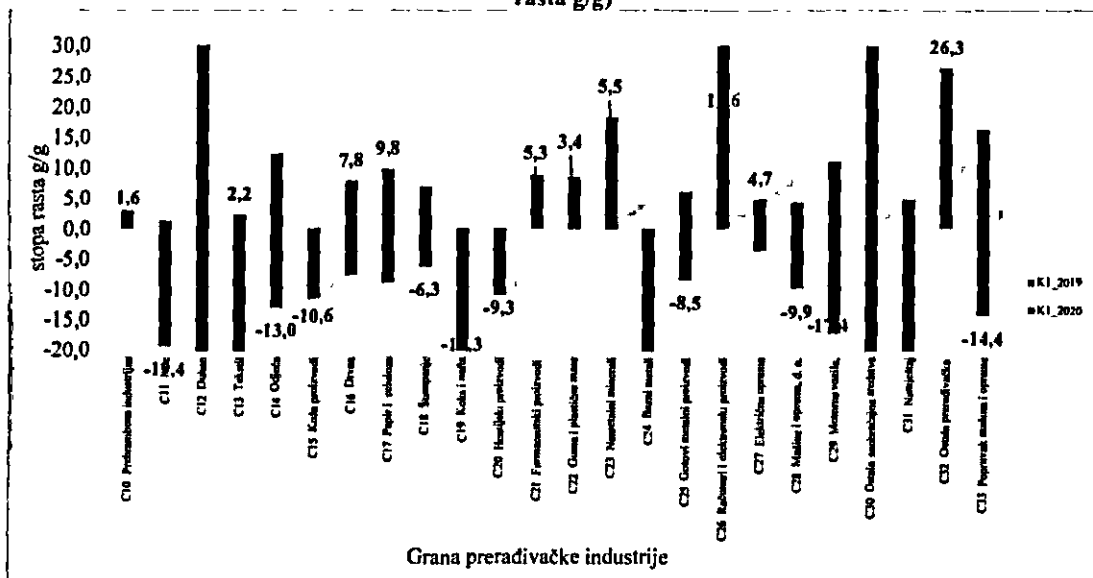
Grafikon 4: Prikaz kretanja proizvodnje u prerađivačkoj industriji po zemljama u K1 2020. godini (stope rasta g/g)

Izvor: EUROSTAT i BHAS

Ako se kretanje prerađivačke industrije u Bosni i Hercegovini posmatra detaljnije po granama vidljivo je da su izvozno orijentirane grane izuzetno pogođene širenjem pandemije Covid-19. Tako su prema podacima BHAS-a za K1 2020. godine registrirane stope kretanja proizvodnje po granama iznosile: bazni metali -33,4%, namještaj -22,2%, auto-dijelovi oko -20%, koks i naftni derivati -15,3%, mašine i uređaji -10%, hemijski proizvodi -9,3%, odjeća i obuća oko -10%. S druge strane, pojedine privredne grane kao što su proizvodnja hrane i farmaceutskih preparata zabilježile su povećanje proizvodnje što ni u kom slučaju nije bilo dovoljno kako bi se amortizovali gubici nastali u okviru vodećih grana prerađivačke industrije u Bosni i Hercegovini. Vrijedi također istaći da će stvarni utjecaj Covid-a 19 biti znatno vidljiviji u mjesecima koji slijede. Pregled kretanja u okviru prerađivačke industrije u Bosni i Hercegovini po granama prikazan je na grafikonu ispod.

Grafikon 5: Prikaz kretanja proizvodnje u prerađivačkoj industriji po granama u K1 2020. godini (stope rasta g/g)

Izvor: BHAS

Energetski sektor

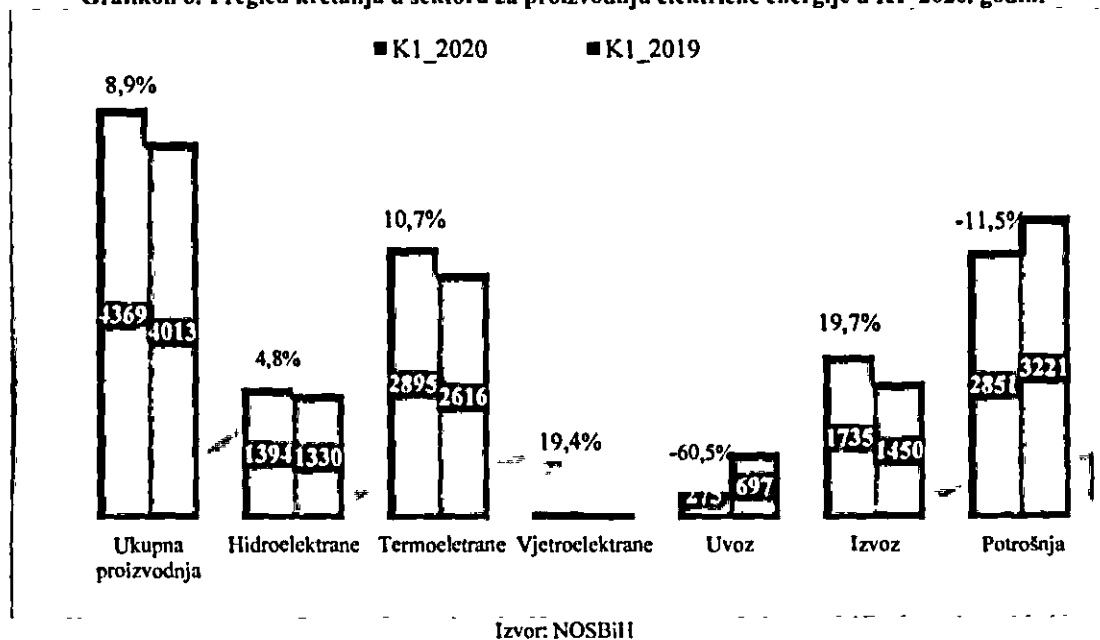
Za razliku od prerađivačke industrije, kretanja u okviru energetskog sektora koji uključuje proizvodnju električne energije i rudnike u većoj mjeri su determinisana domaćom tražnjom. Tokom prethodnih godina sektor za proizvodnju električne energije predstavljao je važan oslonac stabilnosti ukupne industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini. Prema trenutno raspoloživim podacima Nezavisnog operatora sistema u Bosni i Hercegovini (dalje u tekstu NOSBiH) za K1 2020. godine ukupna proizvodnja električne energije u Bosni i Hercegovini iznosila je 4369 GWh što predstavlja povećanje od skoro 9% u odnosu isti period prethodne godine godinu.⁶ Ovo povećanje ukupne proizvodnje električne energije u Bosni i Hercegovini posljedica je povećanja proizvodnje u okviru termoelektrana od 10,7%, kao i povećanja u hidroelektranama od oko 5% tokom posmatranog perioda.⁷ S druge strane, usljed usporavanja privredne aktivnosti, te smanjenja ili potpune obustave proizvodnih procesa kod pojedinih industrijskih potrošača u Bosni i Hercegovini je došlo do smanjenja ukupne potrošnje električne energije od 11,5% u odnosu na isti period prethodne godine. Povećanje proizvodnje uz istovremeni pad potrošnje rezultirali su povećanjem izvoza električne energije iz Bosne i Hercegovine za oko 20% (posmatrano u fizičkim jedinicama) u odnosu na K1 prethodne godine. Pored sektora za proizvodnju električne energije prema trenutno raspoloživim podacima BHAS-a za K1 2020. godine u Bosni i Hercegovini registrirano je i povećanje proizvodnje u okviru sektora rudarstvo od 6,1% u odnosu na isti period prethodne godine. No, unatoč solidnim rezultatima u okviru ovih sektora to nije bilo dovoljno kako bi se spriječio pad

⁶ NOSBiH, „izvještaj o tokovima električne energije na prijenosnoj mreži u Bosni i Hercegovini za mart 2020. godinu“ 16.04. 2020. godine

⁷ U K1 2020. godine hidroelektrane u ukupnoj proizvodnji električne energije su učestvovala sa 31,9%, termoelektrane 66,3%, dok je učešće vjetroelektrana iznosilo 1,8%.

fizičkog obima ukupne industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini u K1 2020. godine. Pregled kretanja u okviru sektora za proizvodnju električne energije u Bosni i Hercegovini u K1 2020. godine u odnosu na isti period prethodne godine prikazan je na grafikonu ispod.

Grafikon 6: Pregled kretanja u sektoru za proizvodnju električne energije u K1 2020. godini

Maloprodaja

- *Realni rast u K1 2020. godine iznosio je 3,8%*

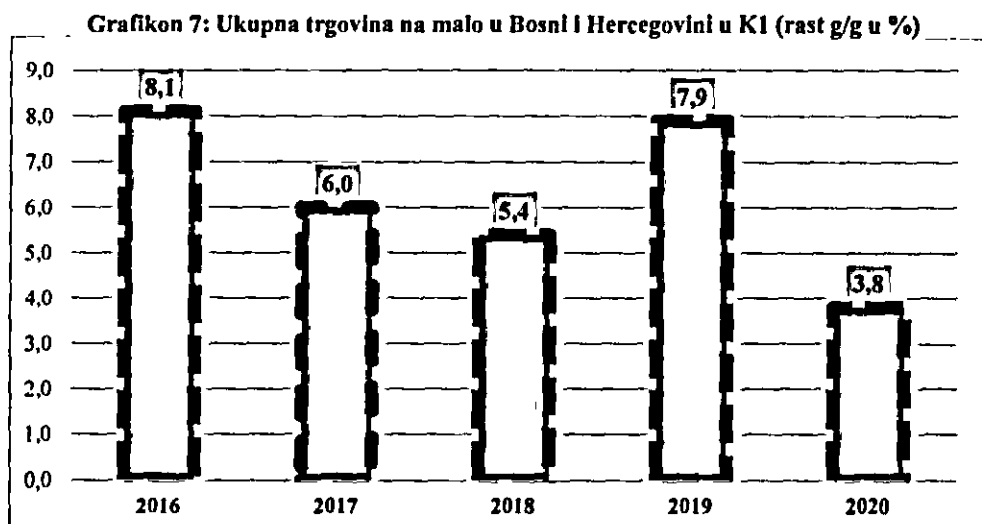
Prema zvaničnim podacima BHAS-a za K1 2020. godine ukupna trgovina na malo u Bosni i Hercegovini, u odnosu na isti period prethodne godine, je zabilježila realni rast prometa od 3,8%⁸. S druge strane, ukoliko se posmatraju podaci za mjesec mart u Bosni i Hercegovini registriran je pad od 7,4% u odnosu na mart prethodne godine, što je moguća posljedica pojave Covid-19.

Glavni nosilac realnog rasta ukupne trgovine u prvom kvartalu 2020. godine je povećanje prometa od 8,6% u trgovini na malo u specijaliziranim prodavnicama (u daljem tekstu s.p.). Nasuprot tome, trgovina motornim gorivima u s.p. nastavlja sa negativnim trendom rasta od 11,8% (koji traje od K2 2019. godine).

Ukoliko se posmatra struktura trgovine na malo u s.p. može se primjetiti da je došlo do porasta u većini kategorija. Tako je trgovina na malo informacijsko komunikacijskom opremom ostvarila rast od 4,4%, trgovina na malo ostalom robom u s.p. rast od 12,8% dok je u trgovini na malo izvan prodavnica, štandova i tržnica ostvaren rast od 1,5%. Kod trgovine na malo na štandovima i tržnicama došlo je do dosta višeg rasta, koji je u K1 2020. godine iznosio 25,6%.

⁸ Izvor podataka: BIIAS

Kod trgovine na malo proizvodima za kulturu i rekreaciju je zabilježen pad od 5,2%.

Izvor: BHAS

Kod trgovine ostalom robom u s.p. najveći porast prometa u K1 2020. godine od 17,5% (g/g) zabilježen je u prometu u apotekama, trgovinama na malo medicinskim i kozmetičkim preparatima u s.p. Pored ove kategorije do rasta prometa je došlo i kod trgovine na malo tekstilom, odjećom, obućom i proizvodima od kože u s.p. od 9,9%. Ostale kategorije bilježe negativnu stopu rasta, pa je tako u trgovini na malo sportskom opremom, igrama i igračkama u s.p. ostvaren pad od 4,1%, trgovini na malo namještajem, opremom za rasvjetu i električnim aparatima za domaćinstvo u s.p. od 7,6% te kod trgovine na malo knjigama, novinama, muzičkim i videozapisima u s.p. gdje je registrovan pad od 7,5%.

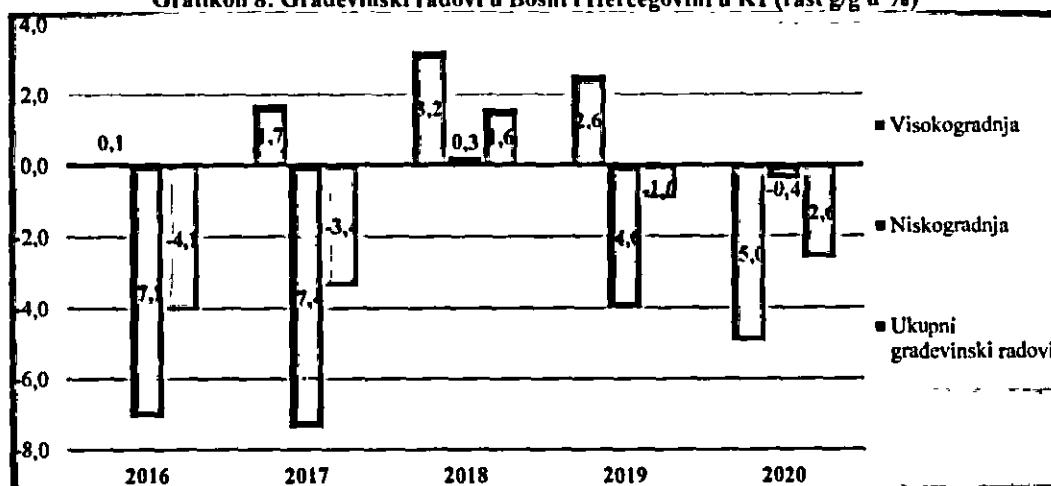
Građevinarstvo

- *Nastavak pada građevinskih radova*

Raspoloživi podaci za sektor građevinarstva u Bosni i Hercegovini za K1 2020. godine pokazuju smanjenje ukupnih građevinskih radova od 2,6%, u odnosu na isti period prethodne godine. U sektoru visokogradnje zabilježen je pad radova od 5% dok je istovremeno sektor niskogradnje zabilježio smanjenje građevinskih radova od 0,4%.

Broj izdatih odobrenja za građevinske radove u K1 2020. godine u odnosu na K1 2019. godine manji je za 19,1%. Najveći pad izdatih dozvola za građenje u K1 2020. godine je u oblasti niskogradnje gdje je pad stope rasta iznosio 20,6%. Odobrenja za građenje objekata u sektoru visokogradnje su također zabilježila pad koji je u posmatranom periodu iznosio 18,8%. U ovom sektoru je smanjen broj izdatih dozvola za građenje stambenih zgrada za 16,2% kao i broj izdatih dozvola za nestambene zgrade koji je u posmatranom periodu smanjen za 25%.

Grafikon 8: Građevinski radovi u Bosni i Hercegovini u K1 (rast g/g u %)

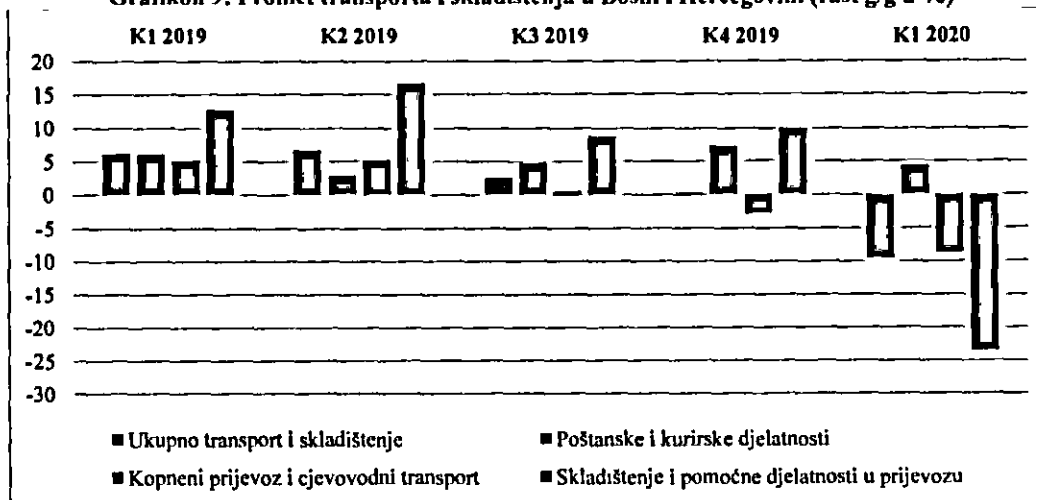
Izvor: BIIAS

Transport

- *Pad kopnenog prevoza i cjevovodnog transporta*

U okviru djelatnosti prometa transporta i skladištenja je zabilježen nominalan pad od 9,5% u K1 2020. godine. U oblasti poštanskih i kurirskih djelatnosti ostvareni rast iznosio je 4,3%. Nasuprot tome, kod skladištenja i pomoćnih djelatnosti u prevozu je zabilježena negativna stopa rasta od 23,5% kao i u oblasti kopnenog prevoza i cjevovodnog transporta gdje je, u posmatranom kvartalu, ostvaren pad prometa od 8,7%.

Grafikon 9: Promet transporta i skladištenja u Bosni i Hercegovini (rast g/g u %)

Izvor: BIIAS

Tržište rada

- *Prosječan broj zaposlenih lica u Bosni i Hercegovini nastavio se uvećavati u K1 2020. godine uz smanjenje broja registrovanih nezaposlenih lica. Međutim, u martu 2020. godine broj zaposlenih lica je smanjen u odnosu na februar 2020. godine za 0,2%. Stopa registrovane nezaposlenosti u K1 smanjena u poređenju sa istim periodom prethodne godine.*
- *Prosječna neto plata u Bosni i Hercegovini u K1 2020. godine nominalno je uvećana za 4,5% g/g. Prosječna penzija u posmatranom periodu uvećana za 4,2% g/g.*

Zaposlenost

Ukupna radna snaga u Bosni i Hercegovini u prvom kvartalu 2020. godine je smanjena za 0,5% zbog intenzivnog smanjenja broja registrovanih nezaposlenih lica iako je broj zaposlenih lica uvećan.⁹ U K1 2020. godine prosječan broj zaposlenih lica u Bosni i Hercegovini iznosio je 832,2¹⁰ hiljada i veći je za 2,5% u odnosu na isti period prethodne godine. Međutim, u martu 2020. godine broj zaposlenih lica je smanjen u odnosu na februar za 0,2% što je moguće povezano sa početkom pandemije COVID-19. U Federaciji Bosne i Hercegovine prosječan broj zaposlenih lica u prvom kvartalu 2020. godine iznosio je 529,9 hiljada uz stopu rasta od 0,8% g/g, što je znatno sporiji rast broja zaposlenih u odnosu na isti period 2019. godine kada je iznosio 2,9% g/g. U Republici Srpskoj broj zaposlenih lica u martu 2020. godine iznosio je 275,1 hiljada i veći je za 2,1% u odnosu na mart 2019. godine.¹¹

U prvom kvartalu 2020. godine najveći doprinos rastu ukupnog broja zaposlenih lica u Bosni i Hercegovini prema područjima djelatnosti bio je u oblasti trgovine, hotela i restorana. U djelatnosti trgovine na veliko i malo, popravka motornih vozila i motocikala broj zaposlenih lica je uvećan 3,8% u periodu K1 2020/K1 2019 (uz doprinos rastu ukupnog broja zaposlenih lica od 0,7 p.p.) što je moguće rezultat rasta prometa distributivne¹² trgovine u Bosni i Hercegovini.

Pored trgovine, značajan doprinos rastu ukupnog broja zaposlenih lica bio je i u području djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (0,4 p.p.) sa stopom rasta od 9,1% g/g. U oblasti građevinarstva rast broja zaposlenih lica od 6% g/g takođe je imao doprinos rastu broja zaposlenih lica (0,3 p.p.). Djelatnost koja pored trgovine zapošljava najviše lica u Bosni i Hercegovini, prerađivačka industrija, takođe je imala doprinos rastu broja zaposlenih lica (0,3

⁹ Na osnovu podataka o broju zaposlenih i nezaposlenih lica preuzetih od BIAS-a i zavoda za zapošljavanje u Bosni i Hercegovini.

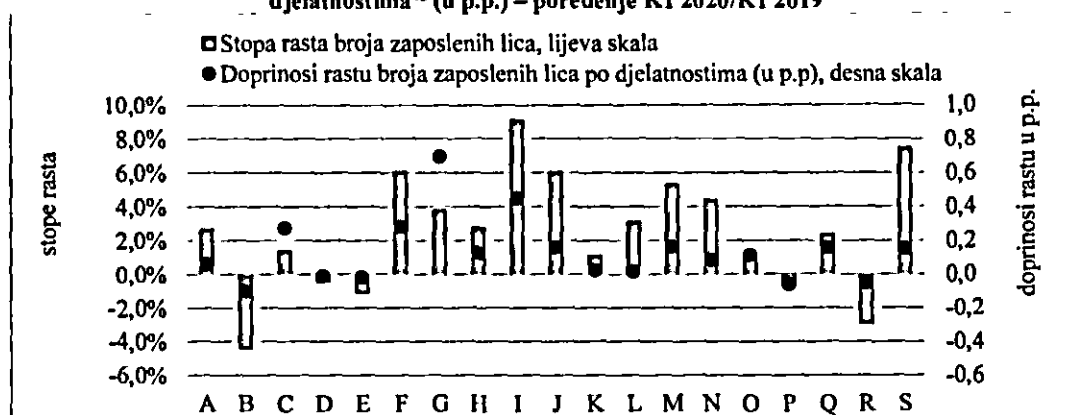
¹⁰ Privremeni podatak. Na osnovi polugodišnjeg istraživanja s punim obuhvatom RAD-15, stanje 30. septembar 2019. godine, početkom decembra 2019. godine napravljena je korekcija objavljenih podataka o zaposlenima u pravnim osobama, dobivenih mjesečnom istraživanjem RAD-1. Stoga su podaci o broju zaposlenih u Bosni i Hercegovini do septembra 2019. konačni, a za ostale mjeseci 2019. i 2020. godine privremeni. Izvor: BIAS. Zbog toga stopa rasta broja zaposlenih lica u Bosni i Hercegovini nije konzistentna sa entitetskim stopama rasta.

¹¹ Broj zaposlenih lica u Republici Srpskoj se objavljuje samo za mart i septembar.

¹² Distributivna trgovina uključuje sve oblike trgovinskih aktivnosti, od nabavke robe od proizvođača do isporuke robe krajnjem potrošaču na domaćem tržištu. Ona obuhvata: trgovinu na veliko za vlastiti račun, posredovanje u trgovini na veliko, trgovinu na malo i popravke motornih vozila i motocikla, te trgovinu predmetima za ličnu upotrebu ili upotrebu u domaćinstvu. Ukupan promet distributivne trgovine u Bosni i Hercegovini, kalendarski prilagođen, u prvom kvartalu 2020. godine ostvario je rast od 5,0% u odnosu na isti kvartal prethodne godine. Izvor: BIAS, Poslovne statistike, indeksi prometa distributivne trgovine.

p.p.) sa stopom rasta od 1,3% g/g. Najznačajnije smanjenje broja zaposlenih lica u K1 2020. godine bilo je u području djelatnosti vađenja rude i kamena (-4,4% g/g), umjetnosti zabave i rekreacije (-2,9% g/g) i obrazovanja (-0,8% g/g) što je predstavljeno na grafikonu ispod.

Grafikon 10: Stope rasta i doprinosi rastu ukupnom broju zaposlenih lica u Bosni Hercegovini po djelatnostima¹³ (u p.p.) – poređenje K1 2020/K1 2019

Izvor: BHAS, DEP kalkulacije

Nezaposlenost

Prosječan broj registrovanih nezaposlenih lica u Bosni i Hercegovini u prvom kvartalu 2020. godine iznosio je oko 402,4 hiljada, i manji je za 6,2% u odnosu na isti period 2019. godine. Smanjenje broja nezaposlenih lica je registrovano u oba entiteta. U Federaciji Bosne i Hercegovine prosječan broj nezaposlenih lica u posmatranom kvartalu 2020. godine je iznosio 308,6 hiljada i manji je za 5,2% g/g. Istovremeno, u Republici Srpskoj prosječan broj nezaposlenih lica smanjen je za 8,1% g/g i iznosi 87,1 hiljada. Prema podacima BHAS-a prosječan broj registrovanih nezaposlenih lica prema kvalifikacijama najviše se smanjio u kategorijama VKV i KV lica a potom NK i SSS lica u poređenju K1 2020/K1 2019.

Stopa registrovane nezaposlenosti u Bosni i Hercegovini prema podacima Agencije za rad i zapošljavanje Bosne i Hercegovine se smanjuje i u martu 2020. godine iznosila je 32,4%. Intenzivno smanjenje broja registrovanih nezaposlenih lica uz povećanje broja zaposlenih lica uticalo je na nižu stopu nezaposlenosti. Anketna stopa nezaposlenosti za 2020. godinu nije objavljena u periodu izrade Ekonomskih trendova.¹⁴

¹³ Klasifikacija djelatnosti: A - Poljoprivreda, lov i šumarstvo, B - Vađenje ruda i kamena, C - Prerađivačka industrija, D - Proizv. i snadbijev. el. energijom, gasom, parom i klimatizacija, E - Snadbijevanje vodom, uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša, F - Građevinarstvo, G - Trgovina na veliko i malo, popravak motor. vozila i motocikala, H - Prevoz i skladištenje, I - Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hoteljerstvo i ugostiteljstvo), J - Informacije i komunikacije, K - Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja, L - Poslovanje nekretninama, M - Stručne, naučne i tehničke djelatnosti, N - Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti, O - Javna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje, P - Obrazovanje, Q - Djelatnost zdravstvene i socijalne zaštite, R - Umjetnost, zabava i rekreacija, S - Ostale uslužne djelatnosti.

¹⁴ Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine u saradnji sa entitetskim zavodima za statistiku, od 2020. godine počinje provoditi kontinuirano Anketu o radnoj snazi na području cijele Bosne i Hercegovine, na reprezentativnom uzorku slučajno odabranih domaćinstava za svaki kvartal.

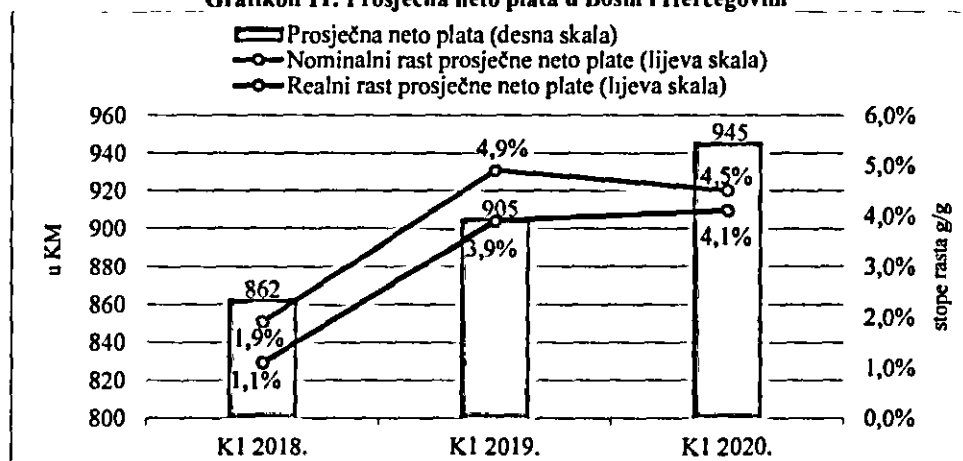
Plate

U K1 2020. godine prosječna neto plata je iznosila 945 KM i nominalno je uvećana za 4,5% u odnosu na isti period prethodne godine. Realni rast prosječne neto plate bio je nešto sporiji (4,1%) zbog rasta ukupnog nivoa cijena. Rast prosječne neto plate u posmatranom kvartalu podstaknut je rastom plata u oba entiteta. Prosječna neto plata u Federaciji Bosne i Hercegovine iznosila je 946 KM i nominalno je veća 3,7% g/g. U Republici Srpskoj prosječna plata nakon oporezivanja (neto plata) je imala nešto brži nominalni rast od 5,9%¹⁵ g/g i iznosi 943 KM. Time su entitetske prosječne neto plate skoro izjednačene.

Posmatrajući nominalni rast neto plata po djelatnostima u Bosni i Hercegovini najveće stope rasta u posmatranom kvartalu bile su u području djelatnosti pružanja smještaja, te pripreme i usluživanja hrane (7,4% g/g), umjetnosti, zabave i rekreacije (7,1% g/g), građevinarstvu (6,3% g/g), djelatnosti zdravstvene i socijalne zaštite (5,8% g/g). S druge strane, prosječne neto plate u pojedinim djelatnostima su imale negativan/sporiji¹⁶ rast što nije značajno uticalo na prosječnu stopu rasta neto plate u Bosni i Hercegovini.

Najveća prosječna isplaćena neto plata u Bosni i Hercegovini u K1 2020. godine bila je u području finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja (1.555 KM), dok je najniža prosječna isplaćena neto plata u području djelatnosti pružanja smještaja, te pripreme i usluživanja hrane (607 KM).

Grafikon 11: Prosječna neto plata u Bosni i Hercegovini

Izvor: BHAS

¹⁵ U Republici Srpskoj došlo je do izmjene seta zakona - detaljnije u poglavlju „Javne finansije“ (tekst u okviru).

¹⁶ Negativan nominalni rast neto plate je registrovan u području stručnih, naučnih i tehničkih djelatnosti (-0,6% g/g). Pored toga, skroman nominalni rast neto plate bio je u području finansijskih djelatnosti i djelatnosti osiguranja (1,2% g/g), djelatnosti proizvodnje i snabdijevanja el. energijom, gasom, parom i klimatizacija (1,3% g/g) te ostalih uslužnih djelatnosti (1,5% g/g), što je uticalo na rast prosječne neto plate u Bosni i Hercegovini.

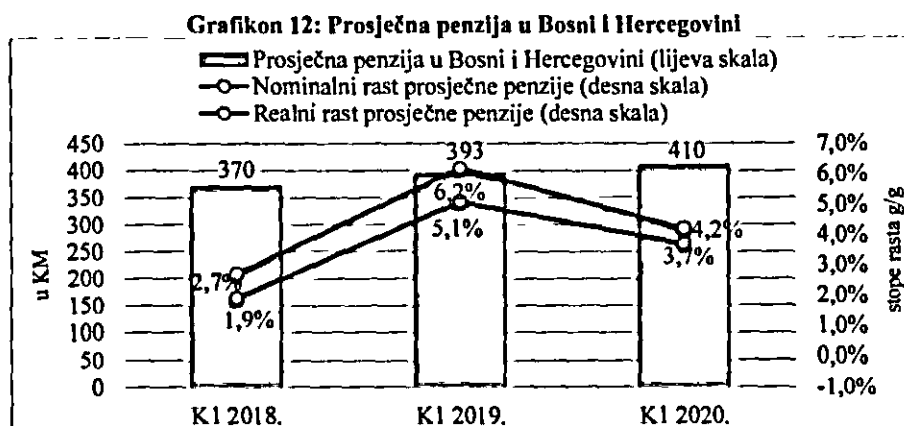
Penzije

U Bosni i Hercegovini broj penzionera se nastavio postepeno uvećavati i u prvom kvartalu 2020. godine bio je u prosjeku veći za 1,8% u odnosu na isti period prethodne godine. Prosječan broj penzionera iznosi 688,2 hiljada.¹⁷

U prvom kvartalu 2020. godine evidentiran je rast prihoda od doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje (detaljnije u poglavlju Javne finansije). Prosječna penzija u Bosni i Hercegovini u posmatranom periodu je nominalno uvećana 4,2% u odnosu na isti period prethodne godine, i iznosi 410¹⁸ KM uz nešto sporiji realni rast (3,7%) zbog inflacije.

Entitetske prosječne penzije u prvom kvartalu 2020. godine su uvećane u odnosu na prvi kvartal 2019. godine. Prosječna penzija u Federaciji Bosne i Hercegovine u prvom kvartalu 2020. godine iznosila je 420 KM i nominalno je veća za 3,7% g/g. U Republici Srpskoj prosječna penzija u istom periodu iznosila je 393 KM uz nominalni rast od 5% g/g.¹⁹ U skladu sa navedenim najniža penzija u Republici Srpskoj je takođe uvećana i u martu 2020. godine iznosila je 201,8 KM za penzijski staž do 15. godina, a u Federaciji Bosne i Hercegovine se nije mijenjala u posmatranom kvartalu i iznosi 371,8 KM.

Posmatrajući strukturu penzija u Bosni Hercegovini nije bilo značajnijih izmjena u odnosu na prethodnu godinu. U strukturi penzija i dalje najveći dio pripada starosnim penzijama, a potom porodičnim i invalidskim penzijama.²⁰

Izvor: Federalni zavod za penzijsko i invalidsko osiguranje, Fond za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske, DEP kalkulacije

¹⁷ Broj penzionera u Bosni i Hercegovini u analizi predstavlja zbir penzionera koji primaju penzije od Federalnog zavoda za penzijsko i invalidsko osiguranje i Fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske bez obzira na mjesto prebivališta (u ili izvan Bosne i Hercegovine).

¹⁸ Prosječna penzija u Bosni i Hercegovini je izračunata na osnovu prosječnih mjesečnih penzija ponderisanih udjelom ukupnog boja penzionera u svakom od entiteta u ukupnom broju penzionera.

¹⁹ Pored povećanja penzija u 2019. godini, u Republici Srpskoj penzije ostvarene do 31.12.2019. godine svim korisnicima prava usklađuju se od 01.01.2020. godine i povećavaju za 3,11%. Izvor: Fond za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske, Vjesti, penzije za januar 2020. godine.

²⁰ U Federaciji Bosne i Hercegovine udio starosnih penzija u martu 2020. godine iznosio je oko 56%, a u Republici Srpskoj udio starosnih penzija iznosi oko 58%. Udio porodičnih penzija je oko 28% u oba entiteta, a ostatak pripada invalidskim penzijama.

II JAVNE FINANSIJE

- *Javni prihodi na kraju prvog tromjesečja 2020. godine zabilježili smanjenje*
- *Stanje javnog duga na kraju prvog tromjesečja u blagom porastu*
- *Budžet konsolidovane opšte vlade Bosne i Hercegovine u 2019. godini ostvario suficit*

Glavne karakteristike u oblasti javnih finansija u Bosni i Hercegovini, na kraju prvog tromjesečja 2020. godine jesu smanjenje javnih prihoda (direktni i indirektni porezi i socijalni doprinosi) za 0,8% g/g, blagi porast javne zaduženosti. Konsolidovana opšta vlada Bosna i Hercegovina je u 2019. godini ostvarila budžetski suficit.

Indirektni porezi

Sa 01.01.2020. godine počela se primjenjivati Odluka o utvrđivanju posebne i minimalne akcize na cigarete i duvan za pušenje za 2020. godinu, kao rezultat nastavka harmonizacije akcizne politike sa EU²¹.

Naplaćeni prihodi. Pred kraj prvog tromjesečja 2020. godine, donijeta je odluka o proglašenju vanredne situacije odnosno stanja prirodne nesreće na teritoriji Bosne i Hercegovine, usljed pandemije virusa korona (Covid - 19). S tim u vezi, donijete su i određene mjere, čije sprovođenje nije bitnije uticalo na naplatu prihoda od indirektnih poreza tokom prvog tromjesečja posmatrane godine, iako su negativni efekti u blažem obliku, prisutni u posljednjem mjesecu. Tokom prvog tromjesečja 2020. godine, Uprava za indirektno oporezivanje Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu UIO) ukupno je naplatila oko 1,9 milijardi KM bruto prihoda od indirektnih poreza i ostalih prihoda. U poređenju sa istim periodom prethodne godine, bruto prihodi veći su za oko 3,2%. Tokom istog perioda, smanjen je broj rješenja za povrat sa Jedinstvenog računa UIO (u daljem tekstu JR UIO), ali je smanjen i iznos novčanih sredstava po ovom osnovu. Neto prihodi od indirektnih poreza su zabilježili rast od 4,4% g/g i time dostigli iznos od oko 1,5 milijardi KM.

²¹ Odluka o utvrđivanju posebne i minimalne akcize na cigarete i iznos akcize na duvan za pušenje za 2020. godinu („Službeni glasnik BiH“, broj 80/19), a koja se primjenjuje od 01.01.2020. godine. Odlukom je definisano da se od 01.01.2020. godine, na cigarete i duvan za pušenje plaća sljedeća akciza i to :

1. akciza na cigarete - minimalna akciza (proporcionalna+specifična) iznosi 3,04 KM za pakovanje cigareta od 20 komada

proporcionalna akciza po stopi od 42% na osnovicu utvrđenu u skladu sa članom 15. stav (1) tačka b) Zakona o akcizama u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, br. 49/09, 49/14, 60/14 i 91/17) i

specifična akciza u iznosu od 82,50 KM za 1.000 komada, odnosno 1,65 KM za pakovanje od 20 komada

2. akciza na duvan za pušenje u iznosu od 121,60 KM po kilogramu.

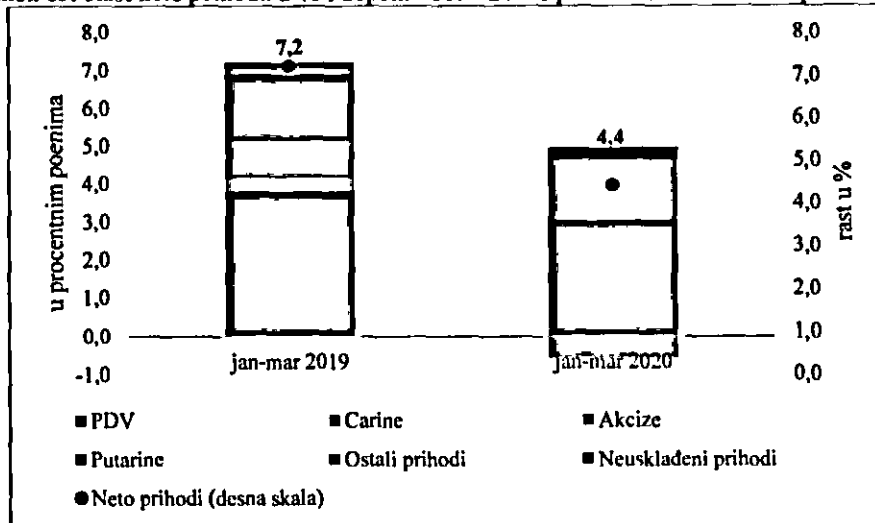
Tabela 1: Naplata i raspodjela prihoda od indirektnih poreza (rast g/g u % ako nije drugačije naznačeno)

	struktura 2020	jan-mar 2019	jan-mar 2020	jan 2020	feb 2020	mar 2020
Bruto prihodi - prikupljeno	100,0	7,2	3,2	-1,8	8,2	3,7
Povrati	17,4	7,0	-1,6	-7,4	-0,5	3,4
Neto prihodi - prikupljeno	82,6	7,2	4,4	-0,5	10,1	3,8
PDV	55,2	6,1	5,0	7,2	10,8	-2,4
Carine	3,7	7,1	-0,3	2,0	9,3	-10,3
Akcize	18,2	4,0	6,7	-14,6	14,1	25,8
Putarine	7,4	21,8	3,5	-1,8	6,1	6,1
Ostali prihodi	0,2	2,9	-6,3	3,6	1,1	-18,7
Neusklađeni prihodi	0,9	42,6	-36,4	-24,0	-42,6	...
Raspoloživo za raspodjelu	100,0	6,9	3,8	-1,2	8,4	4,5
Minimalne rezerve	18,0	3,9	-3,6	-6,9	-4,1	0,2
Budžeti	82,0	7,6	5,6	0,3	11,4	5,6
Servisiranje vanjskog duga	7,1	-10,5	-20,1	-26,7	38,1	-42,8
Federacija Bosne i Hercegovine	4,7	-12,7	-14,9	-24,7	46,9	-40,0
Republika Srpska	2,4	-8,5	-29,9	-29,9	21,1	-51,0
Brčko Distrikt	0,0	54,1	8,9	-100,0	333,2	2,5
Raspodjeljeno nakon servisiranja vanjskog duga	74,9	10,9	9,3	2,4	8,6	17,8
Institucije Bosne i Hercegovine	9,7	-1,6	0,8	-0,8	-0,8	4,0
Federacija Bosne i Hercegovine	41,5	13,0	9,6	2,6	9,1	18,2
Republika Srpska	21,2	14,9	13,4	4,0	11,8	26,2
Brčko Distrikt	2,5	4,0	6,1	0,1	12,1	6,7

Izvor: UIO Bosne i Hercegovine

Najznačajniji doprinos rastu neto prihoda od indirektnih poreza dali su neto prihodi od poreza na dodatu vrijednost (u daljem tekstu PDV) od 3,0 p.p. i akciza od 1,6 p.p. Tokom istog perioda, neto prihodi od putarina (0,4 p.p.) i carina su imali neutralan doprinos, dok su neusklađeni prihodi negativno doprinijeli rastu navedenih prihoda sa 0,6 p.p.

Grafikon 13: Rast neto prihoda u % i doprinosi rastu neto prihoda od indirektnih poreza (u p.p.)

Izvor: UIO Bosne i Hercegovine

PDV. Tokom posmatranog perioda tekuće godine, bruto prihodi od PDV-a su iznosili oko 1,3 milijarde KM, što je za 3,2% više nego u istom periodu prethodne godine. Ranije spomenuto

smanjenje povrata sa JR UIO rezultiralo je rastom neto prihoda od PDV-a od 5,0 g/g, jer se najveći dio ovih novčanih sredstava i odnosi na povrate po osnovu PDV-a. Na kraju posmatranog perioda, neto prihodi po osnovu PDV-a su iznosili oko 952 miliona KM.

U strukturi naplaćenih prihoda od PDV-a dominiraju prihodi naplaćeni prilikom uvoza roba sa iznosom od oko 728 miliona KM, a koji su manji u odnosu na isti period prethodne godine za 1,2%.

Naplaćeni prihod od PDV-a, koji se odnosi na promet domaćih roba i usluga, u istom periodu 2020. godine je iznosio oko 549 miliona KM čime je ostvario rast od 9,9% g/g.

Akcize. U prvom tromjesečju tekuće godine, neto prihodi od akciza su iznosili oko 370 miliona KM čime su ostvarili rast od 6,7% g/g. Rast prihoda od akciza je ostvaren zahvaljujući rastu prihoda od akciza na uvozne proizvode, koji tokom posmatranog perioda bilježe povećanje od oko 16,2% g/g, a u ukupnim prihodima od akciza učestvuju sa 93,6%. Prihodi od akciza na domaće proizvode, u istom periodu bilježe smanjenje od preko 50% g/g.

Naplaćeni prihodi od akciza na uvozne proizvode, tokom posmatranog perioda, su iznosili oko 348 miliona KM. Posmatrajući uvozne akcize po vrstama značajan rast prihoda je zabilježen kod akciza na duvanske prerađevine koji su veći za 15,8% g/g. Takođe, značajniji rast prihoda zabilježen je i kod akciza na naftu i naftne derivate koji su veći za 17,5% g/g. Svi ostali prihodi, osim prihoda od akciza na uvozna bezalkoholna pića bilježe pozitivne stope rasta.

Naplaćeni prihodi od akciza na domaće proizvode, tokom istog perioda, su iznosili oko 25 miliona KM. Posmatrajući po vrstama akcize na domaće proizvode značajan pad prihoda, je zabilježen kod akciza na domaću naftu i naftne derivate, koji su manji za skoro 100,0% g/g. Takođe, značajan pad prihoda zabilježen je i kod akciza na domaći duvan i duvanske prerađevine (36,9% g/g). Jedina kategorija akciznih domaćih proizvoda, čiji prihodi bilježe povećanje jesu domaća alkoholna pića i vino.

Putarine. Ukupno naplaćeni neto prihodi od putarina tokom posmatranog perioda 2020. godine iznosili su oko 142 miliona KM. U poređenju sa istim periodom prethodne godine isti su veći za oko 3,5% g/g. Rast prihoda od putarina rezultat je rasta prihoda od putarina za izgradnju puteva iz cijene uvozne nafte i naftnih derivata.

Carine. Naplaćeni prihodi od carinskih dažbina, tokom posmatranog perioda, su iznosili oko 70 miliona KM, i u poređenju sa istim periodom prethodne godine neznatno su smanjeni (0,3% g/g). Navedeno smanjenje, rezultat je zatvaranja granica i pada uvoza usljed proglašenja pandemije Covid-19.

Raspoređeni prihodi. U periodu januar - mart 2020. godine, ukupno raspoloživi prihodi za raspodjelu su iznosili oko 1,9 milijardi KM. Nakon izdvajanja sredstava za izgradnju autoputeva i izgradnju i rekonstrukciju drugih puteva u Bosni i Hercegovini u iznosu od oko 92,3 miliona KM, minimalne rezerve u iznosu od oko 337,2 miliona KM i sredstava za finansiranje institucija Bosne i Hercegovine u iznosu od 182,4 miliona KM, UIO Bosne i Hercegovine, je izvršila raspored preostalih sredstava u iznosu od oko 1,3 milijardi KM krajnjim korisnicima prema važećim koeficijentima²². Od tog iznosa Federaciji Bosne i Hercegovine je doznačeno ukupno oko 817,1 miliona KM (za servis vanjskog duga oko 94,3

²² Odlukom Upravnog odbora UIO Bosne i Hercegovine, broj: 02-17-35/17, utvrđeni su privremeni koeficijenti raspodjele sredstava sa JR za period april-juni 2017. godine, i isti su se primjenjivali i u februaru 2020. godine, a iznose: Federacija Bosna i Hercegovina 64,26%, Republika Srpska 32,19% i Brčko Distrikt Bosne i Hercegovine 3,55%.

miliona KM), Republici Srpskoj oko 409,3 miliona KM (za servis vanjskog duga oko 47,8 miliona KM) i Brčko Distriktu oko 45,1 miliona KM (3,5 miliona KM za servis vanjskog duga). U poređenju sa istim periodom prethodne godine raspoređena sredstva sa JR UIO za servisiranje obaveza vanjskog duga su manja za 20,1%, dok su raspoređena sredstva krajnjim korisnicima, nakon servisiranja obaveza vanjskog duga veća za 9,3%.

Direktni porezi

Entitetske poreske uprave su tokom prvog tromjesečja 2020. godine, ukupno prikupile oko 1,9 milijardi KM javnih prihoda, iz svojih nadležnosti. Navedeni prihodi su u poređenju sa istim periodom prethodne godine, ostvarili smanjenje od 4,6%. Tokom posmatranog perioda, jedino prihodi po osnovu socijalnih doprinosa bilježe pozitivnu stopu rasta, iako je ista manja u poređenju sa prethodno posmatranim periodima. U naplati prihoda entitetskih poreskih uprava, tokom posmatranog perioda, već se mogu vidjeti negativni efekti izazvani pandemijom virusa Covid-19. Smanjenje prihoda koje se desilo tokom zadnjeg mjeseca, odrazilo se na cijeli posmatrani period. Detalji slijede u tabeli ispod.

Izmjene iz oblasti direktnih poreza i doprinosa koje karakterišu početak 2020. godine

U Federaciji Bosni i Hercegovini, Zavod za PIO/MIO od 01.01.2020. je postao budžetski korisnik („Službene novine FBiH” broj 98/19 od 27.12.2019.).

Narodna skupština Republike Srpske (NSRS) je na 8. redovnoj sjednici, održanoj 28.11.2019. godine usvojila set zakona kojima se povećavaju plate zaposlenima u organima javne uprave putem uvećanja platnih koeficijenata. Na istoj sjednici usvojen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak, a koji se odnosi na ostvarivanje prava na oslobađanje i odbitak od poreske osnovice poreza na dohodak, po osnovu uplate penzijskog doprinosa za dobrovoljno penzijsko osiguranje („Službeni glasnik Republike Srpske broj 6/20). Takođe, usvojen je i Zakon o izmjenama zakona o doprinosima, a koji se odnosi na izmjenu stope doprinosa (sa 0,8% na 0,6%).

Takođe, od 01.01.2020. na snazi je i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o posredovanju u zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti („Službeni glasnik Republike Srpske broj 94/19). Osnovna izmjena je kod prava na zdravstveno osiguranje, koje neće pokrivati Zavod za zapošljavanje nego Fond zdravstvenog osiguranja. Ovo je dovelo i do usvajanja Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zdravstvenom osiguranju. Novim zakonom je izmijenjen broj osiguranika (obavezno osigurana lica) povećan sa 17 kategorija osiguranika, za novih 13 kategorija po kojim ostvaruju pravo na zdravstvenu zaštitu.

Vlada Republike Srpske je, na 53. sjedinici, održanoj 30.12.2019. donijela Odluku o najnižoj plati za 2020. godinu. Ovom odlukom je najniža plata povećana sa 450 KM na 520 KM.

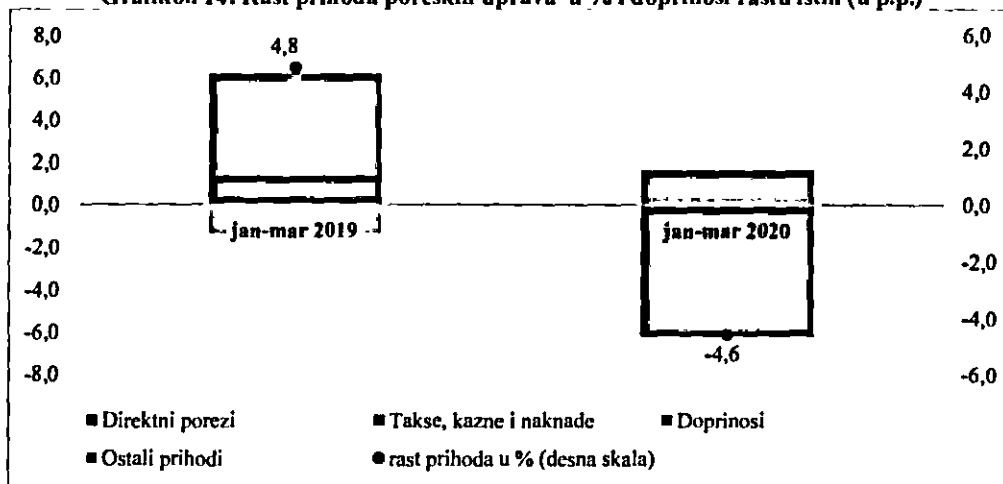
Tabela 2: Prihodi od direktnih poreza, doprinosa, taksi, naknada i kazni u prvom tromjesečju

Naziv prihoda	Federacija Bosne i Hercegovine			Republika Srpska			Bosna i Hercegovina		
	miliona KM		rast u %	miliona KM		rast u %	miliona KM		rast u %
	2019	2020		2019	2020		2019	2020	
Direktni porezi	284,8	221,1	-22,4	143,6	117,3	-18,3	428,4	338,4	-21,0
Porez na dohodak	121,9	106,3	-12,8	49,6	47,3	-4,5	171,5	153,6	-10,4
Porez na dobit	110,1	82,8	-24,8	88,1	64,4	-26,9	198,2	147,2	-25,7
Porezi građana	52,5	31,9	-39,3	6,0	5,6	-6,8	58,5	37,4	-36,0
Ostali porezi	0,3	0,2	-40,4	0,0	0,0	-	0,3	0,2	-40,4
Takse, kazne i naknade	194,1	169,4	-12,7	106,2	98,7	-7,1	300,3	268,2	-10,7
Doprinosi	868,1	889,3	2,4	371,7	382,4	2,9	1.239,8	1.271,6	2,6
PIO	487,9	496,5	1,8	210,7	217,8	3,4	698,6	714,3	2,2
Zdravstvo	340,3	351,7	3,3	133,2	138,0	3,6	473,5	489,8	3,4
Nezaposleni	39,8	41,4	3,1	8,7	6,8	-21,9	48,5	47,9	-1,4
Dječija zaštita	0,0	0,0	-	17,8	18,3	2,5	17,8	18,3	2,5
Zapošljavanje invalida	0,0	0,0	-	1,3	1,5	10,1	1,3	1,5	10,1
Ostali prihodi	1,6	1,1	-30,5	0,3	0,4	22,5	1,9	1,4	-22,0
UKUPNO	1.348,5	1.280,9	-5,0	621,9	598,8	-3,7	1.970,4		-4,6

Izvor: entitetske poreske uprave

Socijalni doprinosi. Prihodi po osnovu socijalnih doprinosa su najveća i najznačajnija kategorija prihoda iz nadležnosti entitetskih poreskih uprava i čine 68% prihoda ostvarenih posredstvom istih. Ukupni prihodi po osnovu doprinosa, tokom prvog tromjesečja 2020. godine, su iznosili oko 1,3 milijarde KM. U poređenju sa istim periodom prethodne godine, ostvarili su povećanje od svega 2,6%. Sve kategorije prihoda od doprinosa bilježe pozitivne stope rasta, osim prihoda od doprinosa za osiguranje od nezaposlenosti. Ali, smanjenje ove kategorije prihoda je rezultat izmjene i dopune Zakona o doprinosima Republike Srpske. Smanjenje prihoda od socijalnih doprinosa, koje se desilo tokom zadnjeg mjeseca posmatranog tromjesečja, nije bitnije uticalo na stopu rasta posmatranog perioda.

Grafikon 14: Rast prihoda poreskih uprava u % i doprinosi rastu istih (u p.p.)

Izvor: entitetske poreske uprave

Direktni porezi. Prihodi po osnovu direktnih poreza nastavljaju sa negativnom stopom rasta, koja je na kraju posmatranog perioda dostigla dvocifreni iznos. Tokom prvog tromjesečja 2020. godine, po osnovu direktnih poreza ukupno je naplaćeno oko 338,4 miliona KM, što je za 21,0% g/g. Usljed umanjnih ili obustavljenih poslovnih aktivnosti, prihodi od poreza na dobit su manji za oko 25,7% g/g. Na smanjenje poreza na dobit u najvećoj mjeri uticali su smanjenje prihoda od poreza na dobit pravnih lica u oblasti priređivanja igara na sreću, elektroprivrede i mikrokreditnih organizacija. Što se tiče poreza na dohodak, najveći uticaj na smanjenje su imali prihodi od poreza na obavljanje samostalne i nesamostalne djelatnosti, kapitalne dobitke. Takođe, iako je udio ove kategorije mali, i prihodi od poreza na nepokretnosti i imovinu (porezi građana) bilježe značajno smanjenje.

Mjerama entitetskih vlada, najviše su bili pogođeni prihodi od poreza na dobit, čije smanjenje nakon proglašenja pandemije iznosilo skoro 50%, u poređenju sa istim mjesecom prethodne godine.

Takse, kazne i naknade. Po osnovu raznih taksi, naknada i kazni tokom posmatranog perioda 2020. godine, ukupno je naplaćeno oko 268,2 miliona KM prihoda. U poređenju sa istim periodom prethodne godine, navedeni prihodi su ostvarili smanjenje od oko 10,7%. Na smanjenje prihoda u kategoriji taksi najviše su uticale smanjenje naplate raznih administrativnih taksi i komunalnih taksi.

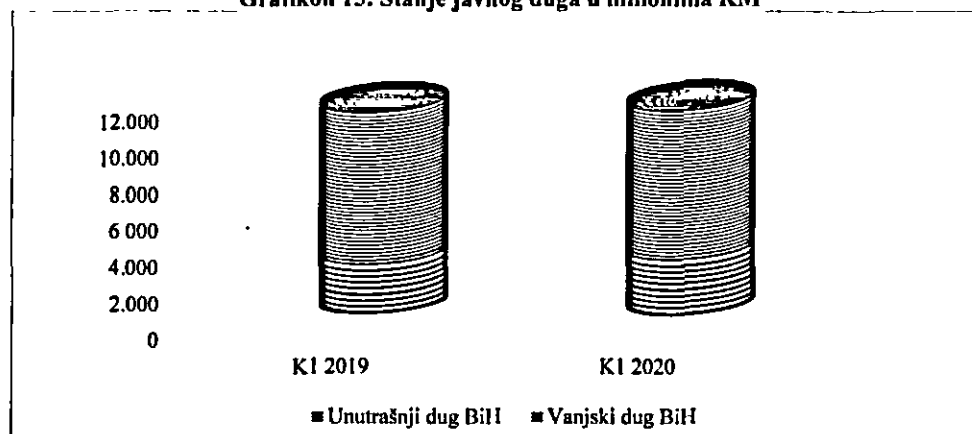
Javni dug

Prema preliminarnim podacima Ministarstva finansija i trezora Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu MFT), ukupan javni dug (sa javnim dugom entiteta i Brčko Distrikta i vanjskim dugom jedinica lokalne samouprave) na kraju prvog tromjesečja 2020. godine je dostigao iznos od oko 11,3 milijardi KM. U poređenju sa istim periodom prethodne godine, stanje javnog duga je zabilježilo skromno povećanje od 1,0%. Ovim je javni dug Bosne i Hercegovine mjeren udjelom prema BDP-u povećan za 1,7 p.p. na 33,5% BDP-a²³. Na kraju posmatranog perioda, stanje vanjskog javnog duga je zabilježilo smanjenje od 2,0%, g/g, dok je stanje unutrašnjeg duga ostvarilo povećanje od 9,4% g/g.

Vanjski javni dug. Prema podacima MFT Bosne i Hercegovine za prvo tromjesečje 2020. godine, stanje javnog vanjskog duga je iznosilo oko 8,1 milijardu KM, čime je vanjski dug, u poređenju sa istim periodom prethodne godine, smanjen za 2,0%. Vanjski dug mjeren udjelom prema BDP-u, bilježi blagi porast od 0,5 p.p, čime je na kraju posmatranog perioda 2020. godine iznosio 24% BDP.

²³ BDP za 2020. godinu mjeren rashodivnim pristupom, prema projekcijama DEP-a iz juna 2020. godine

Grafikon 15: Stanje javnog duga u milionima KM

Izvor: MFT Bosne i Hercegovine

Najveći udio u vanjskom dugu se odnosi na dug Federacije Bosne i Hercegovine (56,5%), zatim slijede Republika Srpska sa učešćem od 42,1%, Institucije Bosne i Hercegovine sa 0,8% i Brčko Distrikt sa 0,6%. U strukturi vanjskog duga, prema kreditorima, najveći udio (34,4%) se odnosi na kredite uzete kod Svjetske banke i Evropske investicione banke (EIB) (24,2%) učešća u ukupnim kreditima.

U strukturi vanjskog duga prema valutama dominira dug izražen u evrima sa 60,1%. Zatim slijedi dug od 24,8% u SDR. Oko 68% vanjskog duga (kredita) je ugovoreno po fiksnoj kamatnoj stopi.

Za prvo tromjesečje 2020. godine, ukupno je servisirano oko 146,1 milion KM obaveza po osnovu vanjskog duga, što je više za 12,4% u poređenju sa istim periodom prethodne godine. Od tog iznosa 111,5 miliona se odnosi na servis glavnice vanjskog duga.

U toku posmatranog perioda, a prema podacima MFT Bosne i Hercegovine, ukupno je povučeno oko 78,8 miliona KM novih kreditnih sredstava, što je za skoro 50% manje nego u istom periodu prethodne godine.

Za prvo tromjesečje 2020. godine, po osnovu odobrenih, a neangažovanih kreditnih sredstava ukupno je plaćeno oko 1,1 miliona KM penala. U poređenju sa istim periodom prethodne godine plaćeno je više za oko 15,0% sredstava po ovom osnovu. Najveći iznos je plaćen Evropskoj banci za obnovu i razvoj (EBRD) (78,8%) od ukupno plaćenih penala.

Unutrašnji javni dug. Unutrašnji dug, prema podacima MFT Bosne i Hercegovine za prvo tromjesečje 2020. godine, je iznosio oko 3,2 milijarde KM, i u poređenju sa prethodnom godinom veći je za 9,4%. Unutrašnji dug Bosne i Hercegovine kao udio u BDP-u u poređenju istim periodom prethodne godine, je uvećan za 1,2 p.p. i na kraju posmatranog perioda 9,5% BDP-a.

Ukupan unutrašnji dug Federacije Bosne i Hercegovine je iznosio oko 1,1 milijardu KM, Republike Srpske oko 2,1 milijardu KM, dok je unutrašnji dug Brčko Distrikta iznosio svega 2,2 miliona KM.

Ako se posmatra unutrašnji dug prema nosiocima, smanjenje bilježi dug opština i javnih preduzeća²⁴, dok je kod svih ostalih zabilježeno povećanje. Na povećanje duga vlada entiteta

²⁴ Unutrašnji dug javnih preduzeća u većinskom vlasništvu Vlade Federacije Bosne i Hercegovine se odnosi na kredite uzete kod banaka (JP Željeznice FBiH i JP Autoceste FBiH) i izdate obveznice (JP Autoceste FBiH).

od 8,8% g/g najviše se odrazilo povećanje duga po osnovu hartija od vrijednosti, ali i obaveza po osnovu kredita.

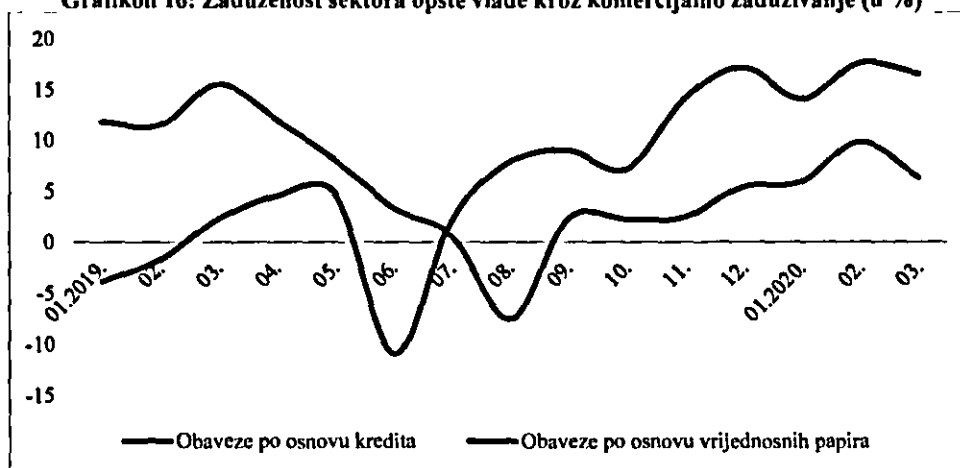
Tabela 3: Stanje unutrašnjeg duga prema nosiocima u milionima KM

Nosilac obaveza	K1 2019.	K1 2020.	rast u %
Dug vlada entiteta/ Distrikta	2.062,15	2.243,75	8,8%
Dug kantona	206,78	225,67	9,1%
Dug gradova	159,72	216,92	35,8%
Dug opština	201,14	193,63	-3,7%
Dug fondova socijalne sigurnosti	187,47	229,52	22,4%
Dug javnih preduzeća	107,71	90,45	-
UKUPNO UNUTRAŠNJI DUG	2.924,97	3.199,94	9,4%

Izvor: MFT BiH

*Potraživanja od sektora opšte vlade*²⁵. Ukupna komercijalna zaduženost sektora opšte vlade Bosne i Hercegovine na kraju prvog tromjesečja 2020. godine, a prema podacima Centralne banke Bosne i Hercegovine (dalje u tekstu CBBiH), je dostigla iznos od oko 2,8 milijardi KM. Time je zaduživanje opšte vlade, kroz kredite komercijalnih banaka i emisije hartija od vrijednosti na kraju posmatranog perioda uvećano za 18,0% g/g. Obaveze po kreditima su zabilježile povećanje od 5,8% g/g i iznosile su oko 1,1 milijardu KM, dok su obaveze po hartijama od vrijednosti uvećane za 27,9% g/g i iznosile su oko 1,7 milijardi KM.

Grafikon 16: Zaduzenost sektora opšte vlade kroz komercijalno zaduzivanje (u %)

Izvor: CB Bosne i Hercegovine

²⁵ U skladu sa GFS Priručnikom, sektor opšte vlade definiše se tako da obuhvata sve entitete koji obavljaju funkcije vlade kao njihove osnovne djelatnosti. On ne obuhvata poslovna poduzeća u vlasništvu vlade koja proizvode robe i/ili usluge te ostvaruju profit prodajom istih po ekonomskim cijenama. U opštu vladu uključeni su i fondovi socijalne zaštite, tj. fondovi za penzijsko-invalidsko osiguranje, zapošljavanje, zdravstvo, dječiju zaštitu i za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom, te vanbudžetski fondovi za izgradnju puteva odnosno JP direkcije za izgradnju i održavanje cesta svih nivoa vlasti kao i JP autoputevi u oba entiteta.

Tokom posmatranog perioda 2020. godine, a u skladu sa indikativnim kalendarom za 2020. godinu, nije bilo zakazanih ni održanih aukcija vrijednosnih papira Federacije Bosne i Hercegovine. U istom periodu, prema indikativnom kalendaru zaduživanja za 2020. godine, Vlada Republike Srpske se zadužila za novih 118 miliona KM. Detalji o vrstama hartija od vrijednosti i uslovima zaduživanja mogu se naći u dodatku.

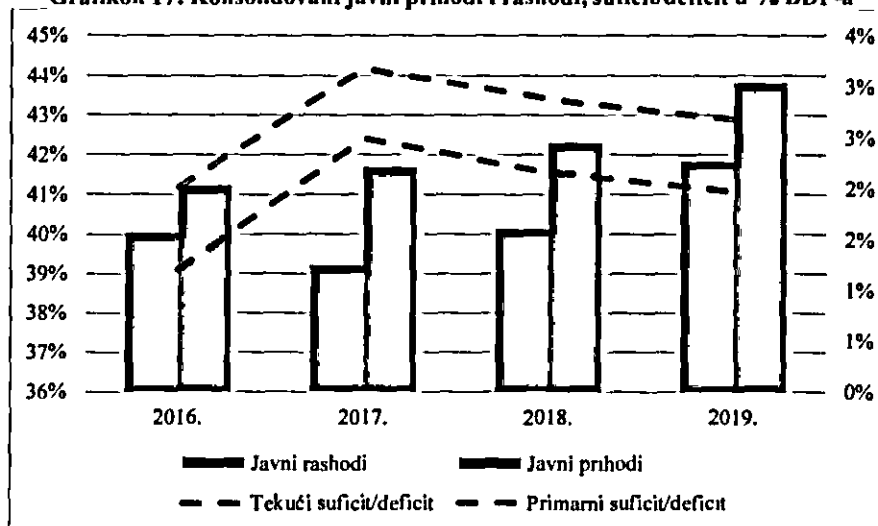
Konsolidovani budžet opšte vlade Bosne i Hercegovine u 2019. godini²⁶

Tokom 2019. godine je nastavljena fiskalna konsolidacija i ograničenje javne potrošnje u dijelu koji se odnosi na tekuće rashode, na svim nivoima vlasti u Bosni i Hercegovini.

Svi nivoi vlasti, osim Republike Srpske, su bužete za 2019. godinu, usvojili sa kašnjenjem, odnosno tokom prvog tromjesečja 2019. godine, a budžet Institucija Bosne i Hercegovine čak pred kraj posmatrane godine. Republika Srpska je po hitnom postupku usvojila budžet za 2019. godinu u decembru 2018. godine.

Konsolidovani podaci vladinih finansija ukazuju na to da je opšta vlada Bosne i Hercegovine i u 2019. godini ostvarila tekući suficit u iznosu od oko 677 miliona KM (ili 2,0% BDP-a). Navedeni suficit je rezultat stabilnih pozitivnih trendova u naplati prihoda od indirektnih poreza, kao i rezultat nastavka primjene restriktivne politike javnih rashoda na svim nivoima vlasti. Iako i dalje nedovoljna, dinamika izdvajanja za kapitalnu potrošnju u toku 2019. godine bilježi povećanje od 10,1% g/g. Kapitalni rashodi su na kraju 2019. godine iznosili oko 1 milijardu KM, čime je njihov udio u BDP-u povećan na 2,9% BDP-a. U istom periodu, konsolidovana opšta vlada Bosne i Hercegovine je ostvarila i primarni suficit u iznosu od oko 918 miliona KM (ili 2,7% BDP-a).

Grafikon 17: Konsolidovani javni prihodi i rashodi, suficit/deficit u % BDP-a

Izvor: CBBiH, BIAS

²⁶ CB BiH podatke o konsolidovanom Bosne i Hercegovine budžetu objavljuje najranije 30. juna tekuće godine, za prethodnu godinu. Zato je konsolidovani budžet opšte vlade za 2019. godinu predmet ove publikacije. Konsolidovana opšta vlada Bosne i Hercegovine uključuje: sve nivoje vlasti (vlade, kantoni, opštine i gradovi), fondove socijalnog osiguranja svih nivoa vlasti i vanbudžetske fondove, entitetske JP Autoceste i JP Ceste svih nivoa vlasti.

Konsolidovani javni prihodi, na kraju 2019. godine, dostigli su nivo od oko 15,0 milijardi KM, čime su u poređenju sa prethodnom godinom, veći za 4,4%. Konsolidovani javni prihodi mjereni u udjelu prema BDP-a, na kraju posmatrane godine su iznosili oko 43,8% BDP-a, gdje se takođe bilježi rast (1,5 p.p.). Rastu prihoda, tokom posmatrane godine, najviše doprinosa je dao rast poreskih prihoda, koji su na kraju posmatrane godine rasli stopom od 4,2% g/g. Glavni doprinos rastu prihoda je dao rast prihoda od PDV-a.

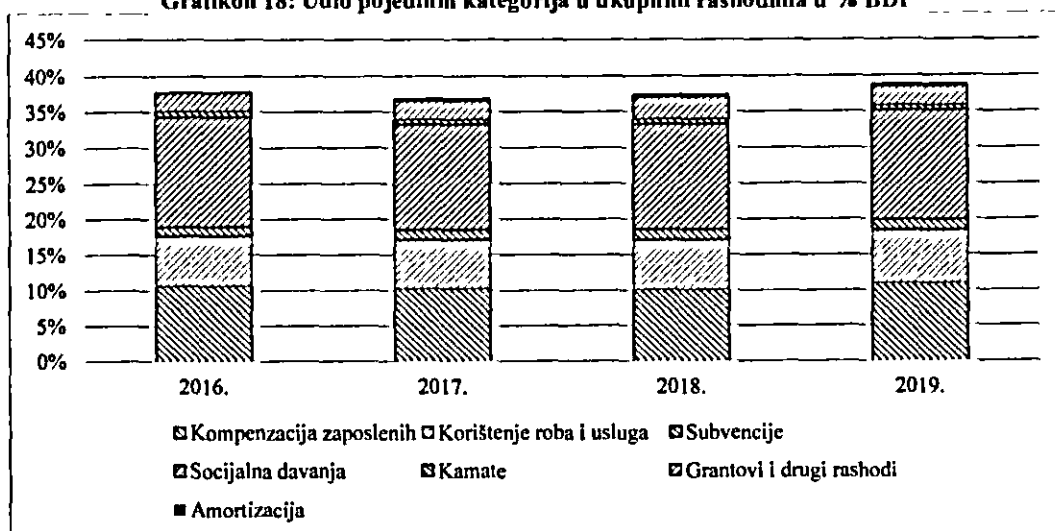
Konsolidovani javni rashodi na kraju 2019. godine su bili nešto viši u poređenju sa prethodnom godinom, tako da su na kraju posmatrane godine ostvarili rast od oko 5,0% g/g. Mjereni i u procentima BDP-a, javni rashodi su zabilježili povećanje od 1,7 p.p. čime su na kraju posmatrane godine su iznosili oko 41,8% BDP-a. Ovakav udio rashoda prema BDP-u, za 1,8 p.p. prelazi cilj fiskalne konsolidacije a koji se odnosi na to da se javni rashodi smanje ispod 40% BDP-a. Na rast javnih rashoda, pozitivno su uticali i rast tekućih rashoda i ali i rast izdvajanja za kapitalnu potrošnju.

Najveća stavka javnih rashoda, jesu izdvajanja za socijalna davanja koja, su na kraju posmatrane godine godine rasla stopom od 4,2% g/g, odnosno 15,2% prema BDP-a. I druge dvije, značajnije, kategorije rashoda ostvarile su pozitivne stope rasta (nadoknade zaposlenima 9,2% g/g, a korištenje roba i usluga 6,6% g/g).

Na kraju posmatrane godine, tekući rashodi su ostvarili stopu rasta od 4,7% g/g, a kapitalni rashodi stopu od 10,1% g/g.

Tekući rashodi, na kraju 2019. godine, su iznosili oko 13,3 milijarde KM, čime su isti mjereni u procentima BDP-a povećani za 1,5 p.p. i iznosili su 37,4% BDP-a u poređenju sa prethodnom godinom.

Grafikon 18: Udio pojedinih kategorija u ukupnim rashodima u % BDP

Izvor: CBBiII, BIIAS

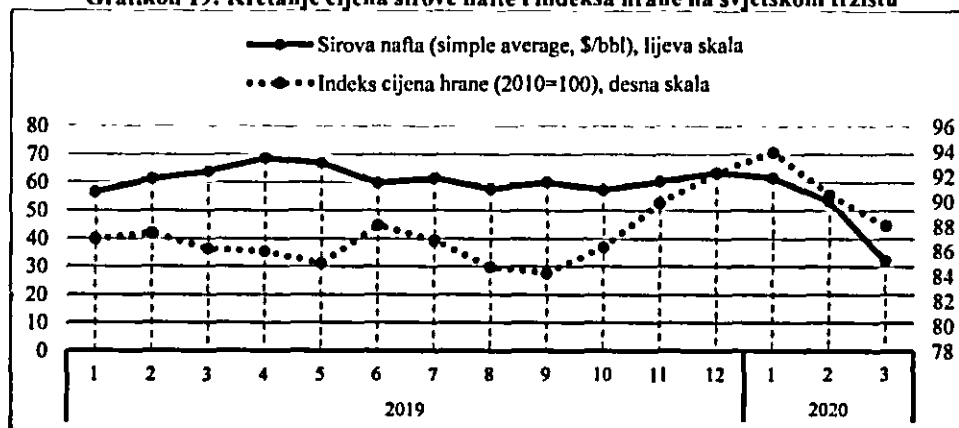
III CIJENE, MONETARNI I FINANSIJSKI SEKTOR

Cijene

- Na kraju prvog kvartala 2020. godine zabilježena je izrazito niska cijena sirove nafte na svjetskom tržištu.
- Inflacija u Bosni i Hercegovini u K1 2020. godine iznosila 0,4% g/g. Smanjenje cijena u odjeljcima prevoza, odjeće i obuće, namještaja, kućnih uređaja i redovnog održavanje kuće, te ostalih dobara i usluga doprinijelo je niskoj stopi inflacije u Bosni i Hercegovini.

Izbijanje pandemije COVID-19 praćeno je značajnim padom globalnih cijena energenata. Tržište nafte najviše je pogođeno te je zabilježen ogroman pad tražnje i najbrži jednomjesečni pad cijena sirove nafte (februar-mart).²⁷ Prema podacima Svjetske banke, cijena sirove nafte na svjetskom tržištu energenata u martu 2020. godine nastavila je padati i dostigla je rekordno nizak nivo od 32,2 \$/barelu. Cijena sirove nafte u posmatranom mjesecu je niža za 39,6% u odnosu na prethodni mjesec, dok je u odnosu na mart 2019. godine niža za 49,5%. Indeks cijena hrane na svjetskom tržištu u martu 2020. godine takođe je nastavio da pada, ali je u odnosu na mart 2019. godine još uvijek veći za 2,1%. Kretanje cijena sirove nafte i indeksa hrane u 2019. i 2020. godini predstavljeno je na grafikonu ispod.

Grafikon 19: Kretanje cijena sirove nafte i indeksa hrane na svjetskom tržištu

Izvor: Svjetska Banka

U Bosni i Hercegovini u periodu K1 2020/K1 2019 registrovana je niska inflacija (0,4%). Smanjenje cijena u odjeljcima prevoza, odjeće i obuće, namještaja, kućnih uređaja i redovnog održavanje kuće, te ostalih dobara i usluga doprinijelo je niskoj stopi inflacije u Bosni i Hercegovini.

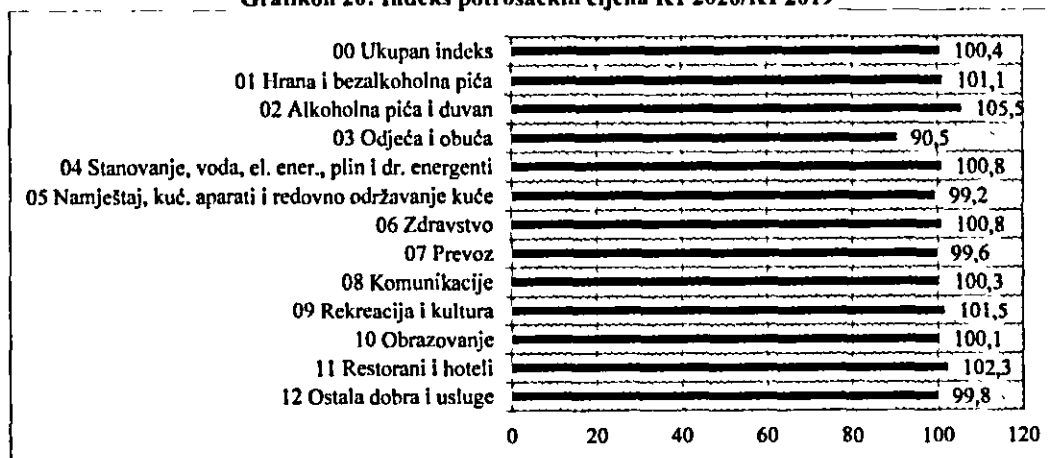
U odjeljku prevoza u K1 2020/K1 2019 cijene su niže za 0,4%. Smanjenje cijena sirove nafte na svjetskom tržištu uticalo je na kretanje cijena u odjeljku prevoza. U odjeljku hrane i bezalkoholnih pića, koji ima najveći udio u ukupnom indeksu potrošačkih cijena, cijene su uvećane za 1,1% u periodu K1 2020/K1 2019 na šta su veliki uticaj imale cijene hrane

²⁷ Izvor: The Impact of COVID-19 on Commodity Markets. <http://pubdocs.worldbank.org/en/558261587395154178/CMO-April-2020-Special-Focus-1.pdf>

unutar posmatranog odjeljka. Istovremeno, u odjeljku stanovanja, vode, el. energije, plina i dr. energenata cijene su uvećane za 0,8% g/g na čiji rast su uticale cijene vodosnabdijevanja i različitih komunalnih usluga, plina te cijene u pododjeljku najamnina.

U prvom kvartalu 2020. godine najbrži rast cijena bio je u odjeljku alkoholnih pića i duvana (5,5% g/g) što je rezultat harmonizacije akcizne politike u Bosni i Hercegovini sa politikom akciza na cigarete u Evropskoj uniji.²⁸ Kretanje indeksa potrošačkih cijena po odjeljcima predstavljeno je na grafikonu ispod.

Grafikon 20: Indeks potrošačkih cijena K1 2020/K1 2019

Izvor: BHAS

Monetarni sektor

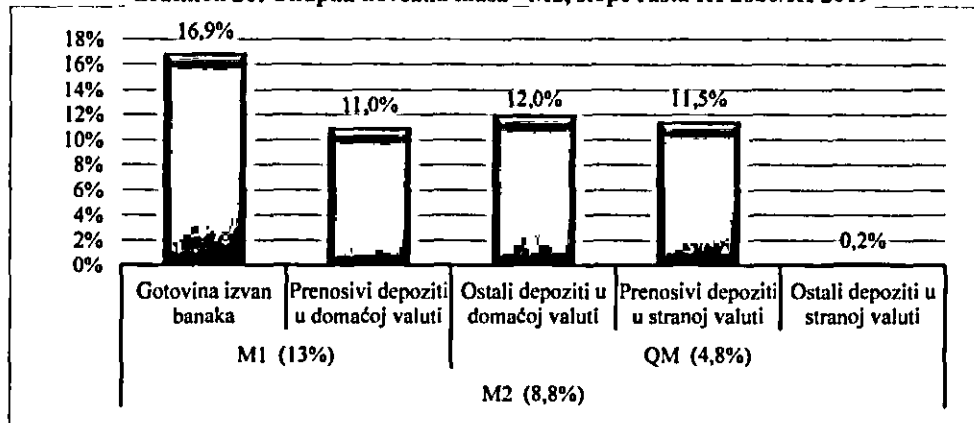
- Ukupna novčana masa na kraju prvog kvartala 2020. godine uvećana u poređenju sa istim periodom prethodne godine za 8,8%. Najznačajniji doprinos rastu dale su komponente transakcijskog novca.
- Prosječna stopa obavezne rezerve ostala je nepromjenjena u K1 2020. godine.
- Bruto devizne rezerve uvećane za 8,6% g/g na kraju posmatranog kvartala. Najveći udio pripada investicijama u vrijednosne papire.

Ukupna novčana masa (u daljem tekstu M2) prema podacima CBBiH, na kraju prvog kvartala 2020. godine, dostigla je nivo od 26,5 mlrd. KM, što je 8,8% više nego u istom periodu prethodne godine. Ako se posmatraju komponente novčane mase (transakcijski novac i kvazi novac), uočava se da su obje doprinijele ukupnom rastu M2.

²⁸ Upravni odbor Uprave za indirektno oporezivanje donio je Odluku o utvrđivanju specifične i minimalne akcize na cigarete i iznos akcize na duvan za pušenje za 2020. godinu. Minimalna akciza za pakovanje cigareta od 20 komada iznosi 3,04 KM, a specifična akciza iznosi 1,65 KM za pakovanje cigareta od 20 komada. Akciza na duvan za pušenje utvrđuje se u visini od 80% minimalne akcize na cigarete utvrđene u članu 3. stav (3) ove odluke iznosi 121,6 KM po kilogramu. Izvor: Odluka o utvrđivanju specifične i minimalne akcize na cigarete i iznos akcize na duvan za pušenje za 2020. godinu.

Ipak, najznačajniji doprinos rastu M2 dale su komponente transakcijskog novca (u daljem tekstu M1), odnosno prenosivi depoziti u domaćoj valuti (3,6 p.p.) sa stopom rasta od 11% g/g i gotovina izvan banaka (2,8 p.p.) sa stopom rasta od 16,9% g/g. U okviru kvazi novca (u daljem tekstu QM) najveći doprinos rastu dali su ostali depoziti u domaćoj valuti (1,3 p.p.) sa stopom rasta od 12% g/g i prenosivi depoziti u stranoj valuti (1,1 p.p.) sa stopom rasta od 11,5% g/g.

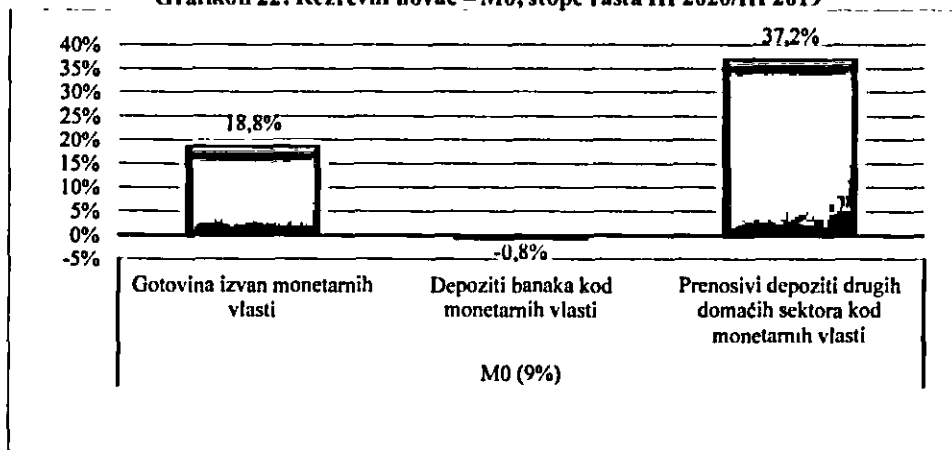
Grafikon 21: Ukupna novčana masa - M2, stope rasta III 2020/III 2019

Izvor: CBBiH

Rezervni novac (u daljem tekstu M0) na kraju prvog kvartala 2020. godine bilježi povećanje od 9% u odnosu na isti kvartal 2019. godine i dostiže nivo oko 11 mlrd. KM. Na pomenuto kretanje rezervnog novca najviše se odrazilo povećanje gotovine izvan monetarnih vlasti, kao vodeće kategorije rezervnog novca (učešće od oko 51,5%). Gotovina izvan monetarnih vlasti na kraju prvog kvartala 2020. godine dostigla je oko 5,7 mlrd. KM uz stopu rasta od 18,8% g/g (doprinos rastu M0 8,9 p.p.). Iako su najveću stopu rasta imali prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti (37,2%) njihov doprinos rastu M0 bio je zanemariv (0,5 p.p.) zbog malog udjela.

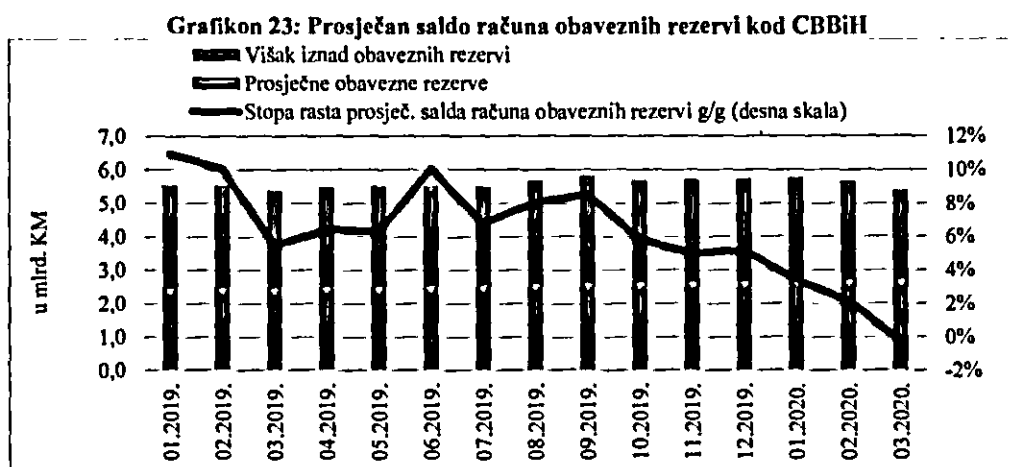
Grafikon 22: Rezervni novac - M0, stope rasta III 2020/III 2019

Izvor: CBBiH

Osnovica za obračun obavezne rezerve zabilježila je povećanje na kraju prvog kvartala 2020. godine od 9,1%, čime je dostigla iznos od 27,2 mlrd. KM. U skladu sa povećanjem osnovice za obračun obavezne rezerve, došlo je i do povećanja prosječne obavezne rezerve. Prosječna stopa obavezne²⁹ rezerve iznosila je 10% i nije se mijenjala u posmatranom kvartalu.

Na kraju marta 2020. godine prosječan saldo računa obaveznih rezervi kod CBBiH iznosio je 5,4 mlrd. KM i smanjen je za 0,2% u odnosu na isti mjesec prethodne godine. Na smanjenje prosječnog salda računa obaveznih rezervi kod CBBiH uticalo je smanjenje viška iznad obavezne rezerve (-8,3% g/g). Na taj način u strukturi prosječnog salda računa obaveznih rezervi kod CBBiH smanjen je udio viška iznad obavezne rezerve na 49,3%, dok su prosječne obavezne rezerve povećale svoj udio na 50,7%.

Izvor: CBBiH

Na kraju prvog kvartala 2020. godine bruto devizne rezerve bilježe povećanje od 8,6% u odnosu na isti period 2019. godine. Ukupne devizne rezerve, na kraju prvog kvartala su dostigle nivo od oko 12,5 mlrd. KM.

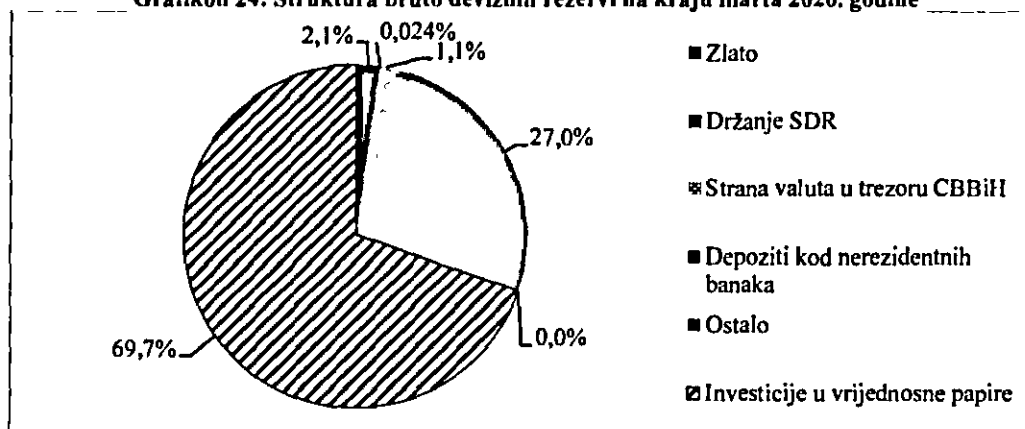
Što se tiče strukture bruto deviznih rezervi, vodeća kategorija su i dalje investicije u vrijednosne papire sa učešćem od 69,7% u ukupnim deviznim rezervama. Investicije u vrijednosne papire na kraju prvog kvartala 2020. godine bilježe rast od 4,7% g/g i velikim dijelom su uticale na rast ukupnih deviznih rezervi. Na kraju posmatranog perioda su dostigle nivo od oko 8,7 mlrd. KM.

Druga po značaju kategorija deviznih rezervi su depoziti kod nerezidentnih banaka, sa učešćem od 27%. Ova kategorija deviznih rezervi na kraju posmatranog kvartala bilježi rast na godišnjem nivou i to stopom od 25,8% g/g. Na kraju posmatranog perioda dostiže nivo od oko 3,4 mlrd. KM. Ostale kategorije deviznih rezervi zbog svog malog učešća imale su znatno manji doprinos rastu deviznih rezervi. Devizne rezerve takođe su pokazatelji stabilnosti i održivosti valutnog odbora. U skladu sa tim pokrivenost rezervnog novca deviznim rezervama je iznosila 112,8% što zadovoljava kriterijume stabilnosti valutnog odbora.³⁰

²⁹ Prosječna stopa obavezne rezerve = Prosječne obavezne rezerve/osnovica za obračun obavezne rezerve.

³⁰ Minimalna pokrivenost rezervnog novca deviznim rezervama po „Currency board“ aranžmanu iznosi 100.

Grafikon 24: Struktura bruto deviznih rezervi na kraju marta 2020. godine

Izvor: CBBiH

Bankarski sektor

- Ukupan finansijski rezultat u Bosni i Hercegovini na kraju K1 2020. godine je smanjen za 18,1% g/g.
- Stopa rasta ukupnih plasiranih kredita na kraju K1 2020. godine sporija u odnosu na K1 2019. godine (3,7% vs. 5,7% g/g).
- Ukupni depoziti na kraju K1 2020. godine takođe su ostvarili sporiji rast u odnosu na K1 2019. godine (7,2% vs. 9,3% g/g).

Na osnovu izvještaja CBBiH³¹ i entitetskih agencija za bankarstvo u Bosni i Hercegovini na kraju prvog kvartala 2020. godine su radile 23 banke³². U konsolidovanom izvještaju CBBiH ukupana aktiva bankarskog sektora na kraju prvog kvartala 2020. godine je iznosila oko 32,7 mlrd. KM. Najveće učešće u ukupnoj aktivni (30,4%) su imala potraživanja od ostalih domaćih sektora koja su dostigla oko 9,9 mlrd. KM sa stopom rasta od 5,0% g/g. Potraživanja od nefinansijskih privatnih preduzeća su bila druga po veličini (učešće 27,1%) i dostigla oko 8,9 mlrd. KM sa stopom rasta od 1,0% g/g.

Najveće učešće u ukupnoj pasivi (26,3%) su imali prenosivi depoziti drugih domaćih sektora u domaćoj valuti sa dostignutih 8,6 mlrd. KM i stopom rasta od 10,5% g/g. Ostali depoziti drugih domaćih sektora³³ u stranoj valuti su bili drugi po veličini (učešće 22,9%) sa dostignutih 7,5 mlrd. KM i stopom rasta 0,2% g/g.

Povrat na prosječnu aktivu (Return on Average Equity ROA) koji je pokazatelj efikasnosti kapitala, je na kraju prvog kvartala 2020. godine iznosio 1,2% i manji je za 0,4 p.p. u odnosu na isti period prošle godine. Pokazatelj adekvatnosti kapitala³⁴ je iznosio 17,8% i bio je znatno iznad propisanih (12%).

³¹ CBBiH. Osnovni podaci o bankarskom sektoru.

³² Bankarski sektor podrazumijeva komercijalne banke bez Centralne banke, odnosno monetarnih vlasti.

³³ Prenosivi i ostali depoziti drugih domaćih sektora u domaćoj i stranoj valuti predstavljaju obaveze banaka prema necentralnoj vladi (kantona i opština), nefinansijskim javnim preduzećima, nefinansijskim privatnim preduzećima, ostalim finansijskim institucijama i ostalim domaćim sektorima (stanovništvu, neprofitnim institucijama i ostalim neklasifikovanim sektorima).

³⁴ Neto kapital prema ukupnim ponderisanim rizicima.

Ukupan finansijski rezultat bankarskog sektora na kraju ovog perioda je iznosio 95,3³⁵ mil. KM što predstavlja pad od 18,1% g/g. Prihodi od kamata i slični prihodi su u strukturi prihoda imali najveći udio 62,1%, dok su operativni prihodi učestvovali sa 37,9%.

Nekamatni rashodi su u strukturi rashoda imali najveće učešće od 84%, dok su rashodi od kamata učestvovali sa 16%. Najveći uticaj na ostvareni pad dobiti je imao rast ukupnih nekamatnosnih rashoda od 12,3% g/g kao i skroman rast prihoda od 2,3% g/g je takođe dao svoj doprinos.

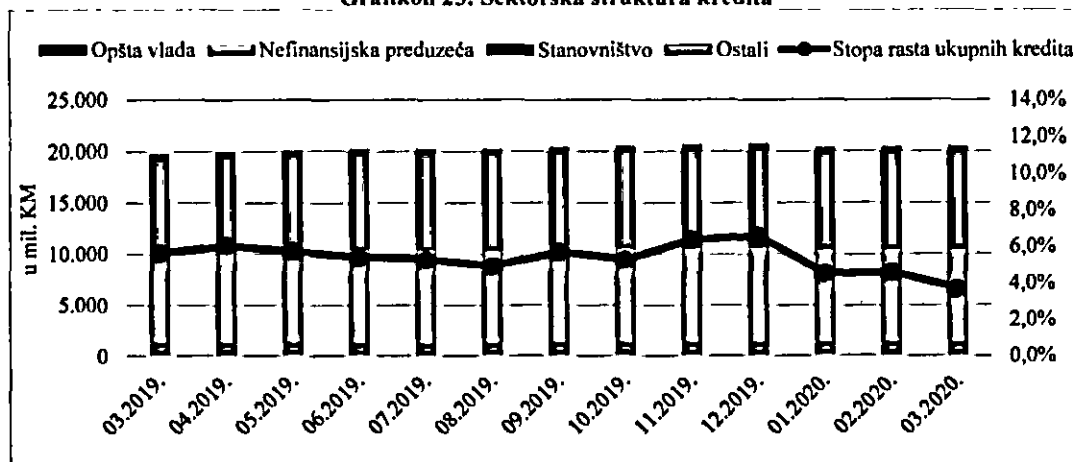
Tabela 4: Finansijski rezultat bankarskog sektora u Bosni i Hercegovini na kraju perioda u 000 KM

R.br.	U milionima KM	K1 2019	K1 2020	promjena g/g
1	Prihodi od kamata i slični prihodi	253.366	251.578	-0,7%
2	Operativni prihodi	142.453	153.247	7,6%
3	Ukupni prihodi (1+2)	395.819	404.825	2,3%
4	Rashodi po kamatama i slični rashodi	46.599	49.225	5,6%
5	Nekamatni rashodi	229.634	257.986	12,3%
6	Ukupni rashodi (4+5)	276.233	307.211	11,2%
7	Porezi	3.239	2.335	-27,9%
8	Dobit –gubitak na osnovu odloženih poreskih obaveza	85	76	-10,6%
9	Ukupan rezultat	116.432	95.355	-18,1%

Izvor: entitetske agencije za bankarstvo

Na kraju prvog kvartala 2020. godine ukupni plasirani krediti su dostigli oko 20,5 mlrd. KM uz stopu rasta od 3,7% g/g koja je usporila za 2 p.p. u odnosu na isti period prošle godine. Krediti plasirani stanovništvu su dostigli 9,9 mlrd. KM i uz stopu rasta od 5,3% g/g ostvarili najveće učešće (48,3%). Krediti nefinansijskim³⁶ preduzećima su bili drugi po veličini (učešće 45,5%) sa dostignutom vrijednosti oko 9,3 mlrd. KM i stopom rasta 1,6% g/g.

Grafikon 25: Sektorska struktura kredita

Izvor: CBBiH

³⁵ Ukupan finansijski rezultat, ukupni prihodi i rashodi i ostali podaci iz izvještaja o dobitku i gubitku su nekonsolidovani podaci za bankarski sektor u Bosni i Hercegovini, a dobiveni su zbrajanjem podataka za Federaciju Bosne i Hercegovine i Republiku Srpsku koji su dobiveni od entitetskih agencija za bankarstvo.

³⁶ Sektor nefinansijskih preduzeća čine nefinansijska javna i nefinansijska privatna preduzeća. Sektor opšte vlade čine svi nivoi vlade u Bosni i Hercegovini. Za potrebe izrade ovog izvještaja u ostali sektor su uvršteni sektor ostalih finansijskih (nebankarskih) institucija te ostali sektori (prema sektorskoj strukturi koju je uradila CBBiH).

Od 01.01.2020. godine, entitetske agencije za bankarstvo u skladu sa novousvojenom regulativom „Međunarodni standard finansijskog izvještavanja 9“ (u daljnjem tekstu MSFI 9) i odgovarajućim odlukama³⁷ primjenjuju novi način i sitem izvještavanja. Tako se umjesto dosadašnje klasifikacije kredita po kategorijama rizika (A-E) uz rezerve za potencijalne kreditne gubitke uvode novi pojmovi. Novi način izvještavanja uvodi pojmove očekivani kreditni gubitak (expected credit loss-ECL). Prema novim standardima ocjenjuje se izloženost riziku ukupna finansijska imovina (sa bilansom i vanbilansom) i ocjenjuje se procentualno očekivani kreditni gubitak za sva tri nivoa rizika³⁸.

Prema dostupnim podacima u bankama na području Federacije Bosne i Hercegovine na kraju prvog kvartala 2020. godine je došlo do povećanja ECL za 0,11 p.p. u odnosu na kraj 2019. godine, dok je u isto vrijeme na području Republike Srpske došlo do smanjenja ECL za 0,5 p.p. Posmatrajući ukupno, u ovome periodu na području Bosne i Hercegovine došlo je do neznatnog smanjenja ECL od 0,04 p.p.

Tabela 5: Nivo kreditnog rizika³⁹ i procjena očekivanog kreditnog gubitka u Bosni i Hercegovini

Nivo kreditnog rizika	31.12.2019.			31.03.2020.		
	Iznos kredita	ECL	% ECL	Iznos kredita	ECL	% ECL
<i>Kreditni rizik 1</i>	29.350.095,6	172.820,4	0,59%	28.829.449,3	207.514,5	0,72%
<i>Kreditni rizik 2</i>	2.112.063,5	157.441,3	7,45%	2.176.870,9	197.479,4	9,07%
<i>Kreditni rizik 3</i>	1.732.980,4	1.278.835,2	73,79%	1.417.510,0	1.136.257,4	80,16%
Ukupno: bilansna izloženost (I)	33.195.139,6	1.609.096,8	4,85%	32.423.830,1	1.541.251,3	4,75%
<i>Kreditni rizik 1</i>	4.023.408,2	24.535,0	0,61%	4.037.082,8	31.351,6	0,78%
<i>Kreditni rizik 2</i>	539.766,8	19.330,0	3,58%	452.546,5	30.267,8	6,69%
<i>Kreditni rizik 3</i>	11.249,8	6.492,0	57,71%	14.850,0	4.369,7	29,43%
Ukupno: vanbilansna izloženost (II)	4.574.424,8	50.357,0	1,10%	4.504.479,3	65.989,2	1,46%
Ukupna izloženost (I+II)	37.769.564,3	1.659.453,8	4,39%	36.928.309,4	1.607.240,5	4,35%

Izvor: entitetske agencije za bankarstvo

Prosječna efektivna kamatna stopa (u daljem tekstu EKS) na ukupne⁴⁰ plasirane kredite u prvom kvartalu 2020. godine iznosila je 3,82% te ostvarila pad od 0,4 p.p. u odnosu na isti period prošle 2019. godine. Prosječna EKS za kredite koji se plasiraju za sektor privrede zabilježila

³⁷ Od 01.01.2020. godine u primjeni je nova Odluka FBA - Odluka o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka (implementacija MSFI 9) i Odlukom o izmjeni Odluke o obliku i sadržaju izvještaja koje banke dostavljaju Agenciji za bankarstvo Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 109/09) banke od 31.03.2020. godine.

³⁸ Nivoi kreditnog rizika se procjenjuju prema standardima definisanim u MSFI 9. <http://www.srr-fbih.org/msfirms-14#>

³⁹ Nivo kreditnog rizika 1 – nizak nivo kreditnog rizika (engl. *performing*), nivo kreditnog rizika 2 – povećan nivo kreditnog rizika (engl. *underperforming*) i nivo kreditnog rizika 3 – izloženosti kod kojih je nastalo umanjeno vrijednosti, odnosno izloženosti u statusu neizmirenja obaveza (engl. *non-performing*).

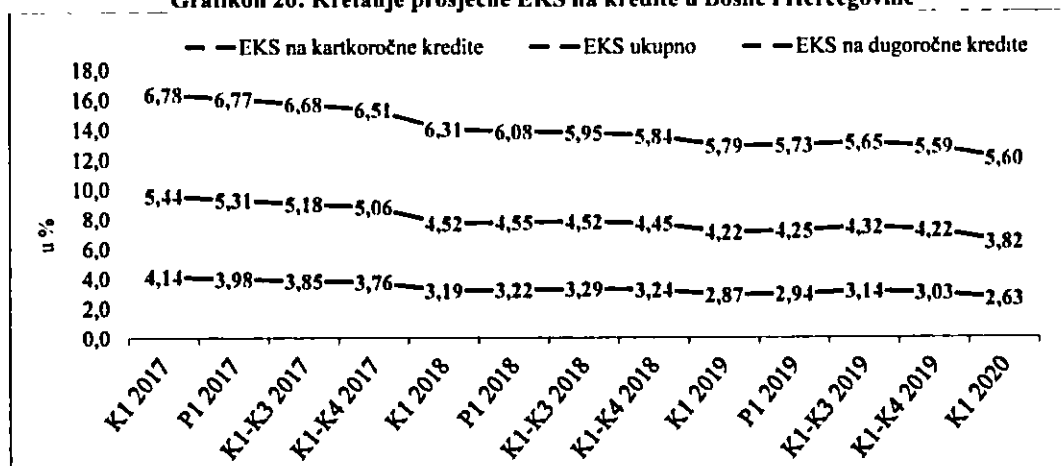
⁴⁰ Ponderisana prosječna efektivna kamatna stopa na ukupne kredite/depozite za cijelu Bosnu i Hercegovinu dobivena je ponderisanim prosjekom ukupne efektivne kamatne stope na kredite/depozite za Republiku Srpsku i ukupne efektivne kamatne stope na kredite/depozite u Federaciji Bosne i Hercegovine. Podaci o iznosu kredita/depozita i kamatnih stopa po entitetima dobiveni su

od entitetskih agencija za bankarstvo. Podaci o kamatnim stopama koje objavljuje CBBiH nalaze se u dodatku.

pad od 0,29 p.p. i iznosila je 2,75%, dok je prosječna EKS na kredite stanovništvu ostvarila rast od 0,03 p.p. i iznosila je 7,13%.

Posmatrajući vrijednost kamatnih stopa kreditnih plasmana prema ročnosti, došlo je do pada vrijednosti prosječnih EKS kratkoročnih i dugoročnih kredita. Prosječna EKS na kratkoročne kredite je smanjena u odnosu na isti period prošle godine za 0,24 p.p. i iznosila je 2,63%, dok je prosječna EKS na dugoročne kredite ostvarila pad od 0,19 p.p. i iznosila je 5,6%. Kretanje vrijednosti prosječne EKS u periodu 2017-2020. godina na ukupne, dugoročne kao i na kratkoročne kredite je prikazano na grafikonu ispod.

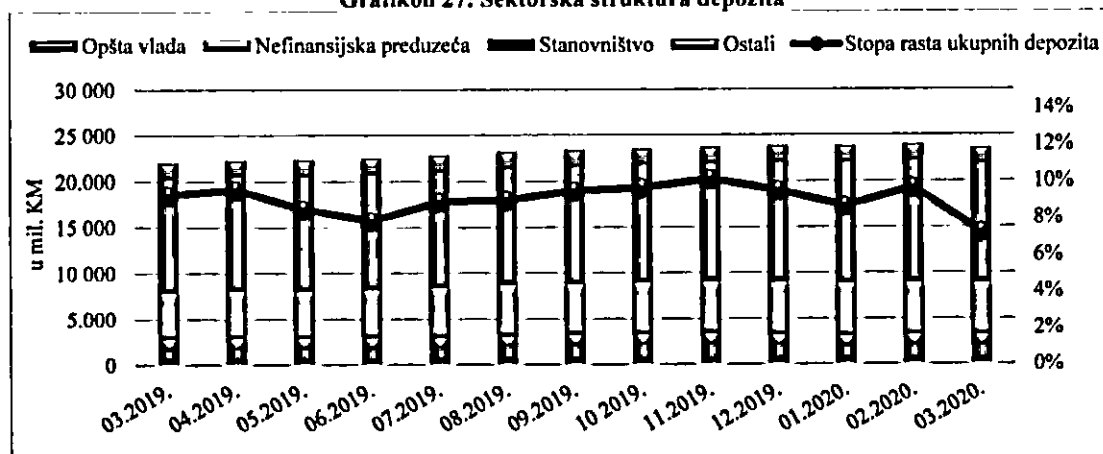
Grafikon 26: Kretanje prosječne EKS na kredite u Bosne i Hercegovine

Izvor: entitetske agencije za bankarstvo

Na kraju prvog kvartala 2020. godine ukupni depoziti su dostigli 23,6 mlrd. KM uz stopu rasta od 7,2% g/g koja je usporila za 2,1 p.p. u odnosu na isti period prošle godine. Depoziti stanovništva su dostigli 13,1 mlrd. KM uz stopu rasta od 4,7% g/g te ostvarili najveće učešće (55,5%) u ukupnim depozitima. Depoziti nefinansijskih preduzeća su dostigli oko 5,5 mlrd. KM i uz stopu rasta od 12% g/g drugi su po veličini (sa učešćem od 23,3%).

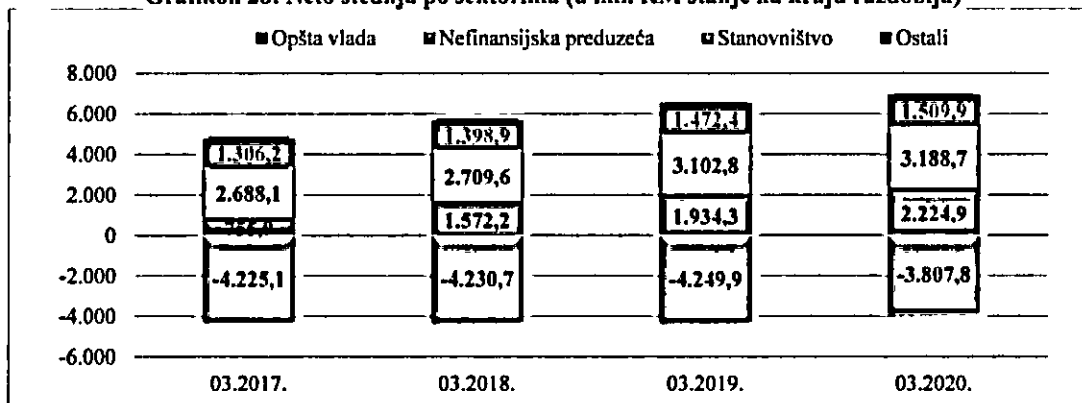
Grafikon 27: Sektorska struktura depozita

Izvor: CBBiH

Na kraju prvog kvartala 2020. godine razlika između ukupnih deponovanih depozita i ukupno plasiranih kredita (neto štednja) je dostigla oko 3,1 mlrd. KM uz značajnu stopu rasta od 37,9% g/g. Najveća pozitivna razlika (štednja) od oko 3,2 mlrd. KM registrovana je u sektoru stanovništva, dok je u sektoru nefinansijskih preduzeća registrovana negativna štednja u iznosu od -3,8 mlrd. KM.

Grafikon 28: Neto štednja po sektorima (u mil. KM stanje na kraju razdoblja)

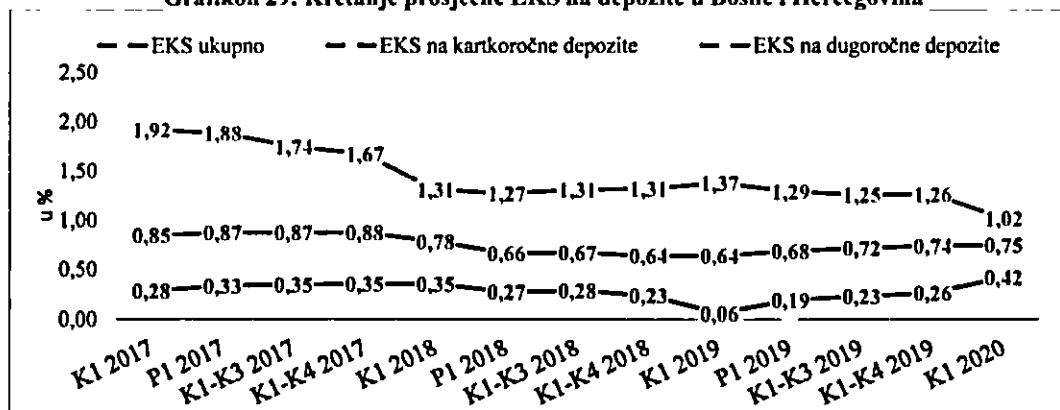
Izvor: CBBiH

Prosječna EKS na ukupne depozite deponovane u prvome kvartalu 2020. godine je iznosila 0,75% i ostvarila rast od 0,11 p.p. u odnosu na isti period u prošloj godini. U ovom vremenskom periodu je došlo do pada prosječne EKS na deponovane depozite za privredu za 1,33 p.p. i iznosila je 0,07%. U istom vremenskom periodu prosječna EKS za depozite stanovništva je ostvarila pad od 0,17 p.p. i iznosila 1,0%.

Prosječna EKS na kratkoročne depozite u prvom kvartalu 2020. godine je ostvarila minimalan rast od 0,36 p.p. u odnosu na isti period prošle godine i iznosila je 0,42%. U istom periodu došlo je do pada prosječne EKS na dugoročne depozite za 0,36 p.p. u odnosu na vrijednost u istom periodu prošle godine i iznosila je 1,02%.

Kretanje vrijednosti prosječne EKS u periodu 2017-2020. godina na ukupne, dugoročne kao i na kratkoročne depozite je prikazano na grafikonu ispod.

Grafikon 29: Kretanje prosječne EKS na depozite u Bosne i Hercegovina

Izvor: entitetske agencije za bankarstvo

Tržište kapitala

- Ukupan promet na berzama u Bosni i Hercegovini na kraju prvog kvartala 2020. godine je dostigao 216,2 miliona KM uz stopu rasta 21,3% g/g.
- Ukupna kapitalizacija na kraju prvog kvartala 2020. godine je imala negativnu stopu rasta (-0,13% g/g) i iznosila je 9,27 mlrd. KM.
- Većina vodećih berzanskih indeksa u svijetu bilježe značajan pad u prvom kvartalu 2020. godine u odnosu na isti period prošle godine.

Indeksi

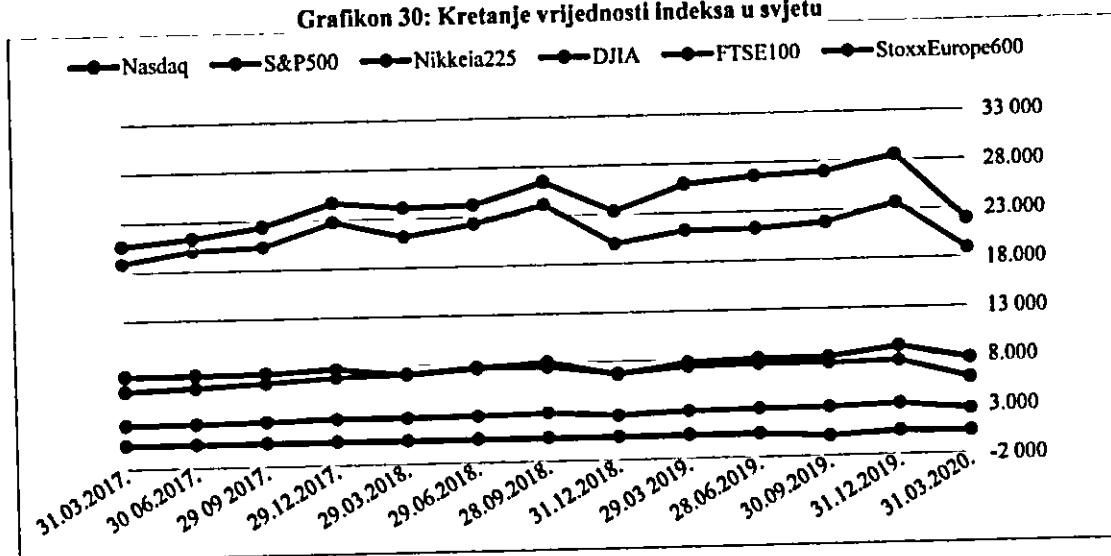
Vrijednosti svih važnijih svjetskih indeksa u prvom kvartalu 2020. godine bilježe značajan pad prouzrokovan pandemijom u odnosu na isti period prošle godine što je predstavljeno na grafikonu ispod.

Tabela 6: Promjena vrijednosti vodećih berzanskih indeksa u svijetu

Period	DJIA	Nasdaq	S&P 500	FTSE 100	Stoxx Europe 600	Nikkei 225
31.03.2020/31.12.2019.	-23,2%	-14,2%	-20,0%	-24,8%	-27,1%	-20,0%
31.03.2020/29.03.2019.	-15,5%	-0,4%	-8,8%	-22,1%	-20,0%	-10,8%

Izvor: WSJ, Bloomberg

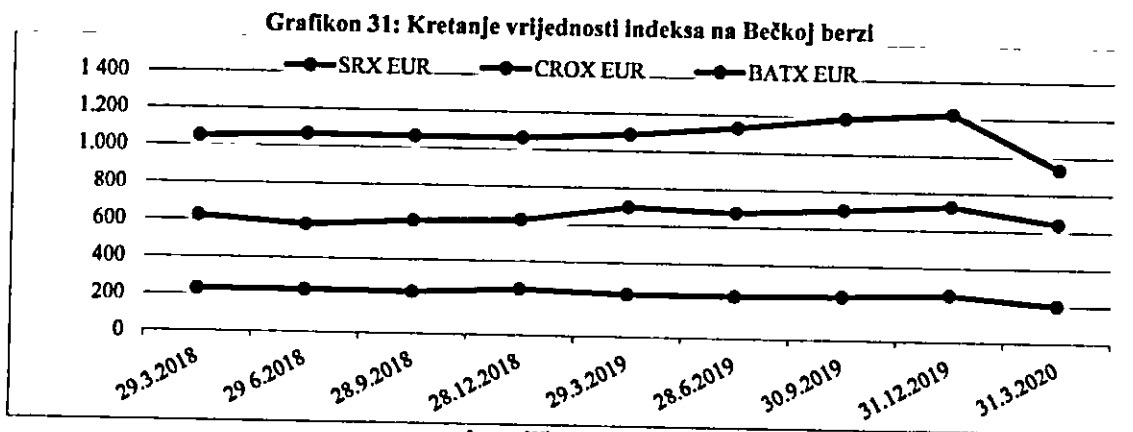
Grafikon 30: Kretanje vrijednosti indeksa u svijetu

Izvor: WSJ, Bloomberg

Na kraju prvoga kvartala 2020. godine svi regionalni indesi listirani na Bečkoj berzi su registrovali značajan pad vrijednosti (prouzrokovan pandemijom) u odnosu na isti period prošle godine. Najveći pad (-13,9% g/g) je ostvario hrvatski CROX indeks a takođe je i srbijanski

SRX indeks ostvario značajan pad vrijednosti (-12,2% g/g). Bosanski BATX⁴¹ indeks je ostvario nešto blaži pad (-8%g/g).

Indeksi u prvom kvartalu 2020. godine na području Bosne i Hercegovine su se različito ponašali. Vrijednost Indeksa investicionih fondova BIFX na Sarajevskoj berzi (u daljnjem tekstu SASE) je zabilježila rast vrijednosti za 26,8% g/g. Suprotno tome vrijednost indeksa SASX-10 (koji prati vrijednost dionica prvih 10 kompanija na tržištu u Federaciji Bosne i Hercegovine) je zabilježio pad od (-10,3% g/g), dok je indeks SASX-30 ostvario rast od 8,7% g/g. U Republici Srpskoj berzanski indeksi su se slično ponašali. Tako je indeks preduzeća elektroprivrede (ERS-10⁴²) imao skroman rast vrijednosti od 0,8% g/g dok je indeks BIRS zabilježio značajan pad od (-16,9% g/g).⁴³

Tabela 7: Promjena vrijednosti (u % g/g) indeksa na SASE i BLSE

Period	BIFX	SASX-10	SASX-30	BIRS	ERS-10
31.03.2020/ 29.03.2019.	26,8%	-10,3%	8,7%	-16,9%	0,8%

Izvor: SASE i BLSE

Ukupni promet i kapitalizacija

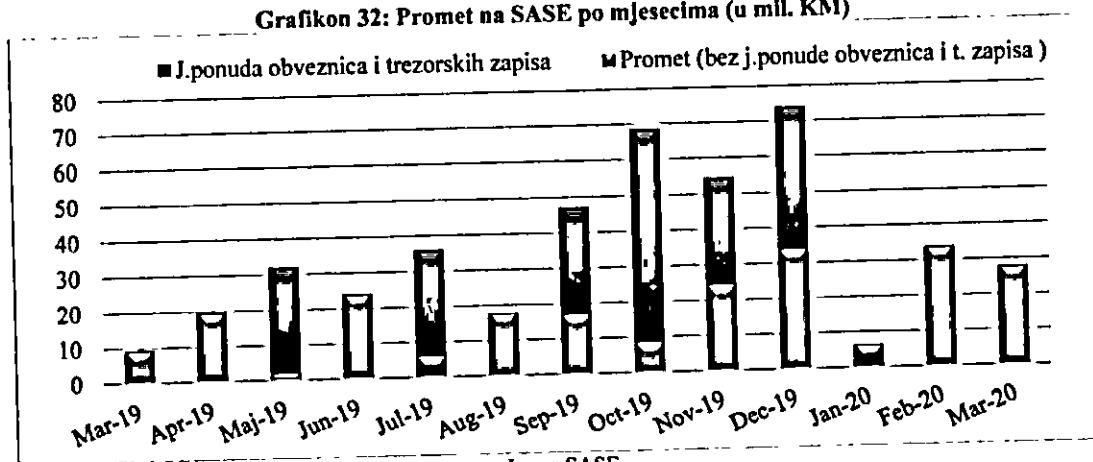
Na kraju prvog kvartala 2020. godine ukupan ostvareni promet na berzama u Bosni i Hercegovini je dostigao 216,2 miliona KM što predstavlja rast od 21,3% u odnosu na promet u istom periodu prošle godine. Ukupan promet obveznicama i trezorskim zapisima na SASE i BLSE je dostigao 125,8 mil. KM.

Ukupan promet na SASE u prvom kvartalu 2020. godine je dostigao 68 mil. KM uz stopu rasta od 18,6% g/g. Time je ostvario učešće od 31% u ukupnom prometu na berzama u Bosni i

⁴¹ Učešće u BATX: Tehnologija i telekomunikacije 46,8% („BH Telecom“ d.d. Sarajevo i „Telekom.Srpske“), Zdravstvo 18,6% („Bosnalijek“ d.d. Sarajevo), Potrošački proizvodi 14,3% („Badeko Adria“ Sarajevo), Finansije bankarstvo 10,4% (Nova Banka AD Banja Luka), Proizvodnja el. energije 9,8% („JP Elektroprivreda BiH“ d.d. Sarajevo), Izvor https://www.wienerborse.at/en/indices/index-values/segmentation/?ISIN=AT0000A0FSC7&ID_NOTATION=32133504.

Hercegovini. U ovom periodu nije bilo emisije obveznica i trezorskih zapisa u Federaciji Bosne i Hercegovine. Najveći promet u ovome periodu je ostvaren dionicama Energonova d.d. Sarajevo u iznosu 6 mil. KM, zatim dionicama ZIF Prof Plus d.d. Sarajevo u iznosu 7,7 mil. KM i Pretis d.d. Vogošća u iznosu 4,3 mil. KM.

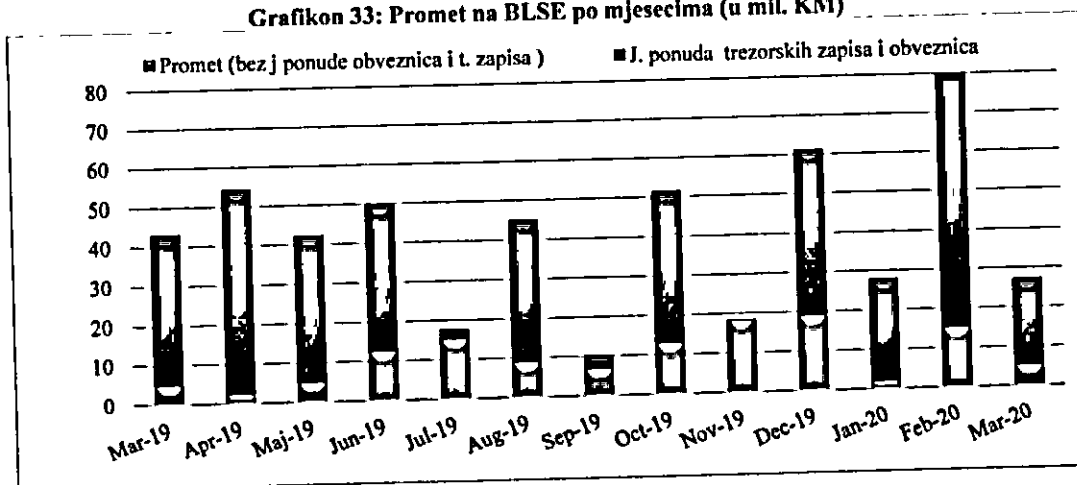
Grafikon 32: Promet na SASE po mjesecima (u mil. KM)

Izvor: SASE

Promet koji je ostvaren na Banjalučkoj berzi (u daljnjem tekstu BLSE) u prvom kvartalu 2020. godine je dostigao 148,1 mil. KM uz stopu rasta od 22,7 % g/g. Time je zauzeo 69% učešća u ukupnom prometu na berzama u Bosni i Hercegovini. Javnom ponudom trezorskih zapisa je prikupljeno 88 mil. KM dok je javnom ponudom obveznica prikupljeno 37,8 mil. KM, što ukupno iznosi 125,8 mil. KM i predstavlja čak 84,9% ukupnog ostvarenog prometa na BLSE. Najveći ukupni promet u prvom kvartalu 2020. godini je ostvaren dionicama ZTC Banja Vrućica a.d. Teslić u iznosu 4,3 mil. KM, zatim dionicama Telekom Srpske a.d. Banja Luka u iznosu 3,6 mil. KM, i Nova banka a.d. Banja Luka u iznosu od 3,4 mil. KM.

Grafikon 33: Promet na BLSE po mjesecima (u mil. KM)

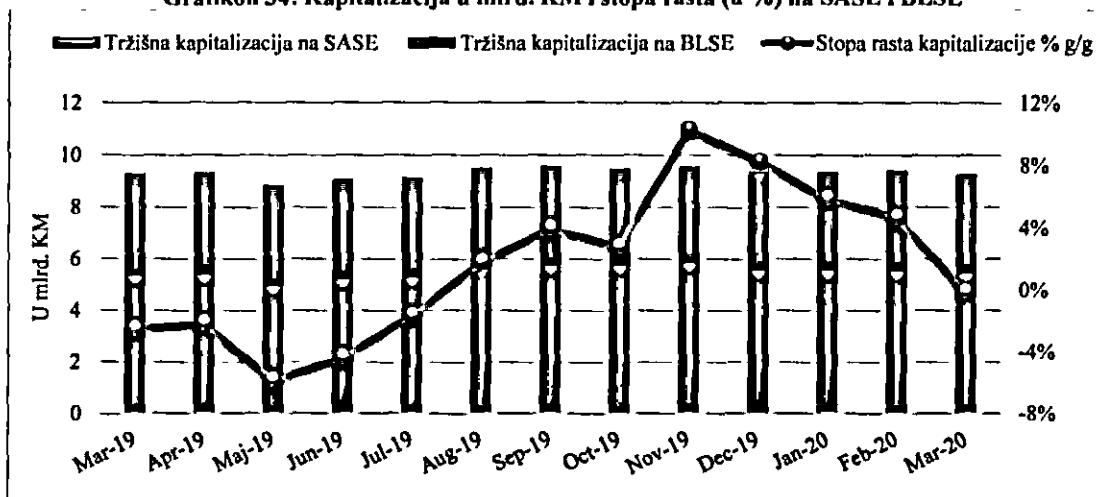

Izvor: BLSE

Ukupna kapitalizacija na kraju prvog kvartala 2020. godine na SASE i BLSE je dostigla 9,27 mlrd. KM uz negativnu stopu rasta (-0,13% g/g). Kapitalizacija na SASE je imala učešće od

58,8% sa dostignutih 5,4 mlrd. KM i stopom rasta od 1,6% g/g. U isto vrijeme kapitalizacija na BLSE je imala učešće od 41,2% sa dostignutih 3,8 mlrd. KM ali negativnom stopom rasta od (-2,5% g/g).

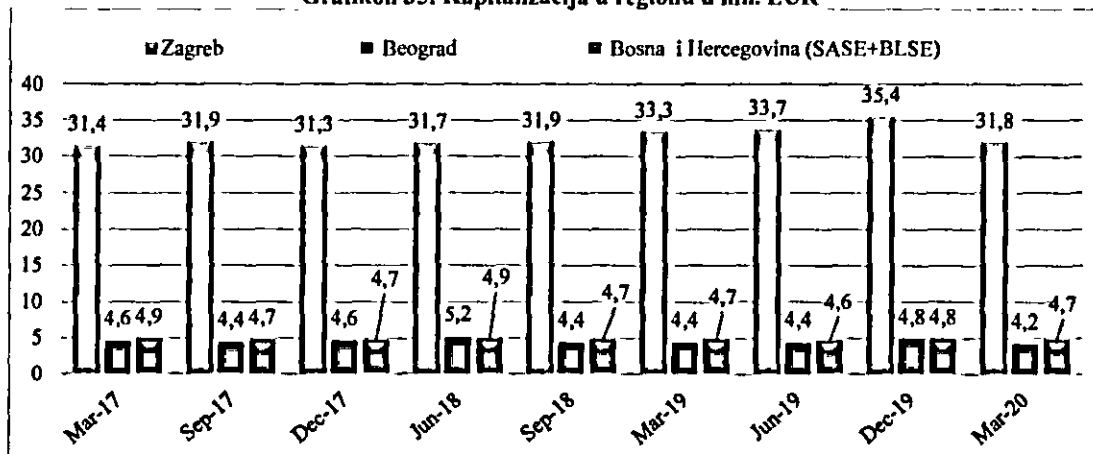
Grafikon 34: Kapitalizacija u mlrd. KM i stopa rasta (u %) na SASE i BLSE

Izvor: SASE i BLSE

Posmatrajući regionalno, vrijednosti kapitalizacije su ostvarile pad i na Zagrebačkoj i na Beogradskoj berzi. Tako je na kraju prvog kvartala 2020. godine kapitalizacija na Zagrebačkoj burzi imala negativnu stopu rasta (-4,5% g/g)⁴⁴ kao i kapitalizacija na Beogradskoj berzi (-3,6% g/g).

Grafikon 35: Kapitalizacija u regionu u mil. EUR

Izvor: SASE, BLSE, BELEX, CROBEX

⁴⁴ Na osnovu vrijednosti izraženih u Eur.

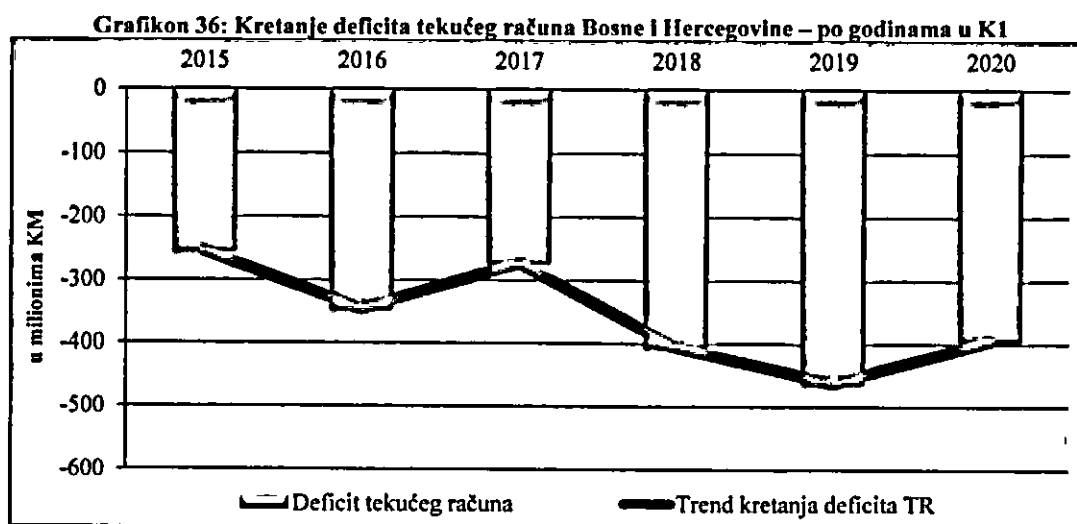
IV. VANJSKI SEKTOR

Platni bilans Bosne i Hercegovine

- Djelimično smanjenje deficita tekućeg računa u K1 2020. godine
- Smanjenje doznaka građana iz inostranstva

Prema zvaničnim podacima CBBiH deficit tekućeg računa u K1 2020. godine niži je za 14,6% u odnosu na isti period prošle godine⁴⁵. Posmatrano u nominalnom iznosu deficit tekućeg računa iznosio je 395 miliona KM (K1 2020. godine) dok je prošle godine u istom periodu bio 463 miliona KM.

Prema dostupnim podacima CBBiH deficit vanjskotrgovinske razmjene, u posmatranom kvartalu, niži je za 6,4% (g/g). Uvoza roba i usluga smanjen je za 5,5% dok je istovremeno izvoz niži za 5,1%. U uvozu usluga u K1 2020. godine najveći udio imaju transportne usluge (44,9%), ostale usluge (31,6%), usluge putovanja (20,9%), građevinske usluge (3%) dok je procesuiranje robe u inostranstvu niže za 0,3%. Nasuprot tome, u izvozu usluga najveći udio imaju pružanje usluga putovanja za strane državljane (36%), transportne usluge (27%), procesuiranje robe u Bosni i Hercegovini (20%), pružanje ostalih usluga (14%) te građevinske usluge (4%).

Izvor: CBBiH

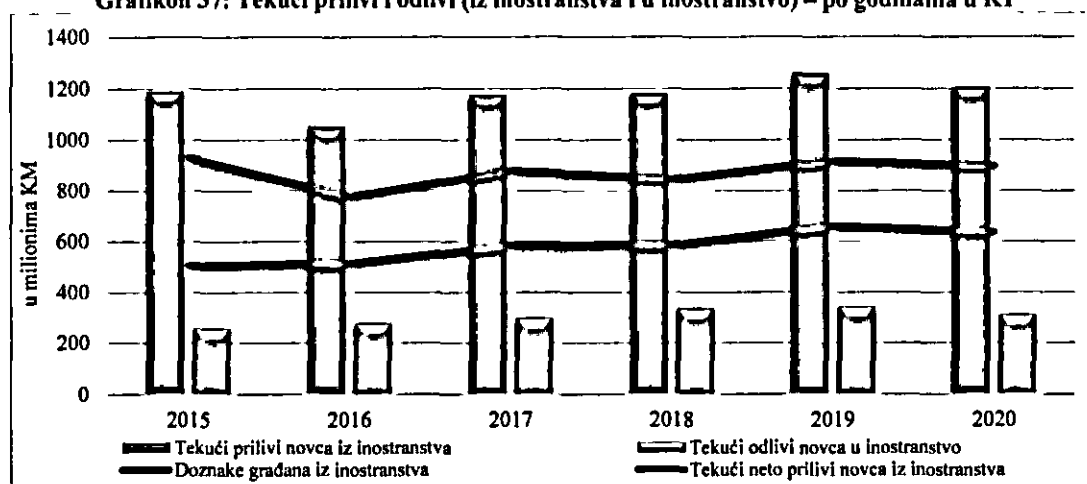
Tekući neto prilivi novca iz inostranstva zabilježili su pad od 2,1% kao rezultat smanjenih tekućih priliva za 4,2% i smanjenja odliva novca u inostranstvo za 9,9%.

Kod tekućih priliva novca iz inostranstva došlo je do smanjenja priliva novca kod domaćinstava koji su u K1 2020. godine iznosili 1,11 milijardi KM dok su prethodne godine u istom periodu iznosili 1,16 miliona KM (pad od 3,9%). Ovom padu priliva kod domaćinstava najviše su doprinjeli smanjenje doznaka građana iz inostranstva koje su u K1 2020. godine iznosile 637 miliona KM dok su godinu ranije bile 659 miliona KM (pad od 3,4%) te smanjenje

⁴⁵ Izvor podataka: CBBiH

kompensacija zaposlenih rezidenata Bosne i Hercegovine u inostranstvu od 16,1% (u K1 2020. godine su iznosile 180 miliona KM dok su godinu ranije u istom kvartalu zabilježile 214 miliona KM). U kategorijama doznaka socijalnih beneficija iz inostranstva i ostalih tekućih transfera iz inostranstva je zabilježeni rast od 2,4% odnosno 45,2% (g/g).

Grafikon 37: Tekući prilivi i odlivi (iz inostranstva i u inostranstvo) – po godinama u K1

Izvor: CBBiH

Neto odlivi prema inostranstvu su u posmatranom periodu smanjeni zbog manjih odliva prema finansijskom sektoru (u K1 2020. godine nisu zabilježeni odlivi dok su godinu ranije iznosili 117 miliona KM), zbog manjih odliva prema domaćinstvima (u K1 2020. godine su iznosili 33,6 miliona KM dok su godinu ranije u istom periodu iznosili 34,4 miliona KM) te zbog smanjenja odliva iz sektora opšte vlade (u K1 2020. godine odlivi su bili 66 miliona KM dok su godinu ranije iznosili 90 miliona KM).

Finansiranje deficita tekućeg računa u K1 2020. godine se odvijalo kroz porast ulaganja u aktivu Bosne i Hercegovine u inostranstvu od 55 miliona KM, povećanje inostranih obaveza za 195 miliona (strana ulaganja u vlasnički kapital u Bosni i Hercegovini u iznosu od 196 miliona KM, sredstva trgovinskih kredita 135 miliona KM, ostale obaveze prema nerezidentima u iznosu od 4 miliona KM, uz istovremeno smanjenje vanjskog zaduživanja-otplata duga od 141 miliona KM), smanjenjem sredstva rezervne aktive od 145 miliona KM⁴⁶, sredstvima sa kapitalnog računa 72 miliona KM uz neto greške i propuste u iznosu od 35 miliona KM.

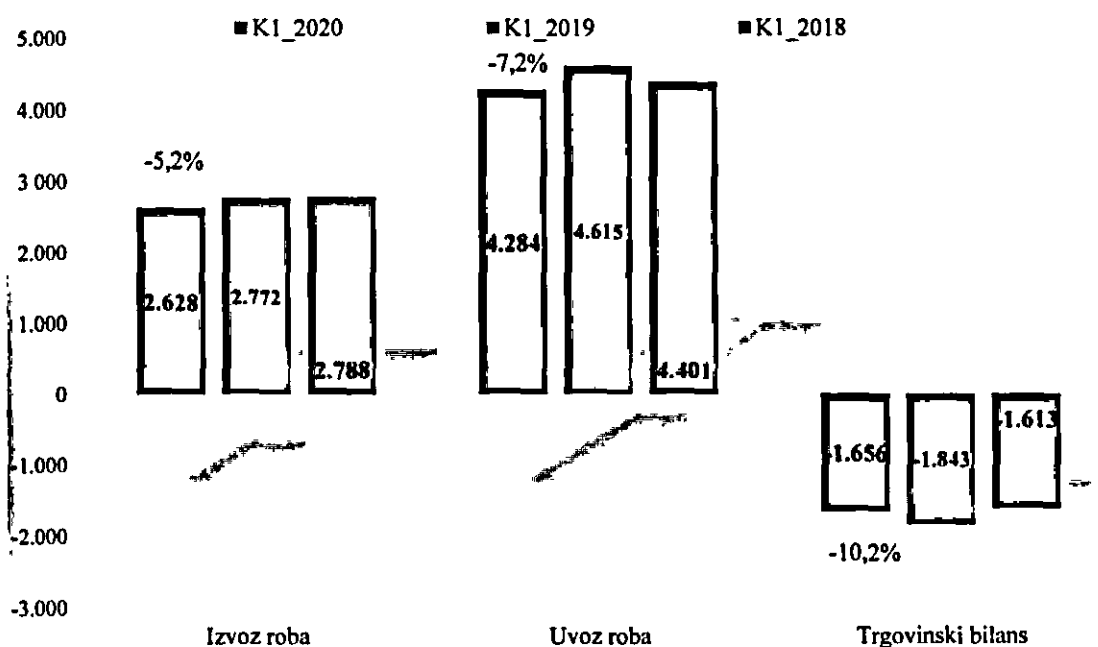
Vanjskotrgovinska robna razmjena

- *Negativan trend u okviru vanjskotrgovinske robne razmjene dodatno intenziviran usljed izbijanja pandemije Covid-19*
- *Pad robnog izvoza i uvoza u K1 2020. godine*
- *Dvocifren pad robnog izvoza i uvoza u martu 2020. godine*
- *Smanjenje robnog deficita*

⁴⁶ Za razliku od monetarnog sektora gdje se analizira stanje deviznih rezervi na kraju perioda ovdje se prate tokovi novca

Trend slabljenja vanjskotrgoviske robne razmjene u Bosni i Hercegovini iz prethodne godine dodatno je intenziviran u K1 2020. godine usljed širenja pandemije virusa Covid-19. Širenje globalne pandemije virusa veoma negativno se odrazilo na svjetsku trgovinu pa i samim tim i na vanjskotrgovinsku razmjenu u Bosni i Hercegovini. Tako je u Bosni i Hercegovini prema podacima BHAS-a za K1 2020. godine došlo do pada ukupne vanjskotrgovinske robne razmjene od 6,4%, što je posljedica pada izvoza roba od 5,2% i pada uvoza od 7,2% u odnosu na isti period prethodne godine. S druge strane, ako se podaci o vanjskotrgovinskoj robnoj razmjeni posmatraju na mjesečnom nivou odnosno samo za mjesec mart 2020. godine kada je pandemija skoro u potpunosti zahvatila i Bosnu i Hercegovinu pad izvoza roba je iznosio 14,2%, dok je uvozni pad iznosio 16,5%.⁴⁷ Pregled kretanja vanjskotrgovinskih indikatora u Bosni i Hercegovini za K1 2020. godine prikazan je na grafikonu ispod.

Grafikon 38: Pregled kretanja bh. vanjskotrgovinske robne razmjene za K1 2020. godine (nominalni iznosi u KM stope rasta g/g)

Izvor: BHAS

Izvoz roba

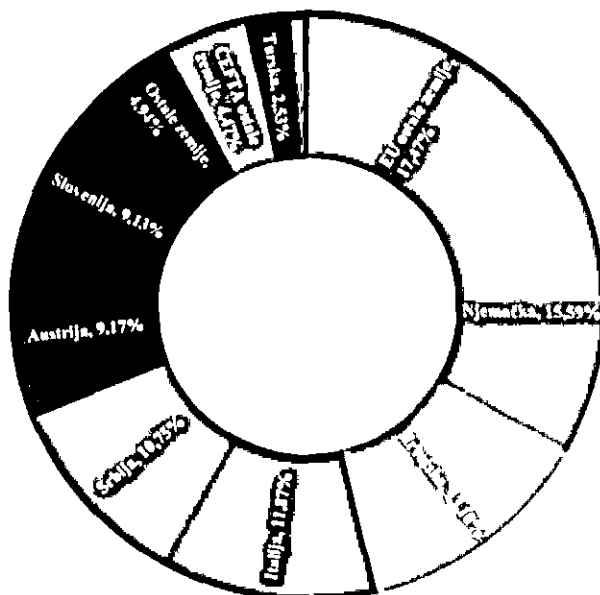
Izvoz roba iz Bosne i Hercegovine u K1 2020. godine iznosio je 2,6 milijardi KM što predstavlja nominalno smanjenje od 5,2% u odnosu na isti period prethodne godine, dok je pad robnog izvoza u martu 2020. godine u odnosu na isti mjesec prethodne godine iznosio 14,2%. Ovaj pad robnog izvoza posljedica je osjetnog slabljenja izvozne tražnje koji je uzrokovan širenjem globalne pandemije Covid-19, ko i pada proizvodnje u okviru prerađivačke industrije u Bosni

⁴⁷ Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje, „Vanjskotrgovinska robna razmjena u Bosni i Hercegovini za mart 2019. godine-prethodni podaci“, 20.04.2020. godine.

i Hercegovini. Ako se robni izvoz iz Bosne i Hercegovine u K1 2020. godine posmatra detaljnije po proizvodima, vidljivo je da su najznačajnija smanjenja istog koja su dovela do ukupnog pada izvoza roba registrirana u okviru izvoza: baznih metala 42,5%, (-4,4 p.p), kože i srodnih proizvoda 13,8% (-1,0 p.p), koksa i naftnih derivata 30,2% (-1,0 p.p), hemijskih proizvoda 10,4% (-0,7 p.p), namještaja 7,0% (-0,6 p.p), mašina i uređaja 5,4 (-0,4 p.p) i dr. S druge strane, povećanja izvoza određenih metalnih proizvoda, električne energije i opreme nisu značajnije spriječili pad ukupnog robnog izvoza iz Bosne i Hercegovine.

S druge strane, ako se bh. izvoz roba u K1 2020. godine posmatra po glavnim trgovinskim partnerima vidljivo je da najviše robe izvezeno na tržište zemalja EU u vrijednosti od 1,9 milijardi KM što predstavlja smanjenje od 7,8%. U istom vremenskom periodu izvoz roba u zemlje CEFTA-e iznosio je 398 miliona KM što predstavlja smanjenje od 5,8% u odnosu na isti period prethodne godine. Ako se robni izvoz iz Bosne i Hercegovine posmatra po zemljama vidljivo je da su najznačajnija smanjenja izvoza zabilježena prilikom izvoza u Italiju od 27,8% (-3,3 p.p), Srbiju 9,4% (-1,0 p.p), Sloveniju 4,6% (-0,5 p.p), Hrvatsku 2,8% (-0,4 p.p), Njemačku 1,5 (-0,2 p.p) i Austriju 1,5 (-0,1 p.p). Grafički prikaz strukture robnog izvoza iz Bosne i Hercegovine po glavnim trgovinskim partnerima za K1 2020. godinu prikazan je na grafikonu ispod.

Grafikon 39: Struktura robnog izvoza po glavnim trgovinskim partnerima u K1 2020. godine

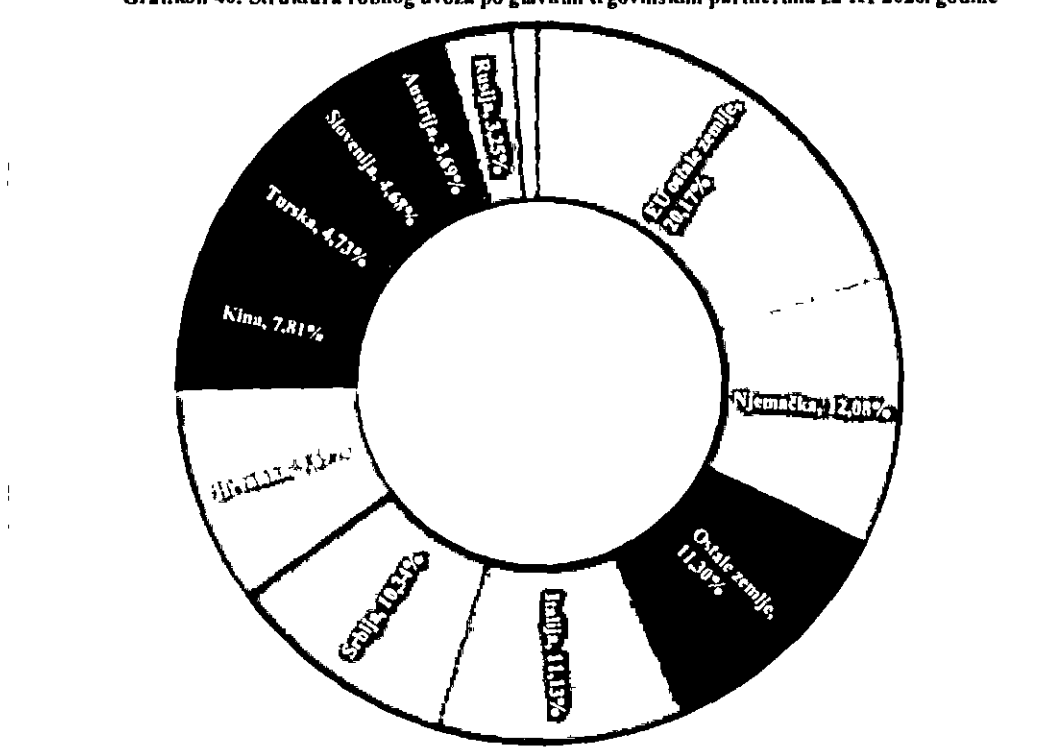
Izvor: BHAS

Uvoz roba

U prvom kvartalu 2020. godine pored izvozne tražnje došlo je i do određenog slabljenja domaće tražnje (potrošnja i investicije) što je rezultiralo i padom uvoza roba u Bosnu i Hercegovinu. Naime, prema podacima BHAS-a za K1 2020. godine uvoz roba u Bosnu i Hercegovinu iznosio je 4,3 milijarde KM što predstavlja nominalno smanjenje od 7,2% u odnosu na isti period prethodne godine, dok je pad robnog uvoza u martu 2020. godine iznosio

16,5%. Posmatrano po proizvodima, najznačajnija smanjenja uvoza roba koja su dovela do smanjenja ukupnog uvoza registrirana su u okviru uvoza sirovog aluminijuma -26,2% (-2,6 p.p), kamenog ugalja 33% (-1.p.p), električne energije 80% (-1,7 p.p) i motornih vozila 13,6% (-0,8 p.p). S druge strane, u okviru pojedinih kategorija zabilježena su i povećanja uvoza roba kao što su farmaceutski preparati 28,4 % (0,9 p.p), prehrambeni proizvodi 4% (0,4 p.p), duhanski proizvodi i dr. Ako se robni uvoz u Bosnu i Hercegovinu za K1 2020 godine posmatra po glavnim trgovinskim partnerima, vidljivo je da je najviše robe uvezeno iz zemalja EU u iznosu od 2,6 milijardi KM što predstavlja smanjenje od 6,2%, dok je uvoz iz zemalja CEFTA-e iznosio 500 miliona KM što predstavlja smanjenje od 5,4% u odnosu na isti period prethodne godine. Posmatrano po zemljama koje su glavni trgovinski partneri Bosne i Hercegovine u K1 2020. godine došlo je do smanjenja uvoza iz Rusije 29,6%, Hrvatske 12,5%, Kine 9,3%, Italije 40%, Njemačke 3,1%, Slovenije 2,8% i Austrije od 1,3% u odnosu na isti period prethodne godine. Grafički prikaz strukture robnog uvoza iz Bosne i Hercegovine po glavnim trgovinskim partnerima za K1. 2020 godine prikazan je na grafikonu ispod.

Grafikon 40: Struktura robnog uvoza po glavnim trgovinskim partnerima za K1 2020. godine

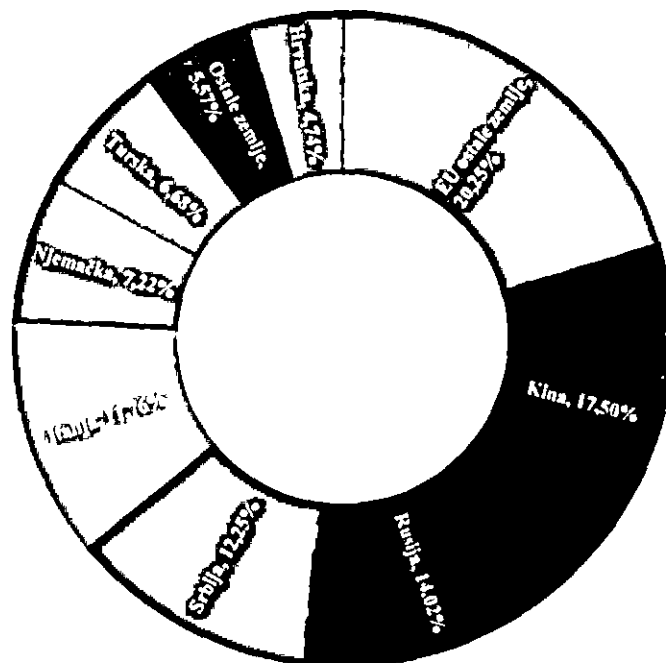
Izvor: BHAS

Vanjskotrgovinski bilans

Pad robnog izvoza iz Bosne i Hercegovine od 5,2%, dosta izraženiji pad robnog uvoza od 7,2% i viša osnovica istog rezultirali su smanjenjem robnog deficita od oko 10% u prvom kvartalu 2020. godine. Međutim, treba imati u vidu da je robni deficit u Bosni i Hercegovini još uvijek iznimno visok u poređenju sa sličnim zemljama, tako da ovo smanjenje uzrokovano vanjskim

šokovima (ciklični efekt) ne predstavlja nikakav napredak kada je konkurentnost zemlje u pitanju. Ako se struktura robnog deficita posmatra po proizvodima vidljivo je da najznačajnije kategorije predstavljaju rafinirani naftni derivati, prehrambeni proizvodi, motorna vozila i farmaceutski preparati. S druge strane, Bosna i Hercegovina je tokom posmatranog perioda nastavila da ostvaruje suficit u okviru kategorija kao što su električna energija, namještaj, određeni proizvodi metalne industrije i obuća. Grafički prikaz strukture robnog deficita u Bosne i Hercegovini po glavnim trgovinskim partnerima za K1 2020. godinu prikazan je na grafikonu ispod.

Grafikon 41: Struktura robnog deficita po glavnim trgovinskim partnerima za K1 2020. godine

Izvor: BHAS

Ukupna pokrivenost uvoza izvozom roba u K1 2020. godinu iznosila je 61,4% što predstavlja poboljšanje od 1,3 p.p u odnosu na isti period prethodne godine. Posmatrano po glavnim trgovinskim blokovima, pokrivenost uvoza izvozom sa zemljama EU u K1 2020. godine je iznosila 73,5%, dok je u istom vremenskom periodu pokrivenost sa zemljama CEFTA-e iznosila oko 79,5%. Posmatrano po glavnim trgovinskim partnerima, pokrivenost uvoza izvozom je iznosila: Austrija 149%, Slovenija 115%, Hrvatska 90%, Njemačka 78%, Srbija 60,5% i Italija 48%. Detaljniji pregled vanjskotrgovinske robne razmjene u Bosni i Hercegovini za K1 2020. godinu po HS klasifikaciji prikazan je u tabeli ispod.

Tabela 8: Pregled vanjskotrgovinske robne razmjene za K1 2020. godinu po HS klasifikaciji (nominalni iznosi i stope rasta)

Izvoz i uvoz dobara klasifikovanih prema harmoniziranom sistemu kodova (HS)		IZVOZ				UVOZ				DEFICIT				Pokrivenost uvoza izvozom
		K1 2019	K1 2020	2020/2019 promjena %		K1 2019	K1 2020	2020/2019 promjena %		K1 2019	K1 2020	2020/2019 promjena %		
		u mil KM	u mil KM	B/E	P-P	u mil KM	u mil KM	B/E	P-P	u mil KM	u mil KM	B/E	P-P	
UKUPNO		2771	2628	-5,2	-5,2	4615	4284	-7,2	-7,2	-1844	-1656	-10,2	-10,2	61,4%
1	ŽIVOTINJE I PROIZVODI ŽIVOTINJSKOG PORUJKLA	36	43	19,4	0,3	110	127	15,8	0,38	-74	-84	14,1	0,56	33,8%
2	PROIZVODI BILJNOG PORUJKLA	41	50	21,0	0,31	210	223	6,2	0,28	-169	-173	2,6	0,24	22,2%
3	MASTI I ULJA ŽIVOTINJSKOG PORUJKLA I BILJNOG PORUJKLA	29	29	-0,3	0,00	48	32	-33,3	-0,35	-19	-3	-83,7	-0,86	90,3%
4	PREHRAMBENE PRERAĐEVINE	74	77	3,8	0,10	334	373	12,2	0,89	-260	-298	14,7	2,07	20,5%
5	PROIZVODI MINERALNOG PORUJKLA	305	278	-8,9	-0,98	629	538	-14,5	-1,97	-324	-260	-19,7	-3,46	51,6%
6	PROIZVODI HEMISKE INDUSTRIJE ILI SRODNIH INDUSTRIJA	223	195	-12,5	-1,00	410	437	6,6	0,59	-187	-242	29,3	2,97	44,7%
7	PLASTIČNE MASE, GUMA I KAUKČUK	89	124	39,4	1,27	288	295	2,4	0,15	-199	-171	-14,1	-1,52	42,1%
8	KOŽA I KRZNO	50	33	-34,6	-0,62	115	84	-27,0	-0,67	-65	-51	-21,1	-0,74	38,9%
9	DRVO I PROIZVODI OD DRVETA	168	155	-7,7	-0,47	68	67	-1,5	-0,02	100	88	-12,0	0,65	231,3%
10	CELULOZA, PAPIR I KARTON I NJIHOVI PROIZVODI	70	72	3,1	0,08	103	105	1,9	0,04	-33	-33	-0,6	-0,01	68,8%
11	TEKSTIL I TEKSTILNI PROIZVODI	152	150	-1,1	-0,06	297	280	-5,7	-0,37	-145	-130	-10,6	-0,83	53,7%
12	OBUČA, ŠEŠIRI, KAPE I SLIČNI PROIZVODI	199	169	-15,0	-1,08	93	93	0,4	0,01	106	76	-28,5	1,64	181,2%
13	PROIZVODI OD KAMENA, GIPSA, CEMENTA I SLIČNIH MATERIJALA, KERAMIČKI PROIZVODI, STAKLO I STAKLENI PROIZVODI	18	28	57,8	0,38	76	79	3,9	0,07	-58	-51	-12,8	-0,40	35,9%
14	BISERI, PLEMENITI METALI I NJIHOVI PROIZVODI, DRAGO I POLUDRAGO KAMENJE	3	10	240,0	0,26	4	10	169,4	0,13	-1	1	-183,3	-0,06	105,2%
15	BAŽNI METALI I PROIZVODI OD BAŽNIH METALA	528	411	-22,2	-4,24	509	466	-8,4	-0,93	19	-55	-391,6	4,03	88,1%
16	MAŠINE, APARATI, MEHANIČKI I ELEKTRIČNI UREĐAJI	335	393	17,4	2,11	598	579	-3,2	-0,41	-263	-186	-29,4	-4,20	67,9%
17	TRANSPORTNA SREDSTVA I NJIHOVI DIJELOVI I PRIBOR	91	87	-4,8	-0,16	314	310	-1,3	-0,09	-223	-223	0,2	0,02	27,9%
18	SATOV I MJERNI, MUZIČKI I MEDICINSKI INSTRUMENTI	8	7	-12,0	-0,04	63	70	11,7	0,16	-55	-63	15,4	0,46	10,4%
19	ORUŽJE I MUNICIJA, NJIHOVI DIJELOVI I PRIBOR	44	43	-2,0	-0,03	2	3	93,8	0,03	42	40	-5,7	0,13	1390,3%
20	BAZNI PROIZVODI	321	272	-15,0	-1,74	108	105	-2,8	-0,07	213	167	-21,3	-2,45	259,4%
21	UMJETNIČKA DJELA, KOLEKCIONARSKI PREDMETI I ANTIKVITETI	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0,0%
99	NERAZVRSTANO	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0,0%

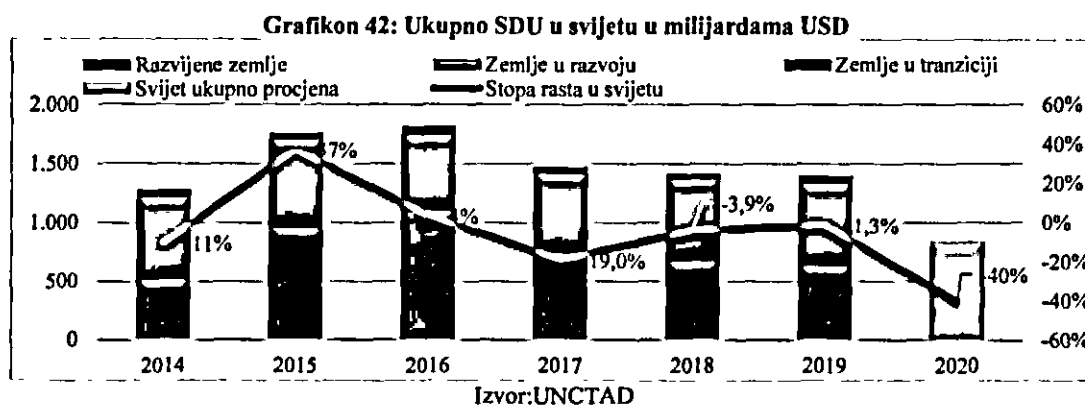
Izvor: BIAS

V STRANA DIREKTA ULAGANJA

- U posljednjem raspoloživom platnom bilansu strana direktna ulaganja u prvom kvartalu 2020. godine su iznosila 243,2 mil. KM i manja su za 3,4% g/g, a od toga su reinvestirane zarade svega 7,6 mil. KM.
- U najnovijem martovskom specijalnom izvještaju UNCTAD-a (engl. The United Nations Conference on Trade and Development) očekuje se globalni pad stranih direktnih ulaganja za period 2020-2021 godina od 30% do 40%.

Ulaganja u svijetu i regionu

U najnovijem martovskom specijalnom izvještaju⁴⁸ UNCTAD-a (engl. The United Nations Conference on Trade and Development) očekuje se globalni pad stranih direktnih ulaganja (u daljnjem tekstu SDU) u periodu 2020-2021. godine od 30% do 40%. Posebno se naglašava smanjenje reinvestiranih zarada kao posljedica smanjenja profita kompanija širom svijeta koje najčešće iznose preko 50% u strukturi SDU u svijetu.

Ulaganja u Bosni i Hercegovini

Prema podacima CBBiH⁴⁹ ukupna strana ulaganja u prvom kvartalu 2020. godine su iznosila 243,2 mil. KM (neto finansijska pasiva) i manja su za 3,4% g/g. Reinvestirane zarade⁵⁰ su u prvom kvartalu 2020. godine iznosile samo 7,6 mil. KM i manje su 58,5% g/g. Učestvovala su neto finansijskoj pasivi sa samo 3,1%.

Tabela 9: Strana direktna ulaganja po kvartalima

U milionima KM	K1	K2	K3	K4	K1-K4
2017	328,4	127,4	227,1	128,5	811,4
2018	281,5	145,5	252,4	125,6	805,0
2019	251,7	436,6	143,6	66,7	898,6
2020	243,2				

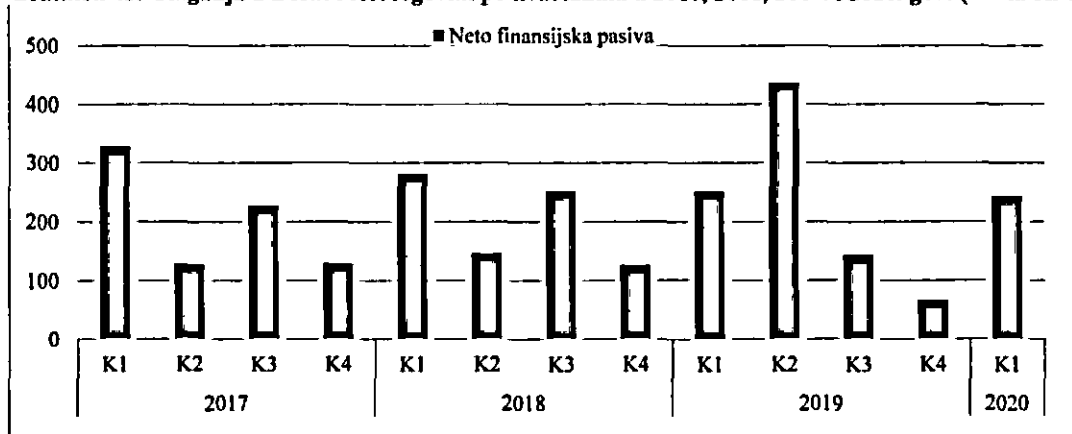
Izvor: CBBiH

⁴⁸ Global Investment Trend Monitor, No. 35 [Special Coronavirus Edition] (UNCTAD/DIAE/IA/NF/2020/3)

⁴⁹ CBBiH - BPM6_Q1_2015_Q1_2020.

⁵⁰ Pokazuje odnos ulaganja u već postojeće kapacitete u odnosu prema ulaganjima u nove projekte.

Grafikon 43: Ulaganja u Bosni i Hercegovini po kvartalima u 2017, 2018, 2019. i 2020. god. (u mil. KM)

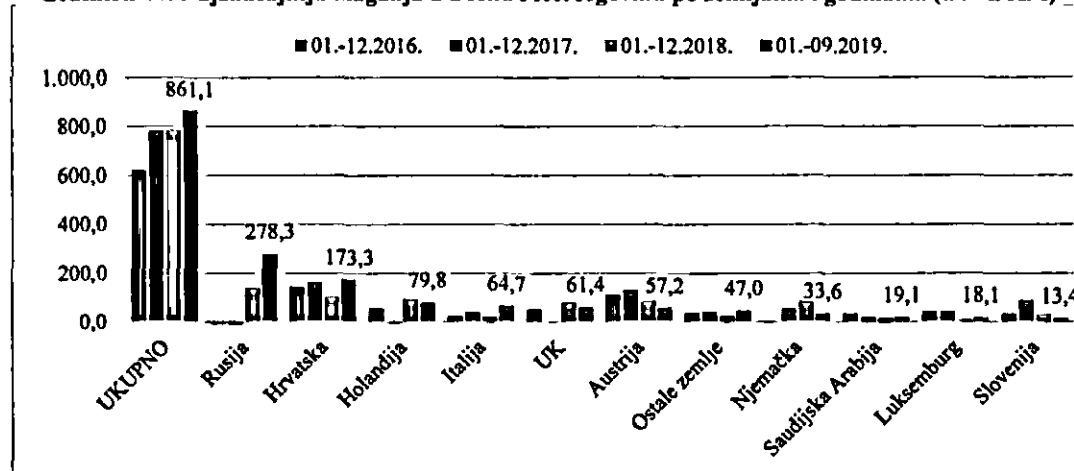

Izvor: CBBiH

Ulaganje prema djelatnostima i zemlji porijekla

U posljednjim dostupnim podacima o SDU prema zemlji porijekla (podaci⁵¹ CBBiH za prva tri kvartala 2019. godine) najveća evidentirana ulaganja prema Bosni i Hercegovini su bila iz Rusije u iznosu od 278,3 mil. KM i Hrvatske sa 173,3 mil. KM. Slijede ih značajna ulaganja iz Holandije sa 79,8 mil. KM, Italije sa 64,7 mil. KM i Velike Britanije sa 61,4 mil. KM. Najveće evidentirano povlačenje je bilo prema Sjedinjenim Američkim Državama u iznosu od 5,7 mil. KM.

Grafikon 44: Najznačajnija ulaganja u Bosnu i Hercegovinu po zemljama i godinama (u mil. KM)

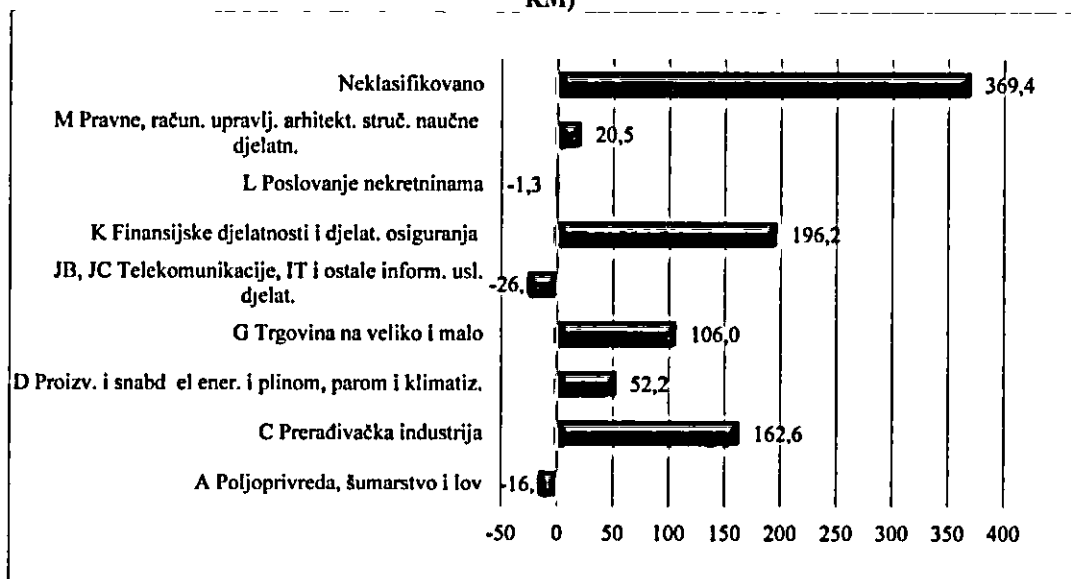

Izvor: CBBiH

⁵¹ Ovi podaci se prikupljaju po drugoj metodologiji za razliku od podataka u platnom bilansu. Izvor: Tokovi direktnih investicija u Bosni i Hercegovini klasifikovani po zemlji stranog investitora.

Takođe prema posljednjim dostupnim podacima o SDU prema porijeklu tj. zemljama iz kojih dolaze ulaganja (izvještaj za prva tri kvartala CBBiH o SDU po djelatnostima⁵²) najviše se ulagalo u finansijsku djelatnost i djelatnost osiguranja 196,2 mil. KM i prerađivačku industriju 162,6 mil. KM. Najveća ulaganja u okviru prerađivačke industrije su bila u proizvodnju baznih metala 49,4 mil. KM, proizvodnju motornih vozila i prikolica 27,7 mil. KM, proizvodnju kože i srodnih proizvoda 26,8 mil. KM te proizvodnju gotovih metalnih proizvoda 25,7 mil. KM. Značajno ulaganje je bilo još i u trgovinu na veliko i malo 106 mil. KM, dok je iz oblasti poljoprivredne proizvodnje bilo najveće povlačenje kapitala (-16 mil. KM). Najznačajnija ulaganja po djelatnostima prikazana su na grafikonu ispod.⁵³

Grafikon 45: Ulaganja u Bosni i Hercegovini po djelatnostima u prva tri kvartala 2019. godine (u mil. KM)

Izvor: CBBiH

Posmatrano po komponentama, najviše investicija je realizovano u formi vlasničkih udjela koji su iznosili 301,1 miliona KM, dok su zadržane zarade iznosile 451,2 miliona KM i ostali kapitali 108,8 mil. KM.

Kreditni rejting Bosne i Hercegovine

Kreditna agencija Standard & Poor's potvrdila je Bosni i Hercegovini dana 28.02.2020. godine suvereni kreditni rejting „B pozitivni izgledi“. Kreditna agencija Moody's Investors Service nije mijenjala ocjenu tj. u septembru 2019. godine je potvrđena već ranije ustanovljena ocjena „B3 stabilni izgledi“.

⁵² Ovi podaci se prikupljaju po drugoj metodologiji za razliku od podataka u platnom bilansu. Izvor: Tokovi direktnih investicija u Bosni i Hercegovini klasifikovani po djelatnostima NACE Rev 2.

⁵³ Napomena: Pod stavkom neklasifikovano se vodi 369,4 mil. KM

VI INDEKS POSLOVNOG POVJERENJA I POVJERENJA POTROŠAČA U BOSNI I HERCEGOVINI

UVOD

Ankete poslovnog povjerenja i povjerenja potrošača pružaju bitne informacije za praćenje ekonomije (privrede), kratkoročna predviđanja i ekonomska istraživanja. Osim toga, ove ankete se u velikoj mjeri koriste za otkrivanje prekretnica u ekonomskom ciklusu. Ove ankete su prema tome, ključne za upotpunjavanje službenih statistika, koje su često dostupne tek nakon određenog perioda, posebno u Bosni i Hercegovini. Anketni podaci su posebno korisni za praćenje ekonomskog razvoja i usporedbu Bosne i Hercegovine sa EU. Visoka učestalost, pravovremenost i kontinuirano praćenje su neke od glavnih karakteristika ovih istraživanja.

Bosna i Hercegovina do sada nije sistematski koristila neke od ovih anketa. Imajući u vidu da se Bosna i Hercegovina zalaže za to da se jednog dana i sama pridruži EU, vrlo je prirodno da se u BiH implementiraju isti standardi koji se primjenjuju u EU po pitanju ovakvih anketa. Jedan od tih standarda je HARMONIZIRANI PROGRAM EVROPSKE UNIJE ZA ANKETE BIZNISA I POTROŠAČA.

Ovim Harmoniziranim programom anketa upravlja Direkcija za opšta ekonomska i finansijska pitanja (DG ECFIN). Ovaj program je pokrenut 1961. godine. Polje djelovanja ovog programa se znatno proširilo u smislu obuhvaćenih zemalja i sektora. Podaci koje DG ECFIN objavljuje svaki mjesec, proizilaze iz anketa provedenih od strane raznih institute, agencija i organizacija u državama članicama i državama kandidatima. S tim podacima, DG ECFIN gradi kompozitne indikatore putem kojih se prate ciklična kretanja u određenom sektoru ili u privredi kao cjelini. Anketne rezultate DG ECFIN onda koristi za ekonomsku analizu, praćenje i kratkoročna predviđanja. Pored Evropske komisije, Evropske centralne banke, istraživački instituti i finansijske institucije često koriste podatke anketa EU-a za kvalitativne i kvantitativne analize.

Imajući u vidu sve navedene koristi od ove studije, Direkcija za ekonomsko planiranje pri Vijeću ministara Bosne i Hercegovine, uz podršku GIZ-a (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH) u ime Njemačke vlade, i u saradnju sa profesionalnom agencijom Prism Research & Consulting 2015. godine pokrenula dvogodišnji projekat kontinuiranog istraživanja poslovnog povjerenja u Bosni i Hercegovini, a u skladu sa harmoniziranim programom Evropske unije za ovu vrstu istraživanja. U okviru ovog istraživanja je sprovedeno ukupno 8 kvartalnih valova istraživanja u periodu juni 2015 – juni 2017. godine.

Prepoznajući značaj ovakvog istraživanja u Bosni i Hercegovini, a i potrebe Direkcije za ekonomsko planiranje, Delegacija Evropske Komisije u Bosni i Hercegovini je odlučila finansijski podržati nastavak ovog istraživanja u periodu juni 2018 – juni 2020. godine, kroz finansiranje 8 kvartalnih valova istraživanja u navedenom periodu, a sve u skladu sa istom metodologijom HARMONIZIRANOG ZAJEDNIČKOG PROGRAMA EVROPSKE UNIJE ZA ANKETE BIZNISA I POTROŠAČA.

U ovom izvještaju za navedeno istraživanje predstavljamo rezultate anketa iz osam valova istraživanja za period juni 2018 – juni 2020 godine.

OPIS METODOLOGIJE

U okviru ovog istraživanja je ukupno sprovedeno 8 kvartalnih valova istraživanja u periodu juni 2018 – juni 2020. godine.

U svakom od 8 valova istraživanja se sprovodi anketa na reprezentativnom uzorku od 1000 domaćinstava, odnosno potrošača širom Bosne i Hercegovine uz korištenje CATI telefonske ankete kao metode prikupljanja podataka. U okviru te ankete se koristi isti upitnik koji se koristi u istom istraživanju koje se sprovodi u svih zemljama EU, kao i zemljama koje imaju kandidatski status (Srbija, Crna Gora, Makedonija i Turska).

Osim ankete domaćinstava, odnosno potrošača, u svakom od 8 valova se sprovode i ankete biznisa, odnosno firmi na reprezentativnom uzorku od po 300 firmi iz sektora industrijske proizvodnje, građevinarstva, trgovine i usluga – ukupno 1200 firmi u svakom valu istraživanja. Kao metoda prikupljanja podataka se koriste samoadministrirajući intervjui, telefonska anketa, online anketa, anketa putem e-maila, face-to face intervjui. I u okviru ove ankete se koristi isti upitnik koji se koristi u istom istraživanju koje se sprovodi u svih zemljama EU, kao i zemljama koje imaju kandidatski status.

Budući da se u Bosni i Hercegovini koristi ista metodologija koja se koristi u svim zemljama EU i zemljama koje imaju kandidatski status, moguće je po prvi put porediti rezultate dobijene u BiH sa svim drugim zemljama u okruženju i EU.

Zbog toga vjerujemo da ovi podaci mogu baciti dodatno svjetlo na situaciju u ekonomiji Bosne i Hercegovine, pogotovo u smislu poređenja trendova u Bosni i Hercegovini sa trendovima u zemljama okruženja i EU.

U nastavku prikazujemo neke rezultate za 5 ključnih indeksa – indeks povjerenja potrošača, indeks poslovnog povjerenja industrije, građevinarstva, trgovine, usluga, te sveobuhvatni indeks ekonomskog sentimenta (ESI) koji kombinira svih 5 indeksa u jedan indeks. Rezultati su prikazani za kompletiranih 8 valova istraživanja sprovedenih u periodu juni 2018 – juni 2020. godine.

Istraživanje za 7. val istraživanja je sprovedeno pred sami početak krize u Bosni i Hercegovini prouzrokovane epidemijom virusa COVID-19 (februar-početak marta). 8. val istraživanja je uglavnom sproveden u mjesecu junu, kada su sve mjere za kontrolu širenja virusa COVID-19 manje-više okončane.

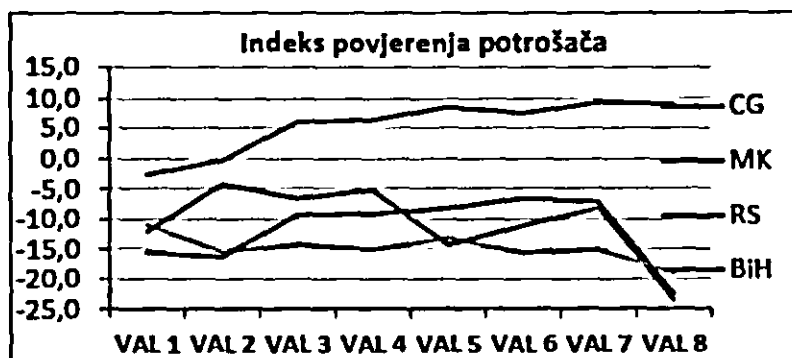
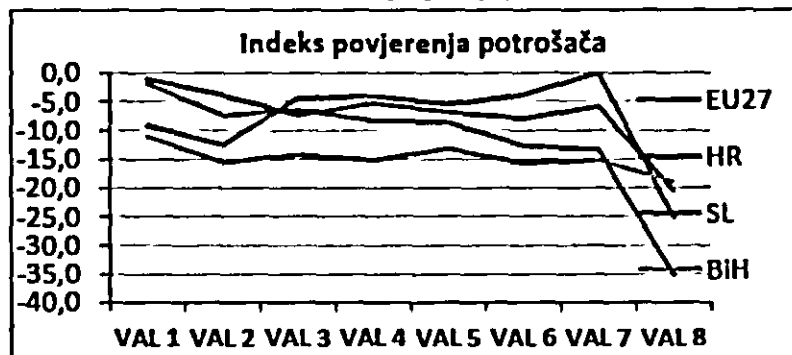
Svaki od 5 indeksa je izračunat tako da odslikava opću percepciju i očekivanja potrošača (građana) te vlasnika ili ključnih rukovodilaca firmi po pitanju ekonomskih aktivnosti. Svaki pojedinačni indeks je izračunat kao aritmetička sredina bilansi odgovora na pojedinačna pitanja unutar svakog od sektora (npr. "Kako se kretala Vaša proizvodnja u protekla tri mjeseca. Da li se povećala, smanjila, ostala ista?", gdje bilansi predstavljaju odnos između pozitivnih i negativnih odgovora).

REZULTATI ISTRAŽIVANJA

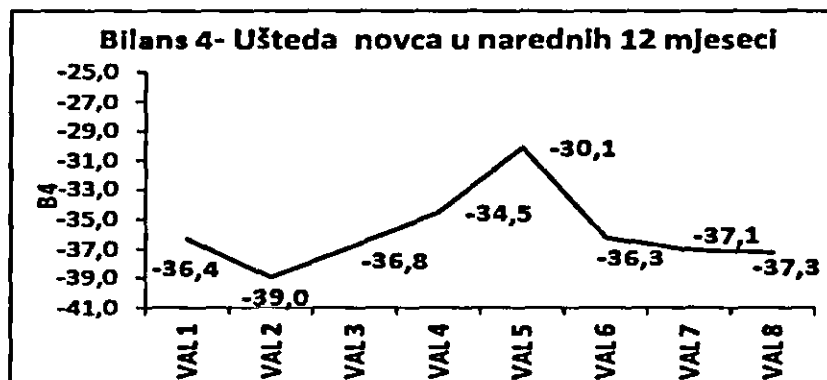
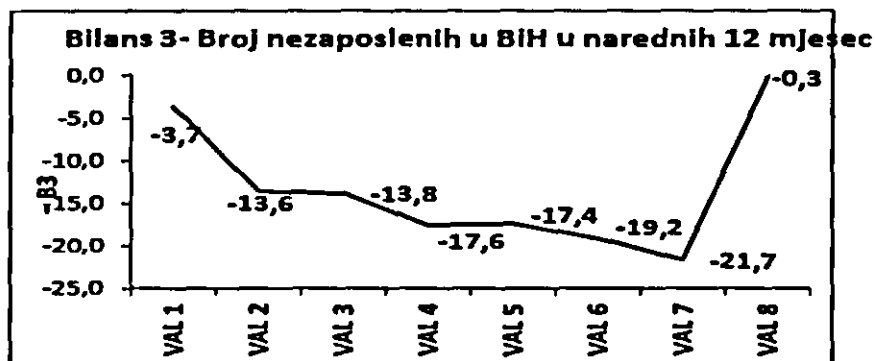
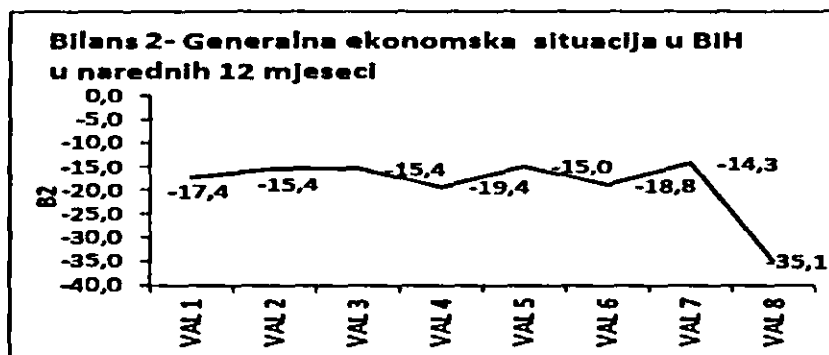
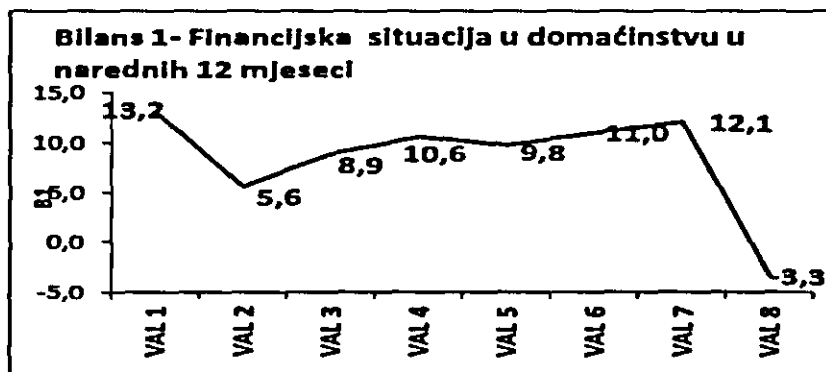
Anketa potrošača

Na osnovu sprovedene analize izračunali smo rezultate za svih 8 valova istraživanja - anketa potrošača u Bosni i Hercegovini, sprovedenih u periodu juni 2018 – juni 2020 godine. Za isti period smo uzeli iste podatke za sve zemlje EU, zatim pojedinačno za Sloveniju i Hrvatsku, kao i za sve zemlje iz regiona, koje imaju status kandidata. Na Grafik 1 su prikazani rezultati.

Grafik 1: Indeks povjerenje potrošača

Iz navedenih grafika se vidi da je vrijednost indeksa povjerenja potrošača u Bosni i Hercegovini u posljednjem, 8. valu istraživanja, sprovedenom u junu 2020 godine, tri mjeseca nakon početka krize sa COVID-19 virusom, značajno pao. Vrijednost tog indeksa u Bosni i Hercegovini je konvergirala na isti način i u istom obimu kao i u EU-27 zemljama, te našim najbližim susjedima, Hrvatskoj i Srbiji. U poređenju sa zemljama iz okruženja, zemljama koje imaju kandidatski status, situacija je slična u smislu da je vrijednost indeksa u Bosni i Hercegovini među najnižim i da je konvergirala u istom, negativnom smjeru zajedno sa Srbijom i Sjevernom Makedonijom. Jedino je u Crnoj Gori vrijednost tog indeksa pozitivna. Ovako relativno niskom rezultatu Bosne i Hercegovine i drugih zemalja pojedinačno najviše doprinose vrijednosti bilansa na slijedećim pitanjima iz upitnika, koja ulaze u računanje indeksa povjerenja potrošača:

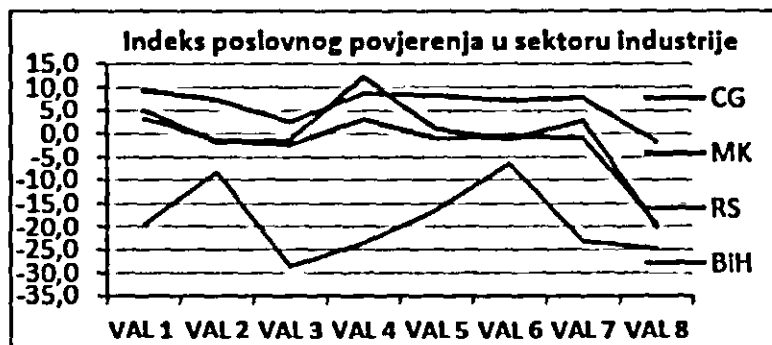
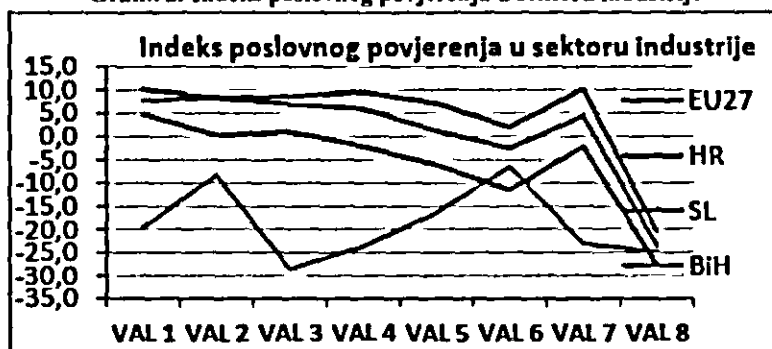
Ankete biznisa

Kada su u pitanju biznis ankete, izračunati su indeksi povjerenja za četiri sektora ekonomije: industrija, građevinarstvo, maloprodaja i usluge, za anketu sprovedenu u periodu juni 2018 – juni 2020. godine (8 valova anketa u periodu juni 2018 – juni 2020. godine).

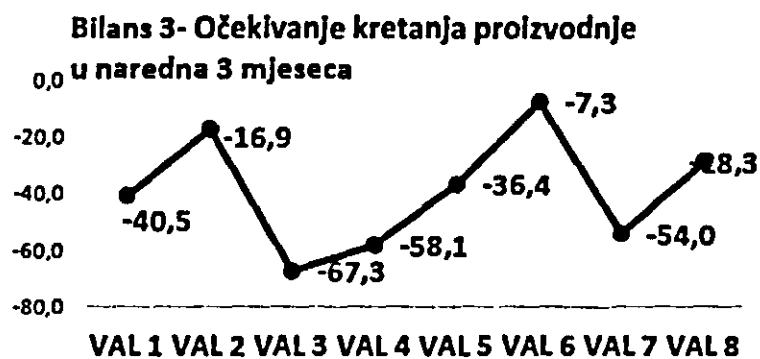
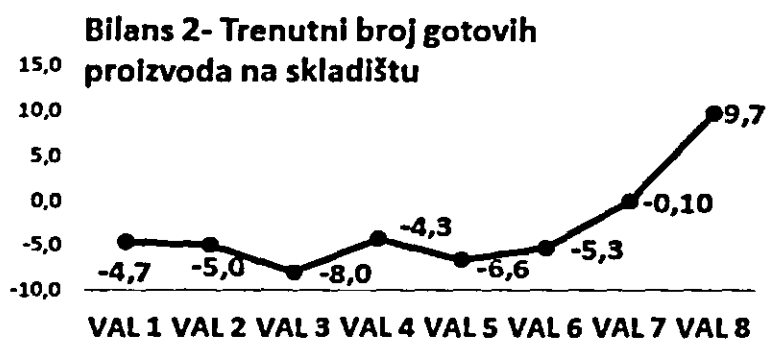
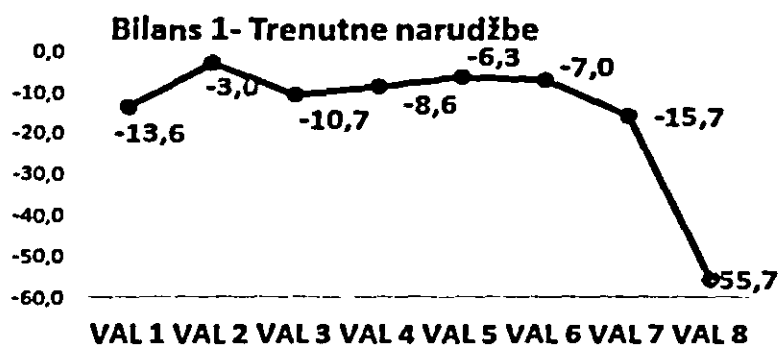
Indeks poslovnog povjerenja u sektoru industrije

Na Grafiku 2 su prikazani rezultati za Indeks poslovnog povjerenja u sektoru industrije.

Grafik 2: Indeks poslovnog povjerenja u sektoru industrije

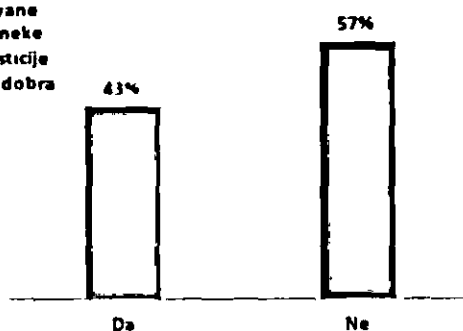

Iz prvog grafika se vidi da je indeks poslovnog povjerenja u sektoru industrije u Bosni i Hercegovini najniži u poređenju sa zemljama iz regiona i EU27. Vidimo kako je kriza prouzrokovana COVID-19 virusom dovela do oštrog pada vrijednosti ovog indeksa u svim zemljama EU, kao i našim najbližim susjedima, Hrvatskoj i Sloveniji. U poređenju sa zemljama iz regiona, situacija je slična. Općenito gledano, u period od dvije godine, vrijednost ovog indeksa u sektoru industrijske proizvodnje je konstantno u negativnoj zoni i znatno ispod prosjeka zemalja u EU, kao i zemalja u regionu. Ovako relativno niskom rezultatu Bosne i Hercegovine i drugih zemalja pojedinačno najviše doprinose vrijednosti bilansa na slijedećim pitanjima iz upitnika:

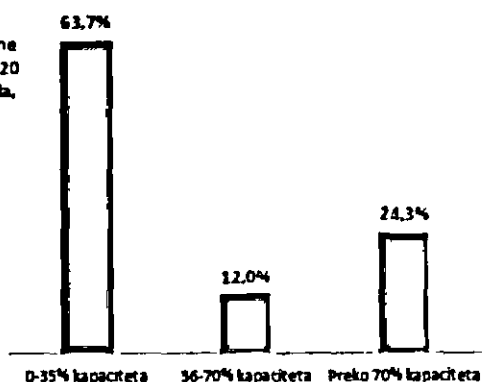

O očekivanom efektu krize prouzrokovane virusom COVID-19, najviše govore podaci iz slijedeća 2 grafika:

Da li ste zbog krize prouzrokovane virusom Covid-19 odustali od neke već planirane dugoročne investicije ili kupovine nekog kapitalnog dobra u ovoj godini?

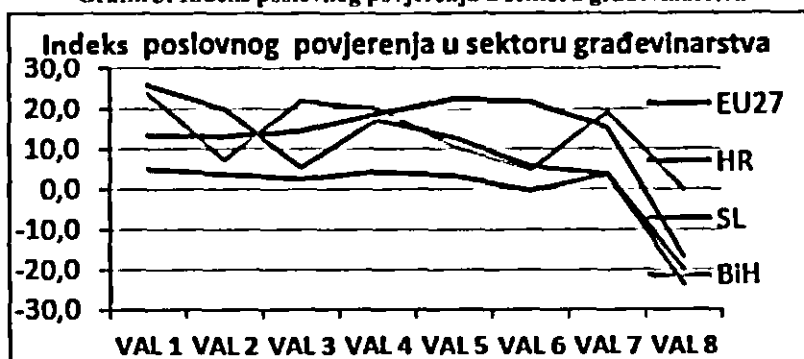
Da li zbog krize prouzrokovane virusom Covid-19 do kraja 2020 godine očekujete pad prihoda, i ako da, u kojem procentu?

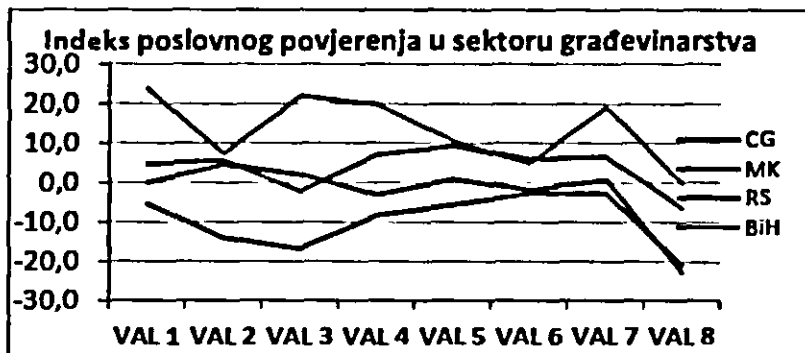

Indeks poslovnog povjerenja u sektoru građevinarstva

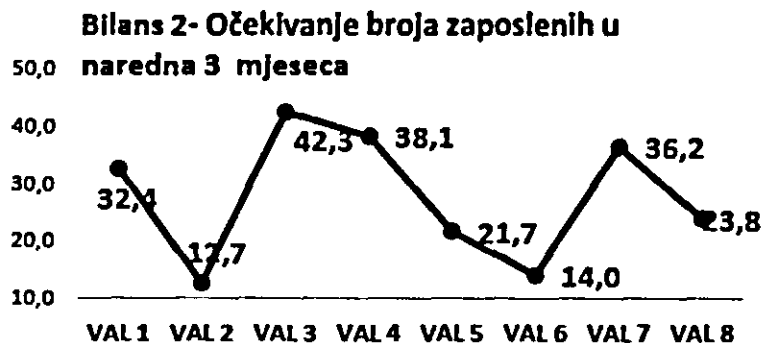
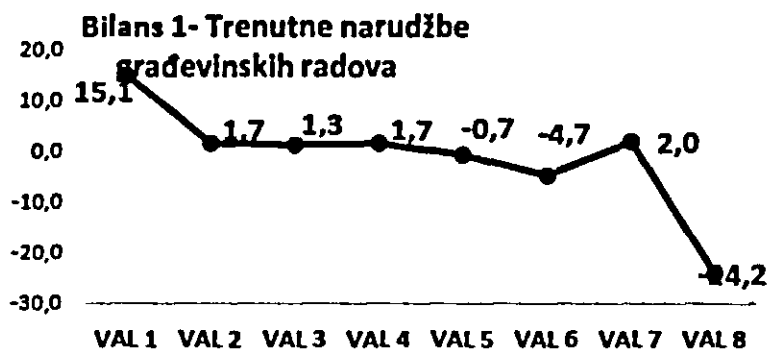
Na Grafiku 3 su prikazani rezultati za Indeks poslovnog povjerenja u sektoru građevinarstva.

Grafik 3: Indeks poslovnog povjerenja u sektoru građevinarstva

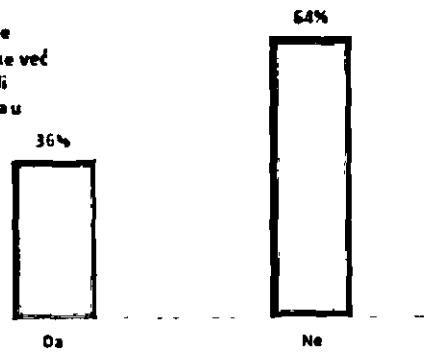

Iz oba grafika se vidi da je vrijednost indeksa doživjela značajan pad u period mart-juni 2020 godine u svim zemljama EU kao i zemljama regiona. Vidi se da je došlo do potpune konvergencije vrijednosti indeksa u svim zemljama. Mada je u Bosni i Hercegovini vrijednost tog indeksa na "pozitivnoj" nuli, iapk je primjetan trend pada jer se istraživanje obavlja u period intenziviranja građevinskih radova. Ovakvom rezultatu najviše doprinose vrijednosti slijedećih bilansa:

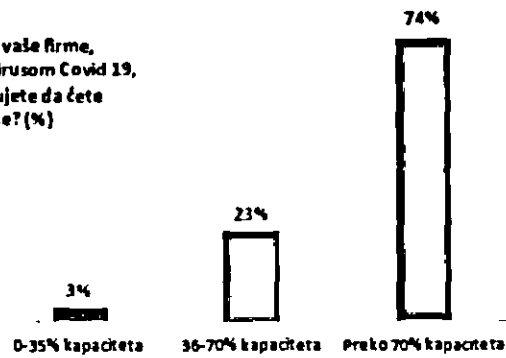

O očekivanom efektu krize prouzrokovane virusom COVID-19, najviše govore podaci iz slijedeća 2 grafika:

Da li ste zbog krize prouzrokovane virusom Covid-19 odustali od neke već planirane dugoročne investicije ili kupovine nekog kapitalnog dobra u ovoj godini?

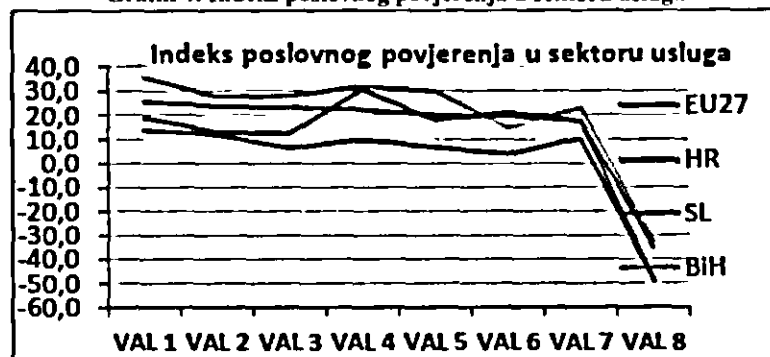
Imajući u vidu kapacitete vaše firme, te krizu prouzrokovanu virusom Covid 19, u kojem kapacitetu očekujete da ćete raditi do kraja 2020 godine? (%)

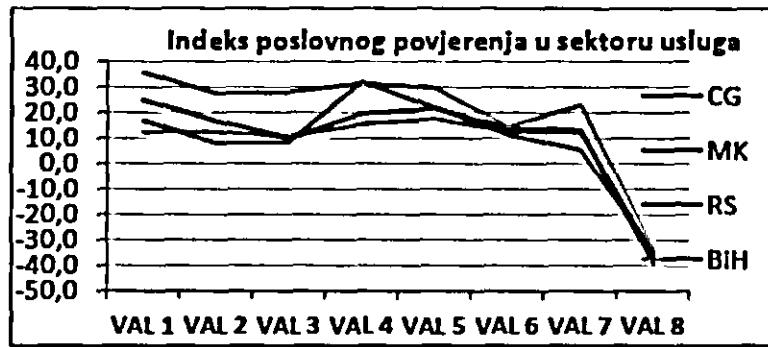

Indeks poslovnog povjerenja u sektoru usluga

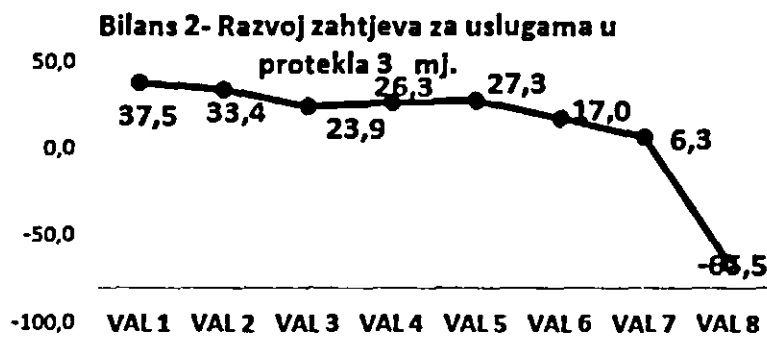
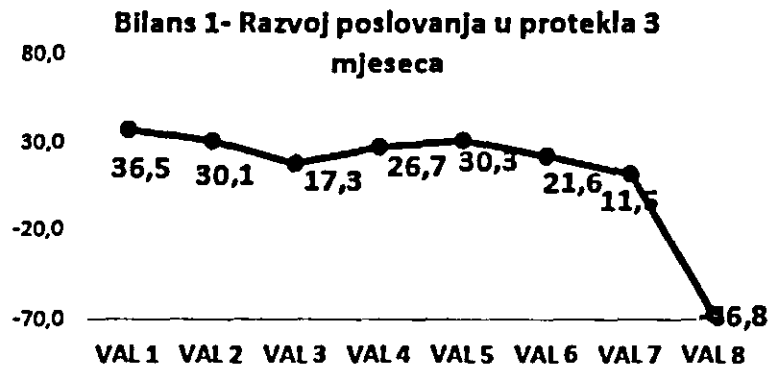
Na Grafiku 4 su prikazani rezultati za Indeks poslovnog povjerenja u sektoru usluga.

Grafik 4: Indeks poslovnog povjerenja u sektoru usluga

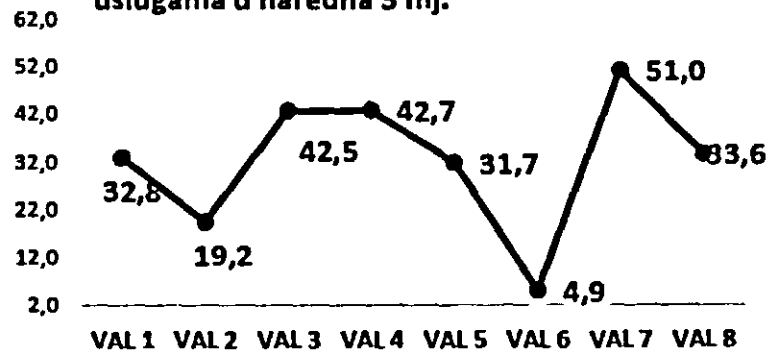

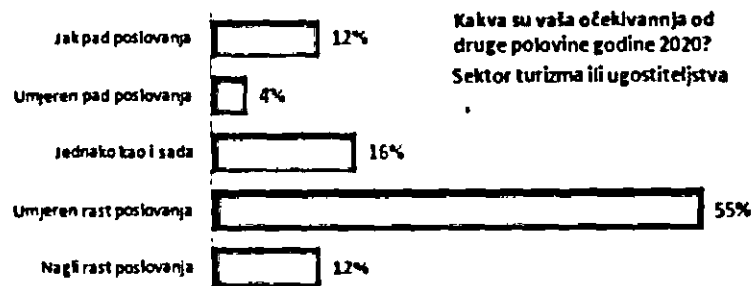
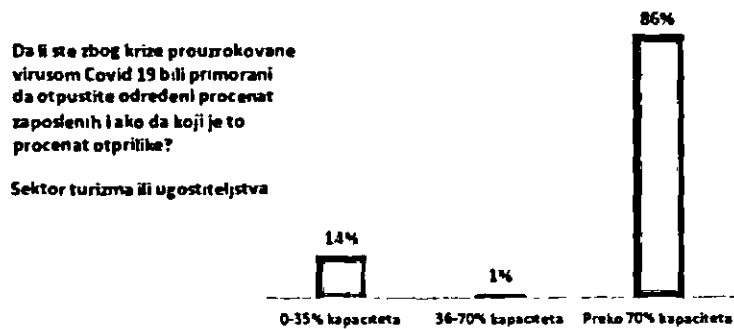
Iz navedenih grafika se jasno vidi potpuna konvergencija ovih indeksa u svim zemljama EU i zemljama regiona. Zbog krize prouzrokovane virusom COVID-19 došlo je do oštrog i značajnog pada vrijednosti ovih indeksa, i to u podjednakom obimu u svim zemljama. Tome najviše doprinose padovi u slijedećim bilansima:

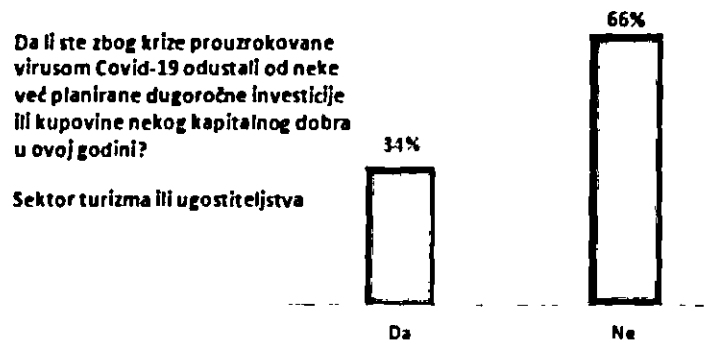

Bilans 3- Očekivanje razvoja zahtjeva za uslugama u naredna 3 mj.

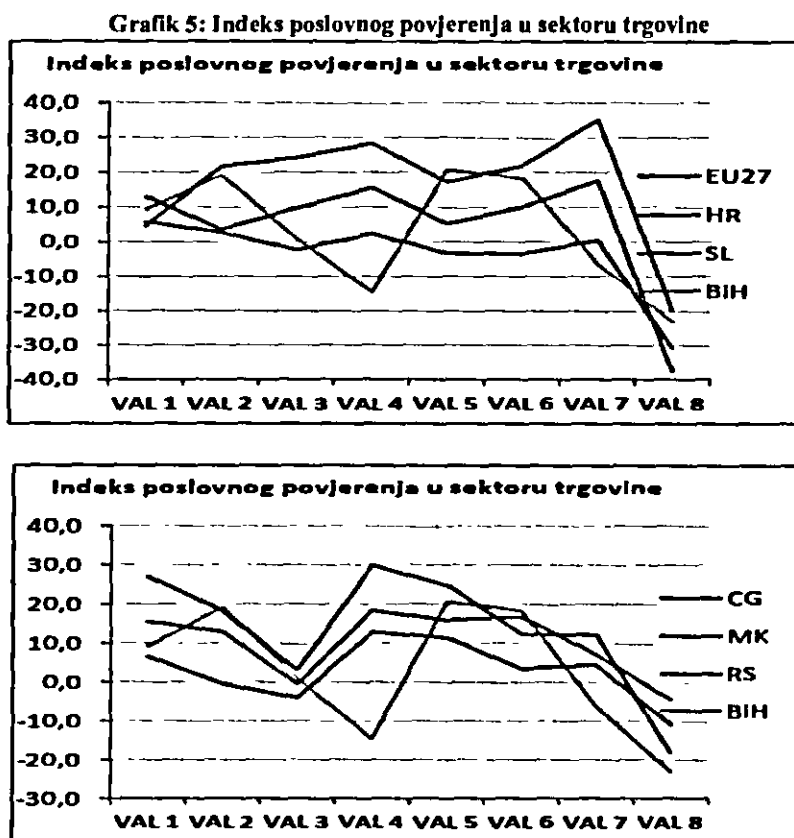
O razmjerama krize najbolje govore odgovori ispitanika iz kompanija iz sektora ugostiteljstva i turizma na slijedeća pitanja:

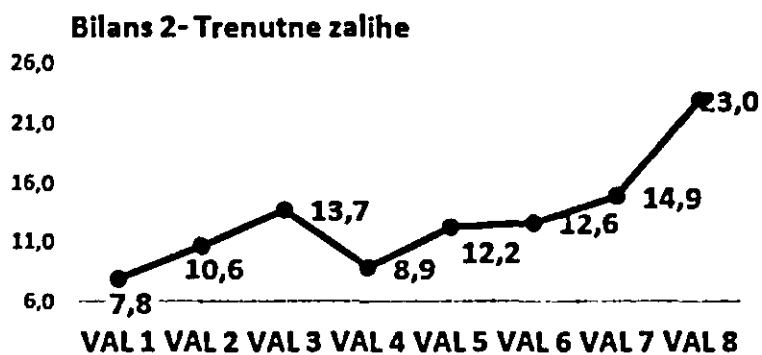
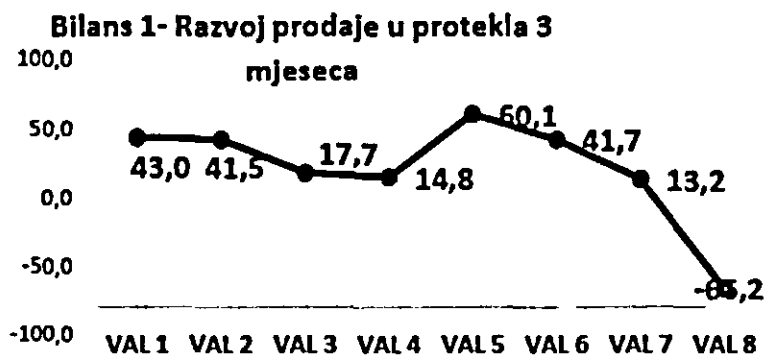

Indeks poslovnog povjerenja u sektoru trgovine

Na Grafiku 5 su prikazani rezultati za Indeks poslovnog povjerenja u sektoru trgovine.

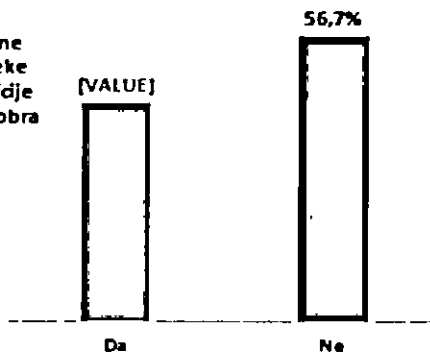

Iz navedenih grafika se vidi da je indeks poslovnog povjerenja u sektoru trgovine u Bosni i Hercegovini za posmatrani period, u odnosu na protekla tri mjeseca doživio dramatičan pad u svim zemljama EU, te zemljama regiona i u Bosni i Hercegovini. Kao i u slučaju ostalih indeksa, Bosna i Hercegovina i ovdje vjerno prati trendove zemalja u okruženju i zemalja u EU. Tim dramatičnim padovima vrijednosti indeksa najviše doprinose vrijednosti slijedećih bilansa:

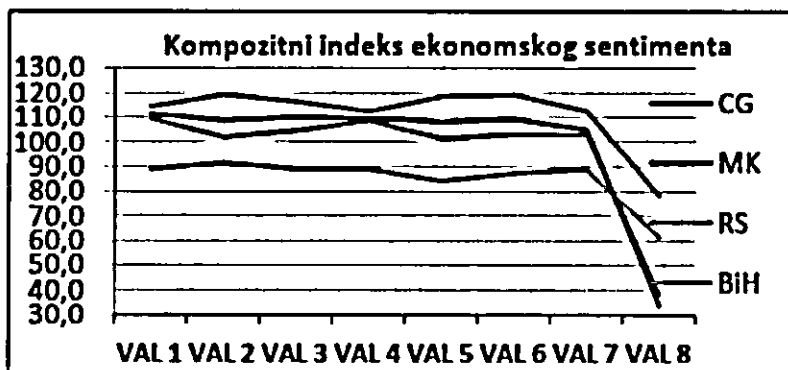
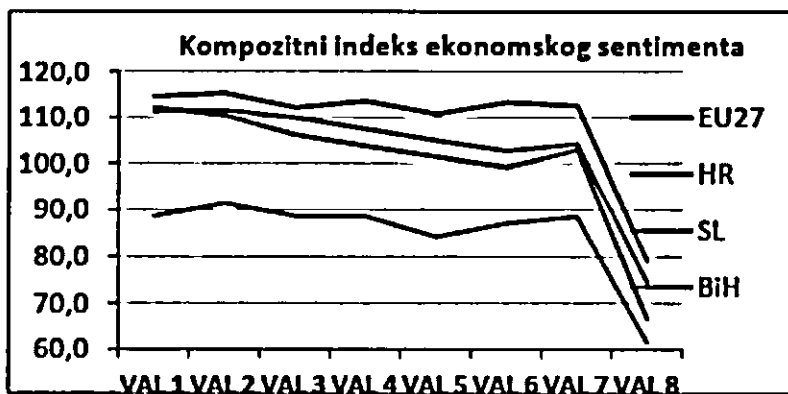
Kao i u slučaju ostalih sektora, slijedeći grafik najbolje pokazuje u kojoj mjeri je kriza prouzrokovana virusom COVID-19 imala uticaja na situaciju u ovom sektoru.

Da li ste zbog krize prouzrokovane virusom Covid-19 odustali od neke već planirane dugoročne investicije ili kupovine nekog kapitalnog dobra u ovoj godini?

Indikator ekonomske klime ili ekonomskog sentimenta

O razmjerama ekonomske krize prouzrokovane virusom COVID-19 najbolje govori vrijednost jednog sveobuhvatnog indeksa koji istovremeno uzima u obzir sve gore pobrojane indekse. Taj indeks je indeks ekonomske klime ili ekonomskog sentimenta.

DODATAK

januar/siječanj - mart/ožujak 2020. godine

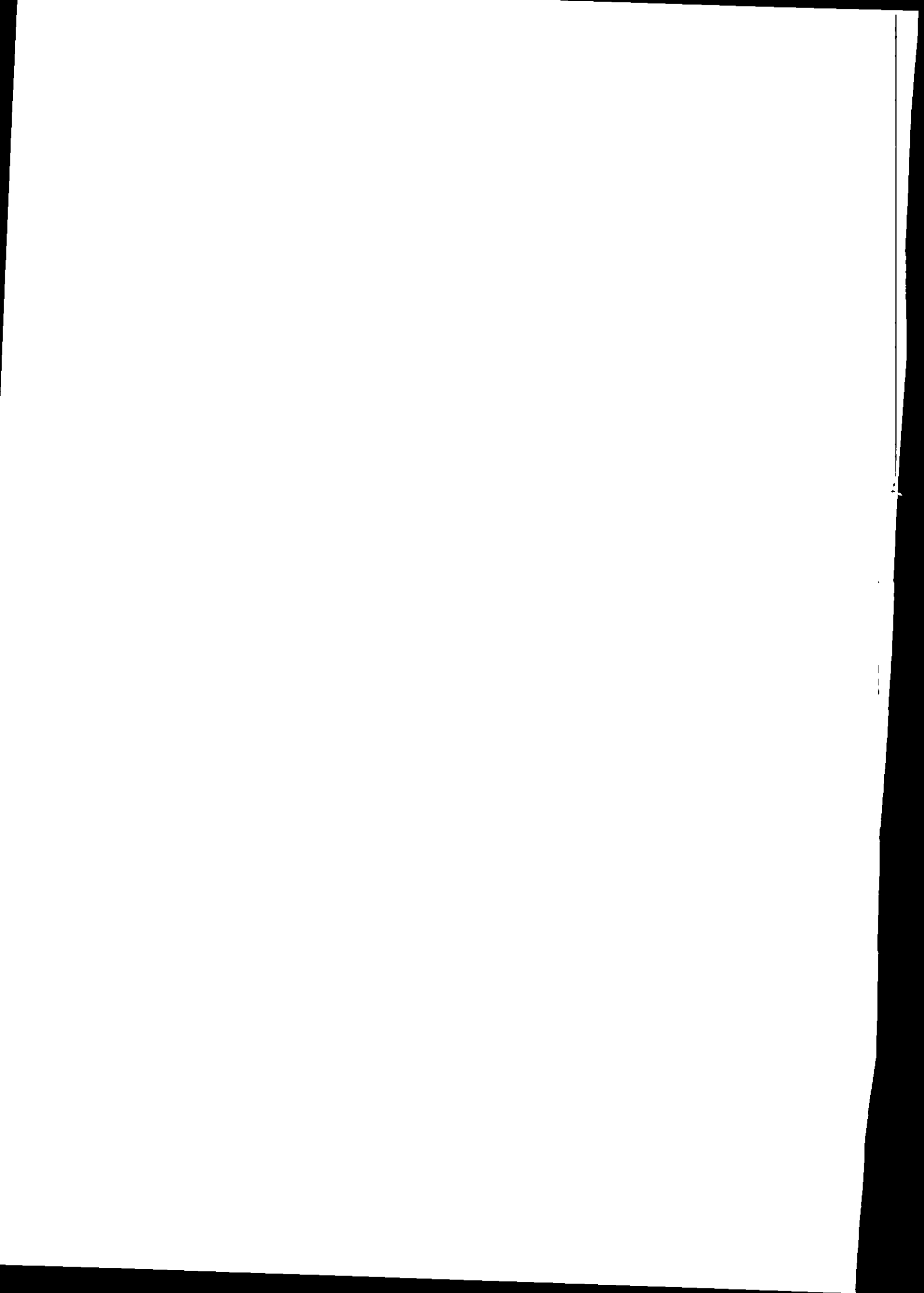

Tabela 1: Industrijska proizvodnja u Bosni i Hercegovini

KD BiH 2010 (EU NACE Rev.2) po oblastima	Struktura 2014=100	2015	2016	2017	2018	2019	2020			
		Jan-Dec.	Jan-Dec.	Jan-Dec.	Jan-Dec.	Jan-Dec.	Jan	Febr	Mart	K1
Industrija ukupno	100.0	2.9	4.4	3.1	1.6	-5.5	2.5	-3.2	-9.9	-3.8
Proizvodi za međulaznu potrošnju	32.6	6.3	2.0	5.9	-1.3	-3.4	5.0	-7.0	-11.7	-5.4
Energija	26.3	-0.7	8.0	-1.2	6.6	-11.6	10.1	-2.9	-0.6	2.3
Kapitalni proizvodi	13.2	-2.9	4.0	8.7	-1.0	-1.4	-5.5	-7.3	-21.6	-12.1
Trajni proizvodi za široku potrošnju	3.2	0.4	10.1	0.4	1.8	-3.8	-19.0	-11.6	-32.9	-21.2
Netrajni proizvodi za široku potrošnju	24.7	5.3	1.9	4.3	0.1	-0.5	-4.0	0.0	-10.6	-5.1
B Vadenje ruda i kamena	10.8	3.3	3.7	5.0	1.1	-3.7	13.7	5.5	0.8	6.1
C Prerađivačka industrija	73.2	4.4	3.0	5.4	-1.1	-5.0	-2.8	-3.9	-16.1	-8.1
D Proizvodnja i snabdjevanje električnom energijom i plinom (Izuzev grane 35.3) 1	16.0	-1.2	9.1	-4.1	11.3	-8.2	11.8	-3.5	0.6	3.1
B05 Vadenje ugljena i lignita	8.2	1.3	8.8	6.2	1.3	-7.3	8.0	1.1	-0.5	2.8
B07 Vadenje metalnih ruda	2.0	11.6	-14.1	-0.7	-1.7	5.8	-0.8	0.1	-5.3	-2.5
B08 Vadenje ostalih ruda i kamena	1.3	4.8	-3.5	4.0	8.1	2.5	72.4	47.1	22.9	42.0
C10 Proizvodnja prehrambenih proizvoda	8.4	7.6	8.1	-1.6	-2.3	4.7	1.7	1.4	1.7	1.6
C11 Proizvodnja piva	3.2	4.5	-2.0	9.1	2.6	-1.1	-28.3	-15.6	-15.3	-19.4
C12 Proizvodnja duhanskih proizvoda	0.1	-11.9	-13.2	-20.8	-35.9	-24.1	-85.1	-86.0	-11.6	-73.3
C13 Proizvodnja tekstila	2.0	-6.4	4.1	16.8	-17.4	-36.5	4.9	20.2	-19.5	2.2
C14 Proizvodnja odjeće	3.0	13.8	-3.8	-3.4	4.8	11.8	-10.0	-9.6	-19.6	-13.0
C15 Proizvodnja kože i srodnih proizvoda	3.5	-3.0	-2.7	5.6	-2.6	-10.4	-10.5	-8.5	-12.8	-10.6
C16 Prerada drva i proizvoda od drva i pluta, osim namještaja, materijala	4.0	-0.5	5.7	-1.4	-10.3	-7.3	34.7	4.9	-7.6	7.8
C17 Proizvodnja papira i proizvoda od papira	2.3	26.5	-14.3	16.8	3.7	-8.4	21.0	4.4	4.4	9.8
C18 Štampanje i umnožavanje snimljenih zapisa	1.3	1.3	8.0	9.0	0.0	-3.6	10.8	0.0	-23.7	-6.3
C19 Proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih proizvoda	2.3	-1.9	-6.5	0.1	-12.2	-68.9	-14.4	-17.0	-14.6	-15.3
C20 Proizvodnja hemikalija i hemijskih proizvoda	3.4	8.6	12.7	10.3	-5.9	-8.2	-0.6	-14.6	-12.5	-9.3
C21 Proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i farmaceutskih preparata	1.8	-6.3	-1.9	12.8	12.4	1.6	42.7	23.1	-26.0	5.3
C22 Proizvodnja proizvoda od gume i plastičnih masa	3.5	7.3	14.9	10.3	3.0	5.4	4.5	10.1	-3.5	3.4
C23 Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda	3.4	0.1	2.9	-14.6	4.8	6.2	33.7	17.9	-14.1	5.5
C24 Proizvodnja baznih metala	4.6	1.7	-5.9	6.5	1.6	-12.7	-28.6	-29.4	-41.8	-33.4
C25 Proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, osim mašina i opreme	9.6	10.1	12.3	11.7	-6.4	-2.4	2.5	-9.9	-15.7	-8.5
C26 Proizvodnja računara te elektroničkih i optičkih proizvoda	0.2	-20.5	-9.5	196.6	3.2	26.1	9.2	55.2	-5.2	17.6
C27 Proizvodnja električne opreme	1.5	0.9	9.9	10.8	-2.7	-1.6	-1.3	-2.8	17.6	4.7
C28 Proizvodnja mašina i uređaja, d. n.	2.1	-2.1	2.8	17.3	6.9	0.7	-12.9	10.0	-24.2	-9.9
C29 Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica	2.4	-11.5	-2.3	-5.8	4.0	1.8	-11.8	-12.0	-27.0	-17.4
C30 Proizvodnja ostalih prijevoznih sredstava	0.1	-30.6	-15.0	-6.2	4.3	1.5	-15.8	-33.9	-39.4	-31.6
C31 Proizvodnja namještaja	3.6	4.9	10.3	0.6	2.5	-3.9	-18.8	-13.0	-34.5	-22.2
C32 Ostala prerađivačka industrija	0.7	13.1	21.4	12.0	20.9	19.0	-2.7	4.5	64.9	26.3
C33 Popravak i instaliranje mašina i opreme	1.1	-12.5	-11.4	-6.2	24.6	-10.9	-17.7	-19.1	-5.1	-14.4
D15 Proizvodnja i snabdjevanje električnom energijom i plinom	16.0	-1.2	9.1	-4.1	11.3	-8.2	11.8	-3.5	0.6	3.1

Izvor: Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine

Tabela 2: Industrijska proizvodnja u Federaciji Bosne i Hercegovine

KD BiH 2010 (EU NACE Rev.2) po oblastima	Struktura 2014=100	2015	2016	2017	2018	2019	2020			
		Jan-Dec	Jan-Dec	Jan-Dec	Jan-Dec	Jan-Dec	Jan.	Febr.	Mart	K1
Industrija ukupno	100.0	1.6	2.6	3.6	8.9	-2.8	1.4	0.1	-13.0	-4.2
Proizvodi za međuzdnu potrošnju	32.6	7.4	1.9	3.8	-1.4	-4.6	1.1	-2.0	-10.1	-4.0
Energija	26.3	-1.8	2.4	1.8	3.1	-4.9	11.2	3.2	-8.6	2.0
Kapitalni proizvodi	13.2	-1.3	3.6	5.5	1.2	-1.8	-2.1	-6.2	-20.6	-10.5
Trajni proizvodi za široku potrošnju	3.2	-3.7	16.8	4.8	-0.6	6.1	-29.8	-8.3	-32.1	-23.9
Netrajni proizvodi za široku potrošnju	24.7	2.8	1.6	5.6	1.5	0.3	-2.0	3.7	-12.4	-4.0
B Vadenje ruda i kamena	10.8	-1.1	5.7	9.8	-0.6	-3.3	10.7	10.8	-6.1	4.5
C Prerađivačka industrija	73.2	4.3	2.8	4.5	-0.2	-2.2	-4.1	-2.4	-15.7	-7.8
D Proizvodnja i snabdjevanje električnom energijom i plinom (izuzev grane 35.3) I	16.0	-1.5	0.4	-1.9	6.1	-5.1	16.0	4.3	-5.5	5.4
B05 Vadenje ugljena i lignita	8.9	-2.4	6.9	10.4	-2.7	-4.6	3.2	3.6	-12.3	-2.3
B07 Vadenje metalnih ruda	0.3	6.4	1.3	-4.7	8.4	0.9	85.3	42.3	10.4	38.3
B08 Vadenje ostalih ruda i kamena	1.6	7.1	-3.2	8.4	10.6	3.2	66.1	55.0	29.1	46.8
C10 Proizvodnja prehrambenih proizvoda	7.6	5.2	5.3	-1.3	-1.4	4.1	6.5	8.4	-15.7	5.2
C11 Proizvodnja pića	3.7	1.9	-6.2	12.9	0.7	-0.1	-36.7	-29.3	1.3	-23.5
C12 Proizvodnja duhanskih proizvoda	0.1	-18.6	-14.5	-21.4	-30.0	-23.1	-85.1	-86.0	-9.7	-73.3
C13 Proizvodnja tekstila	2.5	-7.3	5.7	18.4	-18.2	-38.7	5.4	21.7	-11.6	2.8
C14 Proizvodnja odjeće	4.0	18.2	-2.1	-3.5	19.3	16.5	-6.2	-5.2	-20.9	-8.9
C15 Proizvodnja kože i srodnih proizvoda	2.8	-7.9	1.7	2.1	-1.7	-7.2	-9.6	-5.3	-15.4	-11.1
C16 Prerađa drva i proizvoda od drva i pluta, osim namještaja, materijala	3.4	0.1	5.6	3.9	-9.2	-10.1	0.5	-4.2	-18.3	-7.1
C17 Proizvodnja papira i proizvoda od papira	2.9	30.4	-17.9	13.3	2.8	9.1	27.8	1.9	-15.9	10.6
C18 Štampanje i umnožavanje snimljenih zapisa	1.5	8.0	14.7	4.6	-1.1	-0.1	16.9	3.9	3.3	-6.4
C19 Proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih proizvoda	1.4	-0.2	-4.9	-1.6	10.3	-4.4	-15.2	-16.9	-30.0	-15.6
C20 Proizvodnja hemikalija i hemijskih proizvoda	4.1	9.3	10.7	6.5	-5.6	-6.7	4.1	-5.0	-15.0	-2.8
C21 Proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i farmaceutskih preparata	2.4	-5.7	-6.1	18.0	12.3	-2.0	19.4	29.0	-7.5	-4.5
C22 Proizvodnja proizvoda od gume i plastičnih masa	3.9	3.2	15.2	4.7	6.3	2.3	1.6	5.9	-42.1	-0.7
C23 Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda	4.0	-0.2	2.5	-18.2	2.1	7.9	25.4	19.6	-8.8	5.6
C24 Proizvodnja baznih metala	5.6	1.0	-4.2	4.1	-0.5	-13.0	-31.8	-27.1	-11.8	-30.5
C25 Proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, osim mašina i opreme	11.5	11.4	13.3	10.0	-1.1	-4.3	1.7	-12.1	-32.3	-10.5
C26 Proizvodnja računara te elektroničkih i optičkih proizvoda	0.3	-16.4	-16.7	230.7	-3.6	17.0	-15.2	19.5	-18.7	0.1
C27 Proizvodnja električne opreme	1.4	-4.9	5.6	4.6	-4.4	3.7	5.4	4.8	-0.2	13.1
C28 Proizvodnja mašina i uređaja, d. n.	2.1	3.6	-6.7	13.2	0.5	-2.9	-11.1	13.6	28.3	-5.5
C29 Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica	3.4	-13.0	-2.8	-8.3	1.7	3.0	-11.5	-13.0	-16.0	-18.5
C30 Proizvodnja ostalih prijevoznih sredstava	0.0	-16.5	-55.4	-12.3	-8.4	1.0	32.0	108.0	-29.1	68.4
C31 Proizvodnja namještaja	3.1	2.5	17.7	5.3	0.6	6.4	-29.6	-8.1	89.9	-24.1
C32 Ostala prerađivačka industrija	0.8	18.9	28.1	17.4	24.7	25.1	1.4	5.6	-33.0	30.0
C33 Popravak i instaliranje mašina i opreme	0.7	-14.3	-11.7	-12.7	7.1	-9.8	-5.8	-1.3	70.3	-0.9
D35 Proizvodnja i snabdjevanje električnom energijom i plinom	16.0	-1.5	0.4	-1.9	6.1	-5.1	16.0	4.3	-5.5	5.4

Izvor: Federalni zavod za statistiku Federacije Bosne i Hercegovine

Tabela 3: Industrijska proizvodnja u Republici Srpskoj

KD BiH 2016 (EU NACE Rev.2) po oblastima	Struktura 2015=100	2015	2016	2017	2018	2019	2020			
		Jan-Dec	Jan-Dec	Jan-Dec	Jan-Dec	Jan-Dec	Jan	Febr	Mart	K1
Industrija ukupno	100.0	2.7	8.2	1.4	3.6	-11.4	4.7	-10.6	-3.4	-3.4
Proizvodnja za međusobnu potrošnju	32.9	4.4	2.9	6.9	-1.6	-1.2	12.4	-19.0	-17.1	-10.9
Energija	39.8	1.0	17.7	-5.6	12.4	-21.5	8.3	-13.5	13.5	2.7
Kapitalni proizvodi	5.9	-5.6	9.8	20.7	-8.9	0.7	-18.3	-11.7	-26.7	-18.8
Trajni proizvodi za široku potrošnju	2.0	2.4	-3.0	-4.1	7.2	-26.0	20.8	-22.4	-34.7	-14.8
Netrajni proizvodi za široku potrošnju	19.3	7.4	1.1	2.2	0.1	-4.8	-5.8	-6.6	-8.9	-7.2
B. Vađenje ruda i kamena	13.3	10.2	0.4	-2.1	4.1	-4.4	21.7	-3.9	15.1	9.5
C. Prerađivačka industrija	53.8	2.7	3.6	6.5	-3.0	-12.3	0.5	-8.3	-18.2	-9.5
D. Proizvodnja i snabdjevanje električnom energijom i plinom (izuzev grane 35.3) i	32.9	-1.0	25.3	-7.5	19.8	-12.8	5.5	-15.5	9.1	-0.3
B05 Vađenje ugljena i lignita	6.8	10.1	12.9	-3.0	11.4	-13.4	20.1	-5.0	35.1	16.2
B07 Vađenje metalnih ruda	5.5	12.0	-15.8	-0.2	-3.0	6.5	-31.6	-5.5	-7.5	-8.0
B08 Vađenje ostalih ruda i kamena	0.9	0.7	-4.7	-6.5	1.0	0.4	133.8	17.0	2.9	21.8
C10 Proizvodnja prehrambenih proizvoda	8.8	5.3	11.0	-2.3	1.8	1.0	0.1	-4.9	-1.8	-2.2
C11 Proizvodnja piva	2.5	9.5	8.1	1.5	7.0	-3.4	-4.3	34.9	-30.9	-7.3
C12 Proizvodnja duhanskih proizvoda	0.0	300.02	13.9	-37.3	-90.9	-100.0	-100.0	-100.0	-100.0	-100.0
C13 Proizvodnja tekstila	0.8	-9.2	-6.3	0.8	-9.4	-17.4	-0.3	8.0	-10.9	-1.8
C14 Proizvodnja odjeće	1.5	2.9	-8.7	-2.6	-37.4	-13.9	-40.2	-44.1	-49.1	-44.7
C15 Proizvodnja kože i srodnih proizvoda	3.7	3.2	-7.5	9.9	-3.7	-14.0	-11.9	-12.5	-5.2	-10.0
C16 Prerada drva i proizvoda od drva i pluta, osim namještaja, materijala	6.0	-2.6	6.9	-4.7	-11.1	-5.3	37.7	8.6	-5.2	9.4
C17 Proizvodnja papira i proizvoda od papira	0.6	-1.3	3.1	29.2	6.8	-6.1	2.2	13.9	6.5	7.5
C18 Štampanje i umnožavanje snimljenih zapisa	0.6	-16.0	-14.6	26.5	4.1	-16.4	-16.5	-13.6	15.0	-5.6
C19 Proizvodnja koka i rafiniranih naftnih proizvoda	0.0	-2.4	-7.1	0.7	-19.1	-95.8	7.9	-20.0	-8.4	-8.5
C20 Proizvodnja hemikalija i hemijskih proizvoda	2.1	2.7	25.4	31.6	-7.4	-14.7	-29.5	-53.9	-34.5	-40.2
C21 Proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i farmaceutskih preparata	0.6	-7.4	13.0	-7.1	12.8	13.7	141.2	4.1	19.6	36.5
C22 Proizvodnja proizvoda od gume i plastičnih masa	2.9	12.3	19.1	6.7	-3.1	14.7	5.3	21.0	12.7	13.5
C23 Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda	2.6	4.6	6.3	-1.2	12.7	1.7	73.4	10.3	-22.7	4.4
C24 Proizvodnja baznih metala	3.6	5.0	-11.3	17.2	9.7	-11.7	-15.0	-39.5	-82.3	-46.0
C25 Proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, osim motora i opreme	7.0	6.0	9.7	17.2	-22.0	4.8	5.0	-2.0	-3.9	-0.7
C26 Proizvodnja računara te elektroničkih i optičkih proizvoda	0.3	-28.6	7.7	140.7	17.4	41.5	66.6	112.7	-12.8	48.8
C27 Proizvodnja električne opreme	1.3	19.2	22.1	25.2	0.5	-11.0	-17.4	-15.5	-4.6	-12.3
C28 Proizvodnja motora i urodaja, d. n.	2.3	-16.6	32.2	28.0	20.0	6.8	-15.6	4.3	-39.7	-17.5
C29 Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica	0.7	3.5	-1.9	16.8	19.2	-5.0	-13.3	-5.9	-14.0	-11.1
C30 Proizvodnja ostalih prijevoznih sredstava	0.5	-30.9	-13.8	-6.1	4.5	1.5	-16.5	-34.8	-40.0	-32.4
C31 Proizvodnja namještaja	1.9	2.9	-3.2	-4.2	6.9	-27.1	22.2	-27.7	-38.5	-18.0
C32 Ostala prerađivačka industrija	0.5	-3.3	3.8	-9.4	2.0	-18.4	-43.4	-9.2	-4.3	-17.2
C33 Popravak i instaliranje motora i opreme	1.3	-6.6	-10.4	12.4	65.1	-12.6	-36.2	-40.3	-22.8	-34.2
D35 Proizvodnja i snabdjevanje električnom energijom i plinom	12.9	-1.0	25.3	-7.5	19.8	-12.8	5.5	-15.5	9.1	-0.3

Izvor: Republički zavod za statistiku Republike Srpske

Tabela 4: Realni sektor - industrija i usluge (Rast g/g u %)

		2018	2019	2018				2019				2020
				K1	K2	K3	K4	K1	K2	K3	K4	
Industrija	Industrijska proizvodnja - fizički obim	1,6	-5,5	5,2	1,5	0,8	-0,5	-5,1	-3,9	-6,0	-6,8	-3,8
	<i>Intermedijarni proizvodi</i>	-1,3	-3,4	4,2	-6,8	-1,6	0,1	-3,1	3,5	-4,8	-8,8	-5,4
	<i>Energija</i>	6,6	-11,6	12,3	11,0	5,7	-1,7	-14,8	-15,6	-10,8	-5,3	2,3
	<i>Kapitalni proizvodi</i>	-1,0	-1,4	-1,6	-4,8	-1,0	3,0	12,2	6,5	-6,2	-13,1	-12,1
	<i>Trajni proizvodi za široku potrošnju</i>	1,8	-3,8	3,8	3,6	-7,7	7,1	3,0	0,2	-2,3	-14,6	-21,2
	<i>Netrajni proizvodi za široku potrošnju</i>	0,1	-0,3	0,7	3,0	-0,8	-2,1	0,1	-0,7	-0,6	-0,6	-5,1
Građevinarstvo	Obim građevinskih radova - Ukupno	0,5	-2,0	1,6	0,9	-0,2	-0,1	-1,0	-2,2	-3,1	-1,5	-2,6
	<i>Visokogradnja</i>	1,9	-1,3	3,2	0,9	1,5	2,2	2,6	-1,0	-3,7	-2,8	-5,0
	<i>Niskogradnja</i>	-0,7	-2,6	0,3	0,9	-1,6	-2,0	-4,0	-3,2	-2,6	-0,5	-0,4
Prevoz	Cestovni (prevezeno robe)	-1,0	-7,3	4,7	-0,6	-4,9	-13,5	-1,1	-11,1	0,1	-1,2	-
	Cestovni (prevezeni putnici)	4,2	-15,2	-8,6	10,8	25,9	0,3	-10,1	12,5	-24,1	-12,1	-
	Gradsko - Prigradski prevoz (prevezeni putnici)	-2,3	-4,3	-1,8	-2,3	-1,5	-3,7	-5,5	-5,0	-3,5	-4,2	-
	Željeznički (prevezeno robe)	0,8	1,3	5,6	-7,2	2,0	6,8	7,3	14,1	-8,9	-13,5	-
	Željeznički (prevezeni putnici)	16,5	19,5	22,8	34,3	12,3	3,0	13,3	19,6	22,6	14,6	-
Maloprodaja	Realni rast prometa	8,2	5,0	5,4	8,5	9,2	9,2	8,1	3,4	3,9	5,3	3,8
	<i>Motorna goriva u s p</i>	7,8	-2,2	0,1	6,3	14,0	8,9	9,8	-1,5	-6,9	-6,8	-11,8
	<i>Trgovina na malo, osim motornih goriva u s p</i>	8,4	7,3	7,1	9,2	7,7	9,3	7,6	5,0	7,5	9,1	8,6
Turizam	Dolasci turista - ukupno	12,1	12,0	15,5*	12,4*	10,8*	10,7*	9,3	12,9*	10,4*	14,2*	-25,4
	<i>Domaći turisti</i>	7,3	7,3	10,7*	5,8*	9,0*	4,9*	4,7	7,4*	7,8*	9,7*	-22,1
	<i>Strani turisti</i>	14,0	13,8	18,8*	15,2*	11,3*	14,1*	12,2	15,0*	11,1*	17,1*	-27,4

Izvori: BHAS zvanična saopštenja

* prosjek mjesečnih stopa

Tabela 5: Realni sektor po entitetima (rast g/g u %)

(u zaglavlju tabele ispod: Federacija Bosne i Hercegovine - FBiH, Republika Srpska - RS)

			2018	2019	2018				2019				2020
					K1	K2	K3	K4	K1	K2	K3	K4	K1
Proizvodnja i građevinarstvo	Industrijska proizvodnja - fizički obim	FBiH	5,1	-2,8	6,2*	-1,0*	0,8*	1,2*	-1,1*	1,9*	-6,5*	-4,9*	-4,2
		RS	3,6	-11,4	4,0*	6,8*	5,3*	-0,7*	-13,5*	14,4*	-8,8*	11,0*	-3,4
	Gradjevinarstvo (vrijednost radova)	FBiH	0,5 [^]	0,5	0,2 [^]	1,0 [^]	0,6 [^]	0,2 [^]	0,2 [^]	0,6 [^]	0,5 [^]	0,4 [^]	0,4 [^]
		RS	0,8 [^]	-5,8	3,9 [^]	1,1 [^]	-1,3 [^]	-0,6 [^]	-2,9 [^]	-6,6 [^]	-8,6 [^]	-4,5 [^]	-8,0 [^]
Prijevoz	Cestovni (prevezeno robe)	FBiH	2,9*	0,8	6,0	7,3	5,1	-6,8	11,1	-9,6	0,2	1,6	-8,2
		RS	-9,4*	-30,0	2,1	-8,3	-24,2	-7,2	-8,1	-34,0	-30,0	-27,2	-25,5
	Cestovni (prevezeni putnici)	FBiH	-	-6,8	12,4	-15,0	-9,6	-15,5	-14,4	30,4	-0,4	-3,7	-19,8
		RS	13,1*	-19,8	-4,0	21,8	31,7	13,4	3,7	35,5	20,1	-19,3	-51,1
	Gradsko - prigradski prijevoz (prevezeni putnici)	FBiH	0,8*	-3,4	-0,7	0,6	0,2	2,9	-3,3	-3,9	-3,4	-3,0	-21,0
		RS	10,5*	-10,0	-9,5	-12,5	-9,7	-10,3	-14,3	-5,8	-4,7	-10,0	-30,0
Željeznički (prevezeno robe)	FBiH	4,7*	0,3	6,6	4,2	3,2	4,6	5,5	15,8	-8,0	-9,1	-11,9	
	RS	1,2*	0,0	4,1	-14,5	-1,0	16,0	6,8	27,7	-9,9	-17,5	-18,4	
Željeznički (prevezeni putnici)	FBiH	20,0*	20,2	29,7	44,1	8,6	-2,6	16,9	25,4	22,8	14,3	-31,2	
	RS	16,8*	16,7	7,1	10,3	25,8	24,1	3,3	25,0	23,0	13,8	-19,4	
Ugostiteljstvo	Nominalni rast prometa	FBiH	7,9*	24,0	8,9	7,6	5,0	10,2	17,0	23,9	28,5	24,1	-8,2
	Nominalni rast prometa	RS	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Turizam	Dolasci domaćih turista	FBiH	8,6*	12,1*	10,0	4,0*	9,4*	11,1*	9,7*	10,7*	14,5*	13,6*	-19,3
		RS	6,8	1,0	12,1	9,9*	8,9*	-1,5*	-3,3	1,9*	0,7*	5,0*	-21,9
	Dolasci stranih turista	FBiH	15,1*	15,2*	18,1	14,8*	10,2*	17,4*	15,9*	16,2*	10,6*	18,2*	-22,7
		RS	14,6	8,3	20,7	17,8*	17,7*	3,2*	6,4	10,7*	2,8*	15,3*	-16,9

Izvori: Zvanična saopštenja entitetskih zavoda za statistiku

[^] Realni rast proizvodnje u građevinarstvu

* prosjek mjesečnih/kvartalnih stopa

Tabela 6: Tržište rada

(u zaglavlju tabele ispod: Bosna i Hercegovina - BiH, Federacija Bosne i Hercegovine - FBiH, Republika Srpska - RS, Brčko Distrikt - BD)

Period	Broj zaposlenih lica*				Broj registrovanih nezaposlenih lica				Stopa registrovane nezaposlenosti**				Prosječne neto plate				Prosječne penzije***			
	BiH	FBiH	RS	BD	BiH	FBiH	RS	BD	BiH	FBiH	RS	BD	BiH	FBiH	RS	BD	BiH	FBiH	RS	BD
	osobe								%				KM							
I-III 2018	792 031	510 810	263 739	17 337	471 609	347 354	113 373	10 882	37,3	40,5	30,1	38,6	862	874	836	853	370	383	351	332
I-III 2019	811 946	525 526	269 313	17 672	428 970	325 462	94 787	8 721	34,6	38,2	26,0	33,0	905	912	890	889	393	405	375	353
I-III 2020	832 177	529 940	275 059	17 955	402 442	308 594	87 087	6 761	32,6	36,8	24,0	27,4	945	946	943	947	410	420	393	367
I 2019	813 683	527 520		17 530	433 438	328 503	95 938	8 997	34,8	38,4		33,9	913	924	887	897	391	401	375	351
II 2019	809 632	523 658		17 675	430 053	326 266	95 051	8 736	34,7	38,4		33,1	895	895	896	879	395	407	375	353
III 2019	812 524	525 401	269 313	17 810	423 419	321 618	93 371	8 430	34,3	38,0	25,7	32,1	907	916	886	890	394	407	374	353
IV 2019	822 516	530 466		17 814	413 826	314 069	91 641	8 116	33,5	37,2		31,3	916	926	896	896	402	419	374	358
V 2019	824 875	532 779		17 860	406 685	308 607	90 280	7 798	33,0	36,7		30,4	926	938	903	907	402	419	374	358
VI 2019	826 183	533 480		17 831	405 476	308 443	89 373	7 660	32,9	36,6		30,0	910	911	910	901	402	419	374	358
VII 2019	826 851	533 391		17 835	407 109	310 185	89 363	7 561	33,0	36,8		29,8	932	940	912	943	404	418	382	362
VIII 2019	821 971	529 357		17 842	406 848	311 150	88 293	7 405	33,1	37,0		29,3	925	932	910	938	404	418	382	361
IX 2019	827 304	534 031	275 418	17 855	403 355	309 493	86 589	7 273	32,8	36,7	23,9	28,9	916	919	909	929	404	418	382	362
X 2019	830 506	536 291		17 876	401 342	308 214	85 923	7 205	32,6	36,5		28,7	932	942	910	938	403	417	382	361
XI 2019	831 126	536 210		17 895	401 359	308 433	85 892	7 034	32,6	36,5		28,2	928	932	917	925	403	417	381	362
XII 2019	830 383	535 206		17 863	401 846	307 864	87 037	6 945	32,6	36,5		28,0	951	958	939	934	403	416	381	361
I 2020	833 909	531 254		17 965	406 167	309 816	89 441	6 910	32,8	36,8		27,8	945	958	914	953	409	419	393	367
II 2020	832 200	530 463		17 980	402 888	309 004	87 161	6 723	32,6	36,8		27,2	941	934	957	940	410	421	393	366
III 2020	830 421	528 102	275 059	17 921	398 270	306 963	84 658	6 649	32,4	36,8	23,5	27,1	950	947	956	948	410	420	393	366

Izvor: BHAS, entitetski zavodi za statistiku, Federalni zavod za zapošljavanje, Zavod za zapošljavanje Republike Srpske, Zavod za zapošljavanje Brčko distrikta, Federalni zavod za penzijsko i invalidsko osiguranje, Fond za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske.

* U Republici Srpskoj broj zaposlenih lica se objavljuje samo za mart i septembar

** Stopa registrovane nezaposlenosti je izračunata kao odnos broja registrovanih nezaposlenih lica i ukupne radne snage (zaposlena i nezaposlena lica).

*** Prosječne penzije u Bosni i Hercegovini su izračunate na osnovu entitetskih nivoa penzija ponderisanih odnosom ukupnog broja penzionera u svakom entitetu (bez obzira na mjesto prebivališta)

Tabela 7: Pregled emitovanih obveznica Vlade Republike Srpske

Redni broj	Oznaka obveznice	Iznos u KM	Datum emisije	Rok dospijea	Kamatna stopa
1.	RSBD-O17	35.000.000	05.02.2020.	7 godina	1,710%
UKUPNO		35.000.000			

Izvor: Ministarstvo finansija Republike Srpske

Tabela 8: Pregled emitovanih trezorskih zapisa Vlade Republike Srpske

Redni broj	Oznaka	Datum aukcije	Rok dospijea /mjeseci	Vrijednost emisije (u KM)	Kamatna stopa %
1.	RS20-T01	20.01.2020.	6 mjeseci	26.000.000	0,0000%
2.	RS20-T02	10.02.2020.	6 mjeseci	40.000.000	0,0000%
3.	RS20-T03	02.03.2020.	6 mjeseci	23.000.000	0,0000%
UKUPNO				89.000.000	

Izvor: Ministarstvo finansija Republike Srpske

Napomena: Tokom K1 2020 godine, a u skladu sa indikativnim kalendarom za 2020. godinu, nije bilo zakazanih aukcija vrijednosnih papira Federacije Bosne i Hercegovine

Tabela 9: Rast i struktura monetarnih agregata (kraj perioda)

u mil KM

Period	Gotovina izvan monetarnih vlasti	Depoziti banaka kod monetarnih vlasti	Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti	Gotovina izvan banaka	Prenosivi depoziti u domaćoj valuti	Ostali depoziti u domaćoj valuti	Prenosivi depoziti u stranoj valuti	Ostali depoziti u stranoj valuti	Rezervni (primarni) novac (M0)	Transakcijski novac (M1)	Kvazi novac (QM)	M2 ukupno
1	3	4	5	6	7	8	9	10	11=3+4+5	12=6+7	13=8+9+10	14=12+13
I-III 2018	4 342,7	5 205,3	85,8	3 637,7	7 085,6	4 088,1	1 889,1	5 680,9	9 633,8	10 723,3	11 658,1	22 381,4
I-VI 2018	4 515,4	5 024,3	98,1	3 756,0	7 467,9	4 143,6	2 030,8	5 686,8	9 637,8	11 223,9	11 861,2	23 085,2
I-IX 2018	4 717,2	5 437,8	112,6	3 946,4	8 046,8	4 140,1	1 966,6	5 740,1	10 267,6	11 993,2	11 846,8	23 840,0
2018	4 750,6	5 523,3	125,5	3 978,6	8 166,4	4 302,2	1 961,4	5 782,4	10 399,4	12 145,1	12 046,0	24 191,1
I-III 2019	4 782,7	5 214,4	135,8	4 007,7	7 920,8	2 699,6	2 300,4	7 460,6	10 132,9	11 928,5	12 460,6	24 389,1
I-VI 2019	4 924,0	5 495,8	149,8	4 126,6	8 208,0	2 786,6	2 387,5	7 440,0	10 569,6	12 334,6	12 614,1	24 948,6
I-IX 2019	5 114,2	5 683,8	162,0	4 268,5	8 628,2	2 907,6	2 481,7	7 481,8	10 960,0	12 896,7	12 871,1	25 767,8
2019	5 199,9	5 743,6	176,6	4 330,1	8 921,1	2 998,0	2 490,3	7 593,2	11 120,2	13 251,2	13 081,5	26 332,7
I-III 2020	5 684,0	5 172,4	186,4	4 683,9	8 790,1	3 023,2	2 564,2	7 476,0	11 042,7	13 474,0	13 063,5	26 537,5
stope rasta g/g												
I-III 2018	6,6%	31,2%	41,6%	7,5%	18,2%	2,6%	18,6%	1,6%	18,9%	14,4%	4,4%	8,9%
I-VI 2018	8,0%	23,2%	33,1%	8,3%	18,9%	3,4%	24,3%	2,2%	15,7%	15,1%	5,8%	10,2%
I-IX 2018	8,8%	19,7%	32,0%	9,1%	21,1%	2,0%	13,4%	3,2%	14,7%	16,9%	4,3%	10,3%
2018	10,0%	9,7%	64,9%	9,1%	17,9%	5,1%	8,0%	2,6%	10,3%	14,9%	4,4%	9,4%
I-III 2019	10,1%	0,2%	58,3%	10,2%	11,8%	-34,0%	21,8%	31,3%	5,2%	11,2%	6,9%	9,0%
I-VI 2019	9,1%	9,4%	52,8%	9,9%	9,9%	-32,7%	17,6%	30,8%	9,7%	9,9%	6,3%	8,1%
I-IX 2019	8,4%	4,5%	43,9%	8,2%	7,2%	-29,8%	26,2%	30,3%	6,7%	7,5%	8,6%	8,1%
2019	9,5%	4,0%	40,7%	8,8%	9,2%	-30,3%	27,0%	31,3%	6,9%	9,1%	8,6%	8,9%
I-III 2020	18,8%	-0,8%	37,2%	16,9%	11,0%	12,0%	11,5%	0,2%	9,0%	13,0%	4,8%	8,8%

Izvor: CBBiH

Tabela 10: Indeks potrošačkih cijena (CPI)

Kod	00			01			02			03			04			05			06		
Opis koda	UKUPAN INDEKS			Hrana i bezalkoholna pića			Alkoholna pića i duvan			Odjeća i obuća			Stanovanje, voda, električna energija, plin i drugi energenti			Namještaj, kućanski aparati i redovno održavanje kuće			Zdravstvo		
Vrsta indeksa	bazni indeks	m/m	g/g	bazni indeks	m/m	g/g	bazni indeks	m/m	g/g	bazni indeks	m/m	g/g	bazni indeks	m/m	g/g	bazni indeks	m/m	g/g	bazni indeks	m/m	g/g
I-III 2018	-	-	100,8	-	-	101,0	-	-	106,9	-	-	90,9	-	-	102,2	-	-	98,9	-	-	101,2
I-III 2019.	-	-	101,0	-	-	101,0	-	-	104,6	-	-	89,3	-	-	102,8	-	-	99,6	-	-	102,3
I-III 2020.	-	-	100,4	-	-	101,1	-	-	105,5	-	-	90,5	-	-	100,8	-	-	99,2	-	-	100,8
I 2019	101,2	100,1	101,5	101,1	101,5	100,8	122,5	103,5	105,1	66,4	91,7	89,0	108,6	100,0	103,4	96,9	100,3	99,4	104,6	99,9	102,3
II 2019	101,6	100,4	100,9	102,5	101,4	101,3	122,5	100,0	105,0	66,6	100,3	89,6	108,5	99,9	102,6	97,0	100,0	99,8	104,6	100,1	102,3
III 2019	101,7	100,1	100,7	102,7	100,2	100,9	122,5	100,1	103,7	68,1	102,3	89,4	108,1	99,7	102,6	96,5	99,6	99,6	104,8	100,2	102,2
IV 2019	101,4	99,7	100,8	103,2	100,5	101,1	122,7	100,1	103,9	68,4	100,4	89,5	103,8	96,0	102,9	96,7	100,2	99,9	104,8	100,0	101,9
V 2019	101,6	100,2	100,8	103,7	100,5	101,6	122,7	100,0	103,6	68,1	99,6	89,1	103,8	100,1	103,4	96,7	100,0	99,7	104,7	99,8	101,2
VI 2019.	101,1	99,5	100,3	102,5	98,9	101,1	122,8	100,1	103,8	66,1	97,1	88,2	103,9	100,0	102,7	96,4	99,7	99,4	104,7	100,0	101,0
VII 2019.	100,5	99,4	100,5	101,1	98,6	101,2	125,0	101,8	106,0	63,2	95,5	89,7	104,1	100,2	103,2	96,3	99,9	99,3	104,8	100,1	100,7
VIII 2019	100,2	99,7	100,3	100,2	99,1	100,5	125,1	100,1	105,9	62,9	99,6	89,6	104,3	100,2	102,6	96,3	99,9	99,6	104,8	100,0	100,7
IX 2019	100,7	100,5	100,3	100,6	100,4	100,7	125,2	100,1	106,0	65,5	104,2	90,0	104,6	100,3	101,9	96,6	100,4	99,9	105,0	100,2	100,5
X 2019	101,4	100,8	100,1	100,7	100,1	101,1	125,1	100,0	106,0	66,7	101,8	89,2	109,7	104,9	101,4	96,3	99,7	99,7	105,1	100,1	100,6
XI 2019	101,5	100,1	100,1	100,6	99,9	101,3	125,1	100,0	106,0	67,4	101,1	89,6	110,0	100,2	101,0	96,4	100,0	99,4	105,1	100,0	100,6
XII 2019	101,3	99,9	100,3	101,1	100,5	101,5	125,1	99,9	105,7	64,0	94,9	88,3	109,5	99,6	100,9	96,3	99,9	99,7	105,3	100,1	100,6
I 2020	101,9	100,5	100,7	102,7	101,6	101,6	129,2	103,3	105,4	60,5	94,5	91,0	109,7	100,2	101,0	96,3	100,0	99,4	105,4	100,2	100,8
II 2020.	101,9	100,1	100,3	103,3	100,6	100,8	129,1	99,9	105,4	60,5	100,1	90,8	109,4	99,7	100,8	95,7	99,4	98,7	105,6	100,2	100,9
III 2020	101,8	99,9	100,1	103,8	100,5	101,0	129,3	100,2	105,5	61,2	101,1	89,8	108,9	99,6	100,7	96,0	100,3	99,5	105,7	100,0	100,8

Izvor: BIAS

Tabela 11: Rast i sektorska struktura kredita (stanje na kraju perioda, u mil. KM)

Razdoblje	Kreditni opšoj vladi	Kreditni nefinansijskim javnim preduzećima	Kreditni nefinansijskim privatnim preduzećima	Kreditni stanovništvu	Ostali krediti*	Ukupni krediti
	1	2	3	4	5	6=1+...+5
K1 2016.	1 099,0	381,2	7.505,4	7.828,5	113,6	16 927,7
K1-K2 2016.	1 022,3	374,6	7.521,8	7.916,9	107,7	16 943,3
K1-K3 2016.	1 072,8	385,8	7.498,4	7.978,1	87,4	17.022,5
K1-K4 2016	962,7	371,9	7.703,0	8 076,3	86,9	17.201,1
K1 2017.	1 020,9	376,4	7.898,7	8.186,8	97,0	17.579,8
K1-K2 2017.	1.018,9	371,5	8 032,2	8 393,5	114,1	17.930,1
K1-K3. 2017.	973,9	382,3	8.122,4	8.522,0	118,7	18.119,3
K1-K4 2017.	966,5	401,6	8.319,8	8.613,7	120,9	18 422,5
K1 2018.	917,3	385,4	8 510,8	8.749,5	121,9	18 695,1
K1-K2 2018.	1.061,2	410,8	8.565,6	8.993,9	146,5	19.178,0
K1-K3 2018.	1.078,1	411,0	8.537,3	9.154,1	150,9	19.331,4
K1-K4 2018.	1.045,3	421,3	8 623,0	9.241,3	158,4	19.489,3
K1 2019.	1.042,1	415,3	8.755,6	9.405,7	135,5	19.754,1
K1-K2 2019.	1.002,5	417,6	8.973,9	9.661,9	167,4	20.223,3
K1-K3 2019	1 081,9	416,3	8.922,4	9.858,0	163,5	20.442,0
K1-K4 2019.	1.098,1	497,6	9.034,0	9.975,5	167,5	20.772,8
K1 2020	1.109,5	475,1	8.841,8	9.902,0	162,0	20.490,5
Stopa rasta (g/g)						
K1 2016.	-3,5%	-10,3%	3,2%	4,2%	26,5%	3,0%
K1-K2 2016.	-10,6%	-11,2%	2,3%	2,9%	3,9%	1,3%
K1-K3 2016.	-6,0%	-6,3%	2,3%	2,9%	-8,7%	1,8%
K1-K4 2016	-17,2%	-6,2%	3,3%	3,8%	-17,3%	2,0%
K1 2017.	-7,1%	-1,3%	5,2%	4,6%	-39,0%	3,9%
K1-K2 2017.	-0,3%	-0,8%	6,8%	6,0%	5,9%	5,8%
K1-K3. 2017.	-9,2%	-0,9%	8,3%	6,8%	35,9%	6,4%
K1-K4 2017.	0,4%	8,0%	8,0%	6,7%	39,1%	7,1%
K1 2018.	-10,2%	2,4%	7,7%	6,9%	25,6%	6,3%
K1-K2 2018.	4,2%	10,6%	6,6%	7,2%	28,4%	7,0%
K1-K3 2018.	10,7%	7,5%	5,1%	7,4%	27,1%	6,7%
K1-K4 2018.	8,2%	4,9%	3,6%	7,3%	31,0%	5,8%
K1 2019.	13,6%	4,9%	2,9%	7,5%	11,1%	5,7%
K1-K2 2019.	-5,5%	1,7%	4,8%	7,4%	14,3%	5,5%
K1-K3 2019.	0,4%	1,3%	4,5%	7,7%	8,3%	5,7%
K1-K4 2019.	5,4%	18,1%	4,8%	7,9%	5,7%	6,6%
K1 2020.	6,5%	14,4%	1,0%	5,3%	19,6%	3,7%

Izvor: CBBiH

*U ostalim kreditima su krediti dani ostalim finansijskim institucijama, neprofitnim organizacijama i ostali krediti.

Tabela 12: Rast i sektorska struktura depozita (stanje na kraju perioda, u mil. KM)

Razdoblje	Depoziti opće vlade	Depoziti nefinansijskih javnih preduzeća	Depoziti nefinansijskih privatnih preduzeća	Depoziti stanovništva	Ostali depoziti*	Ukupni depoziti
	1	2	3	4	5	6=1+...+5
K1 2016	1.442,8	1.203,9	2.490,4	10.074,3	1.323,7	16.535,2
K1-K2 2016.	1.486,2	1.184,3	2.534,8	10.132,5	1.352,1	16.689,8
K1-K3 2016.	1.634,8	1.173,8	2.755,9	10.253,3	1.393,8	17.211,6
K1-K4 2016.	1.711,6	1.219,9	2.787,8	10.661,1	1.371,6	17.752,1
K1 2017.	1.773,3	1.300,1	2.749,8	10.875,0	1.403,2	18.104,9
K1-K2 2017.	1.903,7	1.326,4	2.836,3	10.948,5	1.442,8	18.460,7
K1-K3. 2017.	2.167,1	1.325,0	3.096,7	11.024,2	1.512,5	19.128,5
K1-K4 2017.	2.216,8	1.384,7	3.329,9	11.271,0	1.466,5	19.668,8
K1 2018.	2.489,5	1.492,0	3.183,8	11.459,0	1.520,8	20.145,0
K1-K2 2018.	2.729,2	1.517,1	3.429,3	11.651,8	1.544,3	20.871,7
K1-K3 2018.	2.799,7	1.482,4	3.723,2	12.146,4	1.598,1	21.749,8
K1-K4 2018.	2.799,7	1.482,4	3.723,2	12.146,4	1.598,1	21.749,8
K1 2019.	2.976,5	1.512,3	3.408,6	12.508,5	1.607,8	22.013,7
K1-K2 2019.	3.073,3	1.499,2	3.587,7	12.709,9	1.640,0	22.510,0
K1-K3 2019	3.392,4	1.544,3	3.864,8	12.892,4	1.676,0	23.369,9
K1-K4 2019.	3.355,3	1.510,7	4.052,6	13.240,9	1.660,9	23.820,4
K1-2020.	3.334,4	1.646,8	3.862,4	13.090,7	1.671,9	23.606,2
Stopa rasta g/g						
K1 2016.	14,0%	0,5%	13,3%	7,6%	10,1%	8,6%
K1-K2 2016.	22,0%	-3,0%	6,6%	6,8%	8,1%	7,3%
K1-K3 2016.	19,3%	-3,0%	11,1%	6,6%	3,4%	7,4%
K1-K4 2016.	8,8%	2,7%	6,9%	8,1%	5,6%	7,4%
K1 2017.	23,2%	8,0%	10,4%	7,9%	6,0%	9,5%
K1-K2 2017.	28,3%	12,0%	11,9%	8,1%	6,7%	10,6%
K1-K3. 2017.	32,7%	12,9%	12,4%	7,5%	8,5%	11,1%
K1-K4 2017.	29,5%	13,5%	19,4%	5,7%	6,9%	10,8%
K1 2018.	40,1%	14,8%	15,8%	5,4%	8,4%	11,3%
K1-K2 2018.	43,1%	14,4%	20,9%	6,4%	7,0%	13,1%
K1-K3 2018.	27,4%	21,8%	14,2%	7,3%	5,4%	11,6%
K1-K4 2018.	26,3%	7,1%	11,8%	7,8%	9,0%	10,6%
K1 2019.	19,6%	1,4%	7,1%	9,2%	5,7%	9,3%
K1-K2 2019.	12,6%	-1,2%	4,6%	9,1%	6,2%	7,8%
K1-K3 2019.	22,7%	-4,3%	9,3%	9,0%	5,1%	9,5%
K1-K4 2019.	19,8%	1,9%	8,8%	9,0%	3,9%	9,5%
K1 2020.	12,0%	8,9%	13,3%	4,7%	4,0%	7,2%

Izvor: CBBiH

*U ostalim depozitima su depoziti sektora ostalih finansijskih institucija, neprofitnih organizacija i ostali depoziti.

Tabela 15: Kamatne stope na depozite (u %, na godišnjem nivou)

Depoziti stanovništvu											
Godina	Mjesec	Depoziti u KM i depoziti s valutnom klauzulom				Depoziti u EUR				Depoziti u stranoj valuti	
		s dogovorenim dospijećem			Depoziti po viđenju	s dogovorenim dospijećem			Depoziti po viđenju	s dogovorenim dospijećem	Depoziti po viđenju
		do 1 god.	preko 1 do 2 god.	preko 2 god.		do 1 god.	preko 1 do 2 god.	preko 2 god.			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2019.	1.	0,30	1,05	1,29	0,05	0,23	1,08	1,58	0,06	0,91	0,04
2019.	2.	0,32	1,13	1,40	0,06	0,30	1,08	1,86	0,06	0,87	0,04
2019.	3.	0,31	1,08	1,30	0,06	0,28	1,01	1,33	0,05	0,73	0,04
2019.	4.	0,24	0,99	1,40	0,06	0,29	0,96	1,27	0,05	0,98	0,04
2019.	5.	0,43	1,01	1,50	0,06	0,30	0,95	1,50	0,05	0,67	0,04
2019.	6.	0,31	1,02	1,24	0,06	0,35	1,12	1,60	0,05	0,71	0,04
2019.	7.	0,33	0,94	1,42	0,06	0,39	1,02	1,56	0,05	0,48	0,04
2019.	8.	0,33	1,13	1,44	0,06	0,78	1,04	1,44	0,05	0,73	0,04
2019.	9.	0,43	0,94	1,36	0,06	0,39	0,98	1,53	0,05	0,86	0,04
2019.	10.	0,24	1,05	1,32	0,06	0,34	1,05	1,33	0,05	0,86	0,04
2019.	11.	0,53	1,08	1,32	0,06	0,59	0,93	1,54	0,05	0,88	0,04
2019.	12.	0,30	1,14	1,23	0,06	0,38	1,16	1,57	0,05	0,94	0,04
2020.	1.	0,23	0,88	1,23	0,06	0,36	0,98	1,43	0,05	0,62	0,04
2020.	2.	0,29	0,82	1,38	0,07	0,53	1,20	1,18	0,05	0,53	0,04
2020.	3.	0,38	1,02	1,26	0,07	0,31	0,91	1,30	0,05	0,45	0,04
Depoziti nefinansijskih preduzeća											
2019.	1.	0,45	1,00	2,06	0,03	0,97	NA	NA	0,03	NA	0,04
2019.	2.	0,34	0,86	1,98	0,03	NA	0,97	NA	0,02	NA	0,04
2019.	3.	0,42	1,75	1,77	0,03	0,81	1,15	NA	0,03	NA	0,04
2019.	4.	0,43	0,84	1,90	0,08	0,40	1,05	NA	0,03	NA	0,04
2019.	5.	0,19	1,27	1,14	0,02	NA	NA	NA	0,03	NA	0,05
2019.	6.	0,52	1,24	1,05	0,03	0,35	NA	NA	0,03	NA	0,03
2019.	7.	0,86	1,58	1,29	0,03	0,04	NA	NA	0,02	NA	0,04
2019.	8.	0,72	1,39	1,21	0,03	NA	NA	NA	0,02	NA	0,04
2019.	9.	0,78	1,06	1,83	0,03	0,46	NA	NA	0,03	NA	0,03
2019.	10.	0,96	1,02	1,52	0,03	0,84	1,47	NA	0,03	NA	0,03
2019.	11.	0,59	0,72	1,41	0,03	0,98	1,10	NA	0,03	NA	0,03
2019.	12.	0,45	1,23	1,49	0,03	0,86	1,01	1,31	0,03	NA	-2,97
2020.	1.	0,43	0,93	1,29	0,03	NA	NA	NA	0,02	NA	0,03
2020.	2.	0,37	0,49	1,60	0,03	NA	0,82	NA	0,02	NA	0,03
2020.	3.	0,69	0,80	NA	0,03	NA	1,24	NA	0,02	NA	0,03

Izvor: CBBiII

Kamatne stope na depozite po viđenju se odnose na postojeće poslove

Kamatne stope na depozite sa dogovorenim dospjećem se odnose na nove poslove

Depoziti u stranoj valuti obuhvaćaju sve strane valute osim EUR

Tabela 16: Uvoz i izvoz roba prema HS klasifikaciji za K1 2020. godine

Izvoz i uvoz dobara klasifikovanih prema harmoniziranom sistemu kodova (HS)	IZVOZ				UVOZ				DEFICIT				Pokrivenost uvoza izvozom		
	K1_2019		K1_2020		2020/2019 promjena %		K1_2019		K1_2020		2020/2019 promjena %			2020/2019 promjena %	
	u mil KM	u mil KM	R/R	P/P	u mil KM	u mil KM	R/R	P/P	u mil KM	u mil KM	R/R	P/P			
UKUPNO	2771	2628	-5,2	-5,2	4615	4284	-7,2	-7,2	-1844	-1656	-10,2	-10,2		61,4%	
1 ŽIVOTINJE I PROIZVODI ŽIVOTINJSKOG PORIJEKLA	36	43	19,4	0,3	110	127	15,8	0,38	-74	-84	14,1	0,56		33,8%	
2 PROIZVODI BILJNOG PORIJEKLA	41	50	21,0	0,31	210	223	6,2	0,28	-169	-173	2,6	0,24		22,2%	
3 MASTI I ULJA ŽIVOTINJSKOG PORIJEKLA I BILJNOG PORIJEKLA	29	29	-0,3	0,00	48	32	-33,3	-0,35	-19	-3	-83,7	-0,86		90,3%	
4 PREHRAMBENE PIRI RADUVINE	74	77	3,8	0,10	334	375	12,2	0,89	-260	-298	14,7	2,07		20,5%	
5 PROIZVODI MINERALNOG PORIJEKLA	305	278	-8,9	-0,98	629	538	-14,5	-1,97	-324	-260	-19,7	-3,46		51,6%	
6 PROIZVODI HEMISKE INDUSTRIJE ILI SRODNIH INDUSTRIJA	223	195	-12,5	-1,00	410	437	6,6	0,59	-187	-242	29,3	2,97		44,7%	
7 PLASTIČNE MASE, GUMA I KAUČUK	89	124	39,4	1,27	288	295	2,4	0,15	-199	-171	-14,1	-1,52		42,1%	
8 KOŽA I KRŽNO	50	33	-34,6	-0,62	115	84	-27,0	-0,67	-65	-51	-21,1	-0,74		38,9%	
9 DRVO I PROIZVODI OD DRVETA	168	155	-7,7	-0,47	68	67	-1,5	-0,02	100	88	-12,0	0,65		231,3%	
10 ČIPLUOZA, PAPIR I KARTONI I NJIHOVI PROIZVODI	70	72	3,1	0,08	103	105	1,9	0,04	-33	-33	-0,6	-0,01		68,8%	
11 TEKSTIL I TEKSTILNI PROIZVODI	152	150	-1,1	-0,06	297	280	-5,7	-0,37	-145	-130	-10,6	-0,83		53,7%	
12 OBUĆA, ŠEŠIRI, KAPE I SLIČNI PROIZVODI	199	169	-15,0	-1,08	93	93	0,4	0,01	106	76	-28,5	1,64		181,2%	
13 PROIZVODI OD KAMENA, GIPS, CEMENTA I SLIČNIH MATERIJALA, KERAMIČKI PROIZVODI, STAKLO I STAKLENI PROIZVODI	18	28	57,8	0,38	76	79	3,9	0,07	-58	-51	-12,8	-0,40		35,9%	
14 BINE I PLEMENTI METALI I NJIHOVI PROIZVODI, DRAGO I POLUDRAGO KAMENJE	3	10	240,0	0,26	4	10	169,4	0,13	-1	1	-183,3	-0,06		105,2%	
15 BAZNI METALI I PROIZVODI OD BAZNIH METALA	528	411	-22,3	-4,24	509	466	-8,4	-0,93	19	-55	-391,6	4,03		88,1%	
16 MAŠINE, APARATI, MEHANIČKI I ELEKTRIČNI UREĐAJI	335	393	17,4	2,11	598	579	-3,2	-0,41	-263	-186	-29,4	-4,20		67,9%	
17 TRANSPORTNA SREDSTVA I NJIHOVI DJELOVI I PRIBOR	91	87	-4,8	-0,16	314	310	-1,3	-0,09	-223	-223	0,2	0,02		27,9%	
18 SATOVI, MJEŠARNI, MUZIČKI I MEDICINSKI INSTRUMENTI	8	7	-12,0	-0,04	63	70	11,7	0,16	-55	-63	15,4	0,46		10,4%	
19 ORUŽJE I MUNICIJA, NJIHOVI DIJELOVI I PRIBOR	44	43	-2,0	-0,03	2	3	93,8	0,03	42	40	-5,7	0,13		1390,3%	
20 RAZNI PROIZVODI	321	272	-15,0	-1,74	108	105	-2,8	-0,07	213	167	-21,3	2,45		259,4%	
21 UMJETNIČKA DJELA, KOLEKCIJONARSKI PREDMETI I ANTIKVITETI	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00		0,0%	
99 NEKLAZIFIKOVANO	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00		0,0%	

Izvor: BHAS

Tabela 17: Vanjskotrgovinska razmjena u Bosni i Hercegovini po glavnim trgovinskim partnerima za KI 2020 godine

u 000 KM

Zemlje	IZVOZ						Promjena u %	UVOZ						Promjena u %	DEFICIT						Promjena u %
	KI 2018		KI 2019		KI 2020			KI 2018		KI 2019		KI 2020			KI 2018		KI 2019		KI 2020		
	KM	u %	KM	u %	KM	u %		KM	u %	KM	u %	KM	u %		KM	u %	KM	u %	KM	u %	
FU	2 068	74,2%	2 115	76,3%	1 928	73,4%	-8,8%	2 633	59,8%	2 833	61,4%	2 622	61,2%	-7,4%	-565	35,0%	-718	38,9%	-694	41,9%	-3,3%
CFFTA	418	15,0%	422	15,2%	398	15,1%	-5,7%	510	11,6%	529	11,5%	500	11,7%	-5,5%	-92	5,7%	-107	5,8%	-102	6,2%	-4,7%
EU ostale zemlje	533	19,1%	484	17,5%	422	16,1%	-12,8%	850	19,3%	930	20,2%	822	19,2%	-11,6%	-317	19,7%	-446	24,2%	-400	24,2%	-10,3%
CEFTA ostale zemlje	142	5,1%	124	4,5%	128	4,9%	3,2%	52	1,2%	52	1,1%	54	1,3%	3,8%	90	-5,6%	72	-3,9%	74	-4,5%	2,8%
Njemačka	420	15,1%	432	15,6%	426	16,2%	-1,4%	540	12,3%	557	12,1%	540	12,6%	-3,1%	-120	7,4%	-125	6,8%	-114	6,9%	-8,8%
Hrvatska	328	11,8%	363	13,1%	352	13,4%	-3,0%	390	8,9%	447	9,7%	391	9,1%	-12,5%	-62	3,8%	-84	4,6%	-30	2,4%	-53,6%
Italija	313	11,2%	329	11,9%	237	9,0%	-28,0%	488	11,1%	513	11,1%	492	11,5%	-4,1%	-175	10,8%	-184	10,0%	-255	15,4%	38,6%
Srbija	276	9,9%	298	10,8%	270	10,3%	-9,4%	458	10,4%	477	10,3%	446	10,4%	-6,5%	-182	11,3%	-179	9,7%	-176	10,6%	-1,7%
Slovenija	246	8,8%	253	9,1%	241	9,2%	-4,7%	212	4,8%	216	4,7%	210	4,9%	-2,8%	34	-2,1%	37	-2,0%	31	-1,9%	-16,2%
Austrija	228	8,2%	254	9,2%	250	9,5%	-1,6%	153	3,5%	170	3,7%	167	3,9%	-1,8%	75	-4,6%	84	-4,6%	83	-5,0%	-1,2%
Turska	90	3,2%	70	2,5%	80	3,0%	14,3%	189	4,3%	218	4,7%	218	5,1%	0,0%	-99	6,1%	-148	8,0%	-138	8,3%	-6,8%
Rusija	20	0,7%	20	0,7%	14	0,5%	-32,5%	265	6,0%	150	3,3%	105	2,5%	-30,0%	-245	15,2%	-130	7,0%	-92	5,5%	-29,6%
Kina	9	0,3%	7	0,3%	7	0,3%	0,0%	320	7,3%	360	7,8%	327	7,6%	-9,2%	-311	19,3%	-353	19,1%	-320	19,3%	-9,3%
Ostale zemlje	302	10,8%	234	8,4%	302	11,5%	29,1%	1 258	28,6%	1 253	27,2%	1 162	27,1%	-7,3%	-956	59,3%	-1 019	55,3%	-860	51,9%	-15,6%
UKUPNO	2 788	100,0%	2 771	100%	2 628	100,0%	-5,2%	4 401,8	100%	4 614	100%	4 284	100,0%	-7,2%	-1 613	100,0%	-1 844	100,0%	-1 656	100,0%	-10,2%

Izvor: Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine

Tabela 18: Platni bilans Bosne i Hercegovine

PLATNI BILANS BOSNE I HERCEGOVINE u milionima KM	K1 2017.	K1 2018.	K1 2019.	K1 2020.	Promjena K1 2020 /K1 2019.
TEKUĆI RAČUN	-273	-406	-463	-395	-14,6%
Roba - saldo	-1.610	-1.683	-1.874	-1.674	-10,7%
Izvoz robe, fob	2.043	2.391	2.367	2.322	-1,9%
Uvoz robe, fob	3.653	4.073	4.241	3.995	-5,8%
Usluge - saldo	458	431	489	377	-23,0%
Potražuje - ukupno	659	674	731	618	-15,5%
Duguje - ukupno	202	243	242	241	-0,2%
Primarni dohodak - saldo	28	-8	5	3	-49,0%
Potražuje - ukupno	232	233	255	214	-15,9%
Duguje - ukupno	204	241	249	211	-15,2%
Sekundarni dohodak - saldo	852	854	917	899	-2,0%
Od čega: Personalni transferi - potražuje	583	586	659	637	-3,4%
KAPITALNI RAČUN	82	72	78	72	-6,8%
FINANSIJSKI RAČUN	-314	-446	-427	-288	-32,6%
Direktne investicije	-303	-293	-270	-251	-7,1%
Od čega: Reinvestirane zarade - Pasiva	152	157	176	139	-21,0%
Portfolio investicije	68	-19	65	29	-55,7%
Ostale investicije	178	-437	4	79	2134,2%
Neto finansijska aktiva	-73	-167	67	30	-54,5%
Valuta i depoziti	-121	-214	37	-11	-128,3%
Ostalo	27	-9	0	12	43059,7%
Neto finansijska pasiva	-251	269	63	-49	-177,1%
Valuta i depoziti	-261	-145	-238	-242	1,7%
Zajmovi	-115	280	142	55	-61,6%
Vladin sektor	-76	186	55	-31	-155,8%
Ostali sektori	-39	94	87	85	-2,2%
Trgovinski krediti i avansi	132	140	148	135	-9,2%
Rezervna aktiva	-257	304	-225	-145	-35,7%
NETO GREŠKE I PROPUSTI	-123	-112	-42	35	-183,6%

Izvor: CBBiH

